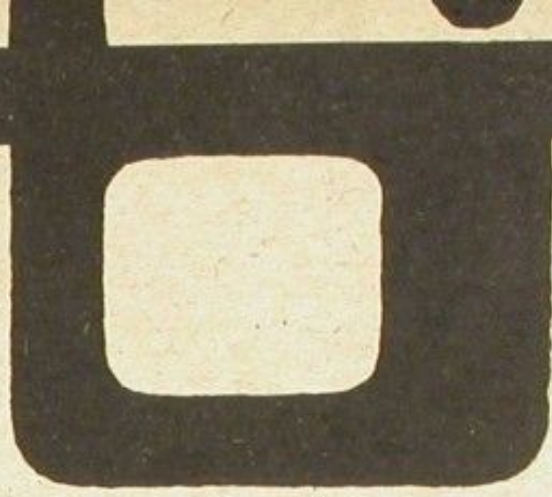

Mozgóvilág | '78 | február

78-83	Tahi Gyula és
Vencselvei István	Fotók
79	Bak Imre	Alkotóműhelyek Tokajban II.
<i>jegyzet</i>
84	Kapecz Zsuzsa	Fehér, mint a tej; Nem arról van szó;
Szombat; „Indiai cipők” <i>versek</i>
87	Horváth Péter	Petárda permanens ünnepi fényben
<i>novella</i>
94	Szemadám György	Montázsok 99. és 112. oldal
95-111	Jankovics József – Marosi Gyula – Reményi József Tamás –
Szkárosi Endre – Temesi Ferenc –
Veress Miklós	Izgő-Mozgó Világ <i>paródiák</i>

Mozgó Világ 1978/1 február

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17 Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítők-nél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/4 évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Index-szám: 26604. 78.5427.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

ÁCS ANDOR 1954-ben született Miskolcon. Budapesten járt iskolába, ma az ELTE magyar-francia-komparatisztika szakos hallgatója. Első kritikáját a *Mozgó Világ* 1976-ban közölte.

ANDRÁSI GÁBOR 1954-ben született Budapesten. 1977-ben végzett az ELTE magyar-népművelés szakán. Első kritikája 1977 nyarán hangzott el a Rádióban. Jelenleg a II. kerületi Művelődési Központ munkatáraként kiállítások rendezésével foglalkozik.

BAK IMRE 1939-ben született Budapesten. 1963-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. 13 egyéni, több mint 80 csoportkiállításra volt. A Művészeti Alap és a Képzőművészek Szövetségének tagja, a Népművelési Intézet munkatársa.

BÁNSZKY PÁL 1929-ben született, az ELTE bölcsészkarán magyar, történelem és művészettörténet szakon végzett. A Népművelési Intézet osztályvezetője. Több írása jelent meg az amatőr képzőművészet, naiv művészet, népművészet, valamint a képzőművészeti ízlés témaköréből. Kismonográfiát írt Németh József és Tóth Menyhért festőművészekről.

BEKE LÁSZLÓ 1944-ben született. Az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának munkatársa. Írásait rendszeresen publikálja a hazai művészeti folyóiratokban és önálló kötetekben.

BOKROS KATALIN 1952-ben született Budapesten. Középiskolai tanulmányai után Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán szerzett magyar-orosz szakos tanári diplomát. 1974 óta a Magyar Rádió Szülőföldünk Szerkesztőségében dolgozik. Folyóiratunk e havi számában megjelent interjúja első publikációja.

BORBÉLY JÁNOS 1956-ban született Budapesten. Közlekedésgépészeti szak-középiskolában végzett 1974-ben. Jelenleg egy győri peremkerületi művelődési házban népművelőként dolgozik. Verseit 1975-ben mutatta be az *Új Írás*. Szerepelt a *Szeptemberen Ének*, *Verses Országjárás* című antológiákban.

ESTERHÁZY PÉTER a budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett; Az ELTE matematikus szakát végezte el. Könyvek: *Fantázia és Pinta* 1976., Magvető; *Pápai vízeken ne kalózkodj!* 1977. Magvető. Az itt közölt írásrészlet a most elkészült *Termelésiregény* című kisregényből való.

GYETVAI ÁGNES 1952-ben született Budapesten. Az ELTE magyar-népművelés szakát 1976-ban végezte el. A Művészet szerkesztőségében dolgozik. A *Mozgó Világ* 1977/3. számában jelent meg interjúja Schmal Károlyval.

HORVÁTH PÉTER 1951-ben született Budapesten. 1972-ben kapott diplomát a Színművészeti Főiskolán. Néhány évig színesként dolgozott vidéken és Budapesten. Novellái 1969-től jelennek meg. Könyvei: *Egérudó* 1976, Szépirodalmi (novellák) *A sárga táltos* 1977. Móra (meseregény).

KAPECZ ZSUZSA 1956-ban született Budapesten. Harmadéves joghallgató. Első versét az *Új Írás* közölte 1975-ben, azóta az *Alföldben*, az *Élet és Irodalomban*, napilapokban és a *Verses országjárás* című antológiában is jelentek meg művei.

KODOLÁNYI GYULA 1942-ben született Budapesten. Műszaki egyetemre járt, majd az ELTE bölcsészkarán végzett. Foglalkozásai: kifizető, figuráns, autószerelő, idegenvezető, szerkesztő. Jelenleg tanársegéd az ELTE angol tanszékén. Verseit és tanulmányait a *Híd*, az *Új Szimposion*, *Új Írás*, versfordításait a *Nagyvilág* közölte.

MARTON LÁSZLÓ 1956-ban született Budapesten. 1974-ben érettségi vizsgát tett a Széchenyi István Gimnáziumban, jelenleg képzés nélküli pedagógusként dolgozik. Verseit a *Mozgó Világban* jelennek meg először.

NADAS PÉTER Budapesten született 1942-ben. Egy ideig fotóriporterként, majd újságíróként dolgozott. Elbeszéléseit és novelláit az *Új Írás* kezdte publikálni 1965-ben, 1967-ben *A biblia*, 1969-ben *Kulcskereső játék* címmel jelent meg novelláskötete. 1977-ben *Egy családregény vége* című regényét adta ki a *Szépirodalmi Könyvtudó*.

Színházi tárgyú esszéket ír a *Vigilia* című folyóiratba. Jelenleg a *Gyermekünk* című folyóirat olvasószerkesztője.

SZEMADÁM GYÖRGY 1947-ben született Budapesten. 1975-ig a budapesti Állatkertben dolgozott a nagyragadozók főápolójaként. Festményeivel, grafikáival és fotósorozataival 1970 óta vesz részt kiállításokon.

SZIKORA JÁNOS 1950-ben született Budapesten. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát; 1971-ben doktorált. A Színház- és Filmművészeti Főiskola színházrendezői szakának hallgatója. Verseit a *Mozgó Világ* almanachban, az *Add tovább!* című antológiában valamint a Magyar Rádióban jelentek meg, illetve hangzottak el.

SZIKSZAI KÁROLY 1952-ben született Budapesten. A *Magyar Ifjúság* irodalmi rovatára mutatta be 1972-ben. Jelenleg dekoratőrként dolgozik. Munkatársa volt 1976/5. számunknak.

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ Budapesten született 1945-ben. Az ELTE latin-görög-iráni szakán szerzett diplomát 1968-ban. Publikációit (40 tanulmány és bírálat) szakfolyóiratokban és tanulmánykötetekben közölte, a magyaron kívül latin, francia és olasz nyelven. Az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa.

TEMESI FERENC 1949-ben született Szegeden. Itt végezte el az egyetemet magyar-angol szakon. Első novellája a *Tiszatúfjában* jelent meg 1969-ben. Közölte írásait a *Kortárs*, az *Új Írás*, az *Élet és Irodalom*, a *Mozgó Világ*, az *Alföld* és a *Forrás* is, műfordítását a *Nagyvilág*. 1975-ben Móricz-ösztöndíjat kapott. Első könyve *Látom nekem kell lemennem* címmel 1977-ben jelent meg.

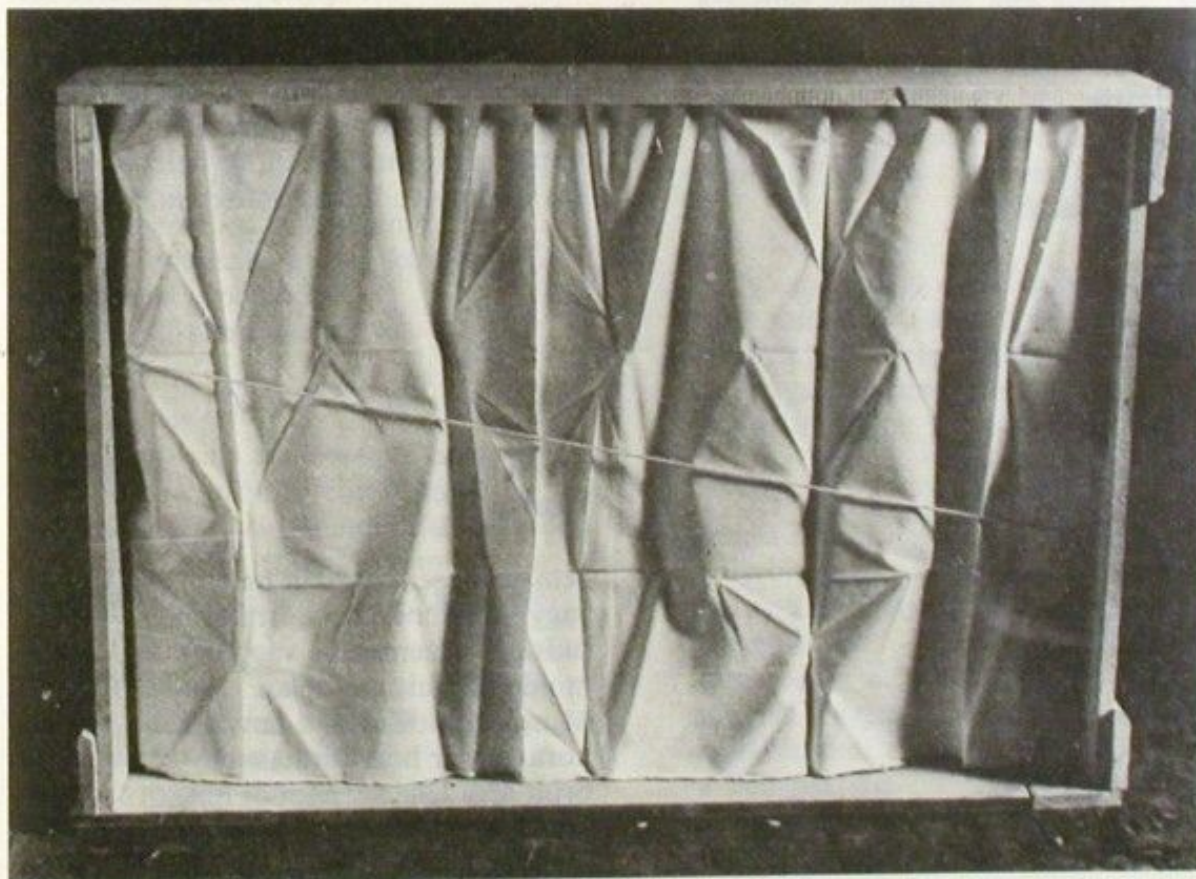
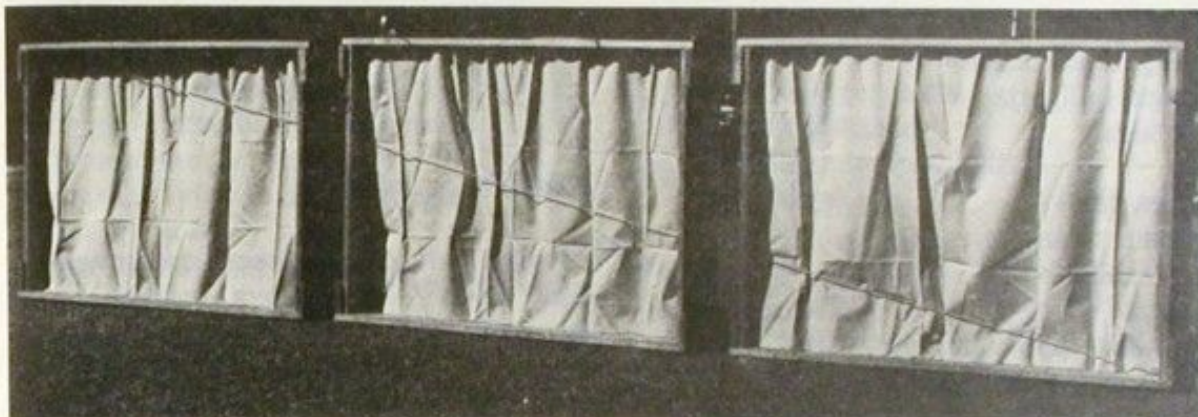
VILLÁNYI LÁSZLÓ 1953-ban született Győrött. Gépipari technikumban érettségizett. A győri Petőfi Sándor Ifjúsági Házban dolgozik. Irodalmi folyóiratok közül publikált az *Életünkben*, *Napfelnéknél*, *Forrásban*, *Új Írásban*. 1978-ban *Déli bábünnep* címmel a Móra Kiadó Kosmosz sorozatában jelenik meg könyve.

vábbra is modellként szolgálnak az egységben való látásról kifejtett nézetei. Melyeket különben az „anschaulicher Charakter” (szemléleti karakter) fogalmuk is nagyon jól összefoglal. Ez a lényeg - a teljes látás.

B. L.: Mondhatjuk tehát befejezésül, hogy a tárgyak sorsában végül is látásmódunk sorsáról van szó, melynek megoldásában mindössze „interiorizált korlátaink” akadályoznak bennünket?

Beke László

Interiorizált korlát mint háttér a „Nagy camera obscurához” (fotó Gerencsér Ferenc)

Munkatársaink

ROSA BOUDET a Havannában megjelenő *Revolution y Kultura* főszerkesztője. Neves színházi kritikus. Magyarországon most jelenik meg először kritikája.

ESTERHÁZY PÉTER kísérletrajzát tévedésből lapunk 1978/1-es számában közöltük munkatársaink jegyzékében.

FABIÁN LÁSZLÓ 1940-ben született a Vas megyei Zsenye községben. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán 1964-ben kapott magyar-orosz szakos tanári diplomát. Első írását 1963-ban közölte a *Könyvtáros* című folyóirat, azóta rendszeresen publikál irodalmi, képzőművészeti, film- és színházkritikákat, tanulmányokat, műfordításokat. *Hazatérő lovam körmen virágos rét illatát hozza avagy furcsa görcs a torokban* c. regénye 1966-ban, *A paradicsom szörnyű gyermekei* 1977-ben jelent meg. A Film, Színház, Muzsika munkatársa.

FÁBRI PÉTER Budapesten született 1953-ban. Jelenleg az ELTE művészettörténet-esztétika szakán hallgató. Művei: *Fosztóképzőkkel* (versek 1972), *Átértékelés* (versek 1974). Cikkeit és verseit számos irodalmi és napilag publikálta.

FÖLDVÁRI TAMÁS 1939-ben született Budapesten. A bölcsészettudományi kart elvégezve a leningrádi egyetemen és az oxfordi St. Anthony's College-ban tanult. Szociológusként dolgozik 1963 óta. 1978-tól „szabadúszó”. Eddig főként sajtókatékat publikált a *Valóságban*, a *Szociológiában* és az *Ergonómában*.

HORVÁTH TAMÁS Szegeden született 1940-ben. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát 1971-ben. Az Új Tükör munkatársa, a *Kultúránk a világban* című rovatot vezeti. Verseit az *Élet és Irodalom*, kritikáit a *Valóság*, a *Színház* és az *Élet és Irodalom* közölte.

KAKUK TAMÁS 1952-ben született Tatabányán. A szakközépiskola elvégzése után öt évig tnk-lakatosként dolgozott. Jelenleg a megyei moziüzemi vállalat propagandistája. Verseit az *Alföldben*, az *Új Forrásban* és az *Új Írásban* jelentek meg.

KAPITÁNY ÁGNES az ELTE Bölcsészettudományi Kar magyar szakán végzett. Jelenleg a Népművelési Intézet Kutatási Osztályának munkatársa. A *Stílus* és *személyi-*

ség, valamint az esztétikum „tanításának” lehetőségével foglalkozik.

KAPITÁNY GÁBOR 1973-ban végzett az ELTE magyar-pszichológia szakán. A Népművelési Intézet Kutatási Osztályának munkatársa. Feleségével, Kapitány Ágnessel közösen publikált a *Valóság* 1975/2-es számában. A *Mozgó Világban* 1975-ben vízföldítő tanulmányuk jelent meg.

LÓSKA LAJOS 1951-ben született. 1975-ben végzett az ELTE magyar-művészettörténet szakán. 1974 óta jelennek meg írásai a *Napjainkban*, a *Népszabadságban*, a *Művészetben*, a *Palócföldben* és a pozsonyi *Irodalmi Szemlében*. A *Művészet* című folyóirat munkatársa.

MATKÓCSIK ANDRÁS 1947-ben Vas megyében, Megyehidon született. Az általános iskola, a gimnáziumi érettségi s egy felbehagyott technikum után évekig felvonószerezőként dolgozott. Jelenleg a Színház- és Filmművészeti Főiskola végzés előtt álló filmes hallgatója. A *Mozgó Világban* publikál először.

MOGYORÓSI ERIKA 1954-ben született Debrecenben. Jelenleg népművelés-könyvtár szakos főiskolai hallgató levelező tagozaton és a budapesti István Közgazdasági Szakközépiskolában iskolatitkár. Versei először 1974-ben jelentek meg ifjúsági lapokban, azóta irodalmi folyóiratokban is rendszeresen publikál.

NASZÁLYI KORNÉLIA 1951-ben született Budapesten. Érettségi után néhány évig dolgozott, majd a Dési Huber István Ipari Szakmunkásképző Intézet fényképész tagozatán szerzett oklevelet. Azóta a Magyar Távirati Iroda belpolitikai rovatánál dolgozik fotóriporterként. Fotóit az MTI különböző napi- és hetilapokban, valamint folyóiratokban jelenteti meg.

PAPP MÁRIA 1954-ben született Budapesten. 1973-ban érettségizett az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Iskolában, jelenleg az ELTE magyar-orosz szakos hallgatója. Lapunkban először jelenik meg kritikája.

PINCZESI JUDIT Debrecenben született. 1975-ben diplomázott az ELTE olasz szakán. Műfordítóként dolgozik. Első verseit az *Egyetemi Lapok*, a *Jelenlet*, a *Forrás* és a *Mozgó Világ* közölte. 1976-ban az *Add tovább!*, 1977-ben a *Tengerlátó* és a *Verses országjárás* című antológiákban jelentek meg versei. Múlt év őszén látott napvilágot *Szelidített tenger* című kötet.

SZERÉMI LÁSZLÓ Budapesten született 1945-ben. Az ELTE Bölcsészkarán végzett történelem-népművelés szakon. Novellája jelent meg a *Kortársban*. A Magyar Hang-lemezyártó Vállalat munkatársa.

SZILÁGYI ÁKOS 1950-ben született Budapesten. A bölcsészdiploma megszerzése után az ELTE egyik magyar tanszékén kapott munkát. Jelenleg az Esztétikai Tanszéken dolgozik. Első verseskötetét *Az iskola-mester zavarban van* címmel 1976-ban adták ki. Tanulmányai, kisebb írásai a *Valóság*, a *Kritika*, az *Új Forrás* és a *Mozgó Világ* hasábjain, valamint antológiákban jelentek meg.

TÓTH JÁNOS 1930-ban született Tolnában. 1954-ben szerzett diplomát a Színház- és Filmművészeti Főiskola operatőr tanszékén. A Balázs Béla filmstúdió alapító tagja. Jelentősebb játékfilmjei: *Vörös tinta*, *Nappali sötétség*, *Szerelmem*, *Macskajáték*, *Egy erkölcsös éjszaka*. Dokumentumfilmjei: *Amerigo Tot*, *Poézis*.

TURCSÁNY PÉTER 1951-ben született Budapesten. 1969-től földmérőként, majd geofizikusokkal járta az országot. Részt vett több országos szociológiai kutatásban. Verset 1971-ben a *Kortárs*, 1977-ben az *Új Írás* közölte. Kelemen Tiborral összeállításuk jelent meg az orosz avantgarde-ről az *Új Írásban*. Évek óta szerződéses munkából él.

VARGA SÁNDOR 1957-ben született a Szabolcs megyei Páp községben. Gépipari szakközépiskolában érettségizett Nyíregyházán 1975-ben. Budapesten él, lakatosként dolgozik a Lakáskarbantartó Ktsz-ben. A *Mozgó Világ* 1977/2. számában publikált legutóbb.

ZELEI MIKLÓS 1948-ban született Kiskunhalason. A szegedi Tanárképző Főiskola magyar-orosz szakán végzett 1973-ban. Budapesten él, újságíró. Írásai a *Tiszatájban*, az *Alföldben*, az *Új Írásban* jelentek meg. A *Mozgó Világ* 1977/3. számában publikált legutóbb.

ZSILLE ZOLTÁN 1942-ben született Budapesten. Az ELTE-n filozófiát és szociológiát tanult. Dolgozott a Szociológiai Intézetben, a Telefongyárban és az Országos Vezetőképző Központban. 1975-től „szabadúszó”. Jelentős publikációi 1964 és 1971 között jelentek meg gazdaság- és ifjúság-szociológiai témákból.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

- 3 Költők felelnek Válaszol: Baka István, Kemsei István, Kiss Irén, Nyilasy Balázs, Osztójkán Béla, Papp Márió, Pécsi Gabriella, Pinczési Judit, Pintér Lajos, Szkárosi Endre, Szokolay Zoltán, Szöllősi Zoltán, Tóth Erzsébet *körkérdés*
- 20 Zelei Miklós–
Váczy János Tamás Sarkadi *képvess*
- 21 Fábri Péter Levél Kassák Lajosnak *vers*
- 22 Varga Sándor Csontváry *vers*
- 24 Lóska Lajos Vázlat a hetvenes évek festőnemzedékéről *tanulmány*
- 29 *Képek jegyzéke*
- 30 Kakuk Tamás A várakozás törései; Lőrések *versek*
Turcsány Péter Sztrádák, hegyek *vers*
- 31 Matkócsik András Vitéz; Hipotézis; Idő; Rettenetes *versek*
- 32 Mogyorósi Erika Margarita álma; Két vers *versek*
- 33 Esterházy Péter Here-vasárnap *elbeszélés*
- 41 Pinczési Judit Csontra szabott bőr; Múzsák megfigyelése *versek*
- 42 Naszályi Kornélia Emberszületés *képregény*
- 46 Kapitány Ágnes–
Kapitány Gábor Rendetlen értékek – értéktelen rendek, avagy: útelágazásnál, táblák nélkül... *tanulmány I. rész*
- 51 Minitárlatunk bevezetője
- 51–76 *Képek* az Stúdió 1977-es tárlatáról Vesely Ferenc: Bőség (51); Kárpáti Tamás: Őszinte emberek (53); Samu Géza: Nagymama mesél (55); Almási Aladár: A gémeskút-gyűjtögetőkre ismét locsolnak (59); Kovács Péter: Helyzet (61); Bukta Imre: Köztisztasági gép a mezőgazdaság szolgálatában (65); Lengyel András: Dobozok – növényi hulladék (67); Várnagy Ildikó: Körforgás (69); Tornay Endre: Kuporgó (71); Prutkay Péter: Széllébélt (75); Orosz István: Autotípiá (76)
- 52 Földvári Tamás–
Zsille Zoltán Hát maguk nem tudták ezt?... *szociográfia*

77	Fábián László	Mit látni a kulcslyuk mögött? <i>beszélgetés Kocsis Imrével</i>
77-83	Kocsis Imre	Fotók
85	Szerémi László	Csillagok ne ragyogjatok <i>novella</i>
92-93	Tóth János	Nyílt tér
94	Horváth Tamás	Utak és zsákutcák <i>zenekritika</i>
96	Rosa Boudet	Új színház Kubában <i>tanulmány Csuday Csaba fordítása</i>
102	Papp Mária	„Az idő felszínén . . .” <i>kritika Oláh János könyvéről</i>
103	Szilágyi Ákos	Dobai Péter <i>pályakép</i>

Mozgó Világ 1978/2 április

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Indexszám: 26604, 78.5699.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

HU ISSN 0324-4601

már órákkal a koncert kezdete előtt a környéken lődörög-
tünk be-belesve a jegyiroda ablakán sorban állnak-e a csa-
jok az utolsó jegyekért keringtünk a city négy utcáján
körbe körbe a város forgószínpadán de panoptikumot is
írhattam volna mert minden körben ugyanazokkal a figu-
rákkal találkoztunk városunk legjava itt található meg ál-
talanban délutánonként viaszmosolyuk a nagyközönség szá-
mára prolongálva ezen a télikabátos későőszi napon két
előadásban látható csak a rájukrohanó cigánypurdék hoz-
zák őket zavarba minden alkalommal alamizsnát kell adni-
uk hátha észreveszi valaki hogy elkergetik a kéregetőket a
kis cigánycsapat roppant ügyesen csinálja dolgát lehetnek
vagy tízen csecsemőtől nyolcévesig a babát anyja kendőjébe
csavarva hurcolja a fiatal homokos színésztől az olaszokra
váró lepusztult csajokig egyedül egyedül a sportolókat nem
izgatja a közvélemény és a látszat a kéregető csecsemő nem
hat rájuk a volt vízilabdaválogatott gebines megfenyegeti a
tizenöt éves cigányanyát akinek korosztálya a jegyiroda előtt
toporog a két perc múlva odaérkező kisfiúba bele is rúg
koszos roma takarodj a menekülő gyereket a kudarc nem
törte össze villámgyors cikcakkban futott a forgószínpad
iskolából és munkából hazasiető statisztái között meg-meg-
torpanva egy fényes aktatáska előtt kezét nyújtva egy prém-
bunda gombja felé fel sem nézve a tulajdonos arcába gépie-
sen hadarva betanult szövegét a cigány európa négere hal-
lottam barátom hangját a hippy meg a fehér néger akartam
mondani de nem jutottam szóhoz mert barátom az élénk
érkező cigánygyerek lába elé vetette magát megragadta és
zsebkendőjével tisztítani próbálta a november pocsolyájá-
ban álldogáló gyerek meztelen lábfejét szánjon meg egy-két
fillérrel könyörgött neki a kisfiú ezeréves szeme rémülettel
telt meg kitepte magát és kétségbeesetten kiáltozva anyjáért
rohanni kezdett apró talpacskái nagyokat toccsantak rot-
schildék és a sikkszalon reklámját tükröző aranypocsolyá-
ban a színház nyitott bejáratáig futott megállt a piros sző-
nyegen átfagyott lábát dörzsölgetni kezdte a kaviár és len-
cse színlapja alatt majd eltűnt

ez is egy pocsék sztori ebben a véres őszben mondta ba-
rátom az áruház kirakata előtt háta mögött néhányan a té-
vét nézték az üvegen keresztül az esti mese ment a játékok
megelevenedtek egy játékboltban és egy tankra ültek a ba-
bák bohócok állatok menekültek egy mérges helikopter elől
új noé bárkája egy modern mesében gyerünk gyerünk
mindjárt kezdünk szól a fiú szerelem ígéri mosolyogva pla-
kátjáról az énekesnő ára 90 forint jó szám nevettem el ma-
gam és visszaneztem a tévére két halott kisgyermek az utca
kövén egy pocsolyában vagy vérük tócsájában antofagasta
zárójel chile olvastam a képaláírást elég a vérből nyöször-
gött barátom a gyermekek helyét a jólismert kommentátor
foglalta el minden este felháborodik a világ eseményein egy

*drága Kex
- falfelirat
a Bem rakparton*

**Szerémi
László**

**Csillagok ne
ragyogjatok**

fajta tudatos aljasság ez a kedvenc kifejezése és innen megy majd nyugdíjba ma épp azt rágja szájunkba hogy milyen megrázó az ártatlan gyermekek halála ezt a főpróbán legalább kétszer elmondta úgy hogy nem bakizik szerencsére a kirakaton át nem halljuk csak sokszor látott mimikájából következtethetünk így a hatezer forintos árcédulák között gesztikulálva csak megsokszorozza az antofagasta–budapest távolságot de a két gyermek nagyon közel van túl közlelről néztük mondta futás közben barátom

a szűk utcán haladva a diákszínház felé lelassítottunk a járdán parkoló kocsik falansztere mögött nyomultunk a kapu irányába diák . . . inpad üvöltötte hiányos vörös fogsorával a bejárat és nyelte nyelte a tömeget a két rendező mint az alsó fogsor megmaradt szimbóluma morzsolgatta a tülekedőket korosztályunk áradata magával ragadott bennünket sodródunk fel a lépcsőkön az emeletre érve a ruhatárnál tettek partra a rengeteg ismerős között lakatlan szigetre kerültünk de magányomat megszüntette egy nyakamra fonódó puha kéz szia köszöntem lefelé melltartójának válaszul foglyai megemelkedtek micsoda börtön két ilyen álomnak mondtam továbbnyomakodva megvárlak kísért egy darabig a lány ígéret

a raktárban az orgonista egy tűzoltókészülék alatt szeretkezett csajával ez a mániája minden koncert előtt sikerélményre van szüksége még jó hogy ma nem egyedül intézte el nem tisztelitek a házirendet szóltam rájuk innen egy arzenálba jutottam nyíltól géppuskáig mindenféle kézifegyver volt itt az egyik sarokból mozsárágyú meredt rám vészkijárat láttam meg a lehetőséget egy kis folyosón át az öltözőbe értem ahol a szológitáros gondokázott felesége énekelt

de régen volt mikor még
együtt élt a család
esténként anyám
főzött nekünk vacsorát
mi testvérek csak nevettünk
élveztük a meleget
volt aki többször kért
mert nem evett még eleget nem nem ezt ma nem játszuk kiáltott rájuk ingerülten a fiú menjünk a színpadra intett felém

a leeresztett függöny mögött vaksötét volt a meleg fojtogatott csak az erősítő k piros lámpáskái jeleztek valami életet érdekes a piros lámpákat mennyi mindenre felhasználták már a színpad sötétjében várakozott piros szeméit meresztve a huszadik század hogy technikáját egy meghatározhatatlan kimenetelű és nagyon várt popkoncert részévé tegye kinéztek szólt a fiú odalopakodott a lyukhoz ahogy kilesett félénken joe hill halála jutott eszembe a svéd–amerikai filmből szegény hobó volt vagy protest-song énekes mindegy akkor még egy ember mindkettő lehetett persze énekelt és őt is elkapták kivégzéséhez a jelentkezők töltött fegyvereikkel sötét függönnyel borított kis fülkékben várakoztak a posztófalon két kis lyuk egy a szemnek egy a fegyvernek joe hillt bekötött szemmel vezették halála elébe nehogy szembenézessen vele letépte a kendőt de az önkéntes gyilkosokat nem láthatta csupán a lyukakból remegve előremeredő puskacsöveket felettük a kék barna fekete gyávasággal mely idegesen pislogott kidugjam fegyverem kérdezte nevetve a fiú nem is tudsz löni vála-

szoltam nem alkalmatlan vagyok vallotta be kezdjétek szól be az ügyelő hátramentünk ő az öltözőbe én a nézőtérre

hadművész hadművész kiabálta peckesen lépdelve sovány vállait felhúzza vékony karjaival evezve az ellenséges atmoszférában kopott tűzoltókabátja válla szögére akasztva lyukas fehér kesztyűje alól piszkos körmei kémleltek kifelé mellényzsebét színes filctollak érdemrendjei díszítették legelő a méregzöld önmagát tüntette ki sorozatukkal lépés induljj vezényelte bal jobb bal jobb mennek a majmok indul a sereg menetüket egy jeles hadművész vezeti egy művész tehát a katonák tulajdonképpen színészek és interpretálnak valamit jó érzés lehet mindenkinek ez a játék hiszen szimpatikus szerepet kap erről a tábori lelkész győzi meg és nem kell tartani utólag a nézők haragjától sem a játékot csak a győztes éli túl őt pedig ünnepelni szokás vagyis kell legalábbis ez hallatszik ám a baj nem itt van hanem a hagyománytisztelet frontján a klasszikusoknak a hadművészetében is bealkonyult a mai rendező-tábornokok nem újítják fel nagy sándor marcus antonius vagy napóleon stílusát és montgomeryék is klasszikusnak számítanak mindenki túl akarja szárnyalni a vesztesség-világrekordot egyedül a díszszemlék követik az évezredes hagyományokat fejezte be díszlépés egy egy egy egy kettő egy

viigyázzzzz repítette ki összeszorított fogaival szétmorzsolva a z-ét vezényszava sziszegéssé alakulva süvített az önkéntes hadsereg a művészek hada felé mely lába alatt otthagya párnázott zsöllyéjét szabálytalan alakzatban várakozott a zenekari árok előtt ki vezényelt nektek oszoltj sorakozó egyenesre a sort igazodj ne lógjon ki senki se elöl se hátul se felül olyan ez a sor mint az ökörhugyozás igazodj balra igazodj sok sok vissza na most jó balra át lépés indulj menjetek innen ne zavarjátok diadalmenetemet nem tudom céljaimat megvalósítani mert elfoglaltjátok a helyet mit röhögtök hülyék ingyenélők kiabálta nem hiszitek el hogy komolyan beszélek és rólatok szerencsétlen kitarítottak rólatok van szó papagájok mindegyikőtök a szomszédján röhög beszarak nyögte az egyik festő-altiszt beszarak ismételte meg a fiú a színpadról miközben nagy bajuszát örült üvöltözés közben megpróbálta hitleréhez hasonlóvá alakítani de nem sikerült nem tudok fasisztát játszani bögte hisztérikusan ezt az egyet nem tudom igen haja nem engedte a legvadabb mozdulatokat is megcáfolva lágyan lengett arca körül szőke zászló csak egy kettő egy szenilis hülye néz minket fasisztának

beszarok vette fel előbbi szövegének összegombolyodott fonálát beszarak a rakétáktól meg tőletek is mivel vagytok töltve kérdezte riadtan majd egy szemvillanás alatt megkeményítette arcvonásait viiiigyázzzz üvöltötte jobbra át hátra arc lépés indulj egy kettő egy

háta mögül egyre erősödő dübörgés hallatszott tankok tűntek fel ahogy közeledtek úgy nőttek szinte hegyekké a fiú megpróbált felugrani az egyikre de a katonák nem törődtek vele nagyon siettek valahová talán épp egy fellépésre sietve ledobta zubbonyát nehogy ellenségnek nézzék bár innen minden szürkének látszott újabb kísérlete sem sikerült elterült a földön egy tank átgázolt felette révült arccal kelt fel fehér kesztyűjén meghatározhatatlan színű foltok már nem lehetett érzékelni mi milyen ki milyen színű tétován tapogatódzott lábai mint a járni tanuló bébié bizonytalanul csusszantak előre egymást félénken követve bal jobb bal jobb vi-gyázz sikította egy lányhang ijedtében félreugrott így nem taposta szét

a csapatszállító teherautó a gépesített egységeket gyalogság követte a katonák énekeltek az egésztől nem lehetett tudni hogy háborús játékfilm vagy dokumentumfelvétel a katonák csata előtt és után is szoktak énekelni a fiú ballal nagyot kilépett és felzárkózott a sor végére furcsának tűnt hogy nincs fegyvere pierre bezuhov a huszadik században látomásom öt percig tartott mert a katonák közelérve óriási mozgó szobrokká nőttek lépteiket csak a hétmérföldes csizmával lehetett volna megtenni így ez a hippy bezuhov vagy hosszúhajú önkéntes nem is tudom minek nevezzem gyorsan lemaradt bár egy ideig még menetelt tartotta az ütemet marsolt magányosan lassan elmorzsolta utolsó bakancsát is

a magárahagyott vezér pózban megállt egy csatatér közepén hogy hol teljesen mindegy a föld minden négyzetkilométerén háborúztak már per sze nem kell megijedni nem caligula vagy hitler szelleme öltött testet szemünk előtt inkább csak elsuhant egy fintor alakjában az örület és a halál leigázta szemünket az ő szemét is egy pillanatra de látva hogy felettünk még mindig uralkodik vagyis valahol azért ő is győzött hát elűzte a tragédiát hátra a kulisszák mögé és elkezdte nyilatkozatát mint hadvezér az ezúttal civilben jelenlevő televíziósok felé

nem értitek ugye mi ez a kísérlet az igazi realizmusra ami szerintem csak a hadművészetben van és és realista művész akarok lenni az izmusokat csak alárendelt szerepre használom fel többre nem is lehet képzeljétek el egy szürrealista térképet vagy egy kubista felvonulási alakzatot támadásban szörnyű szörnyű a pop art meg egyenesen az idegeimre megy semmit sem kezdhetek vele ahogy nem mond semmit egy dadaista hadparancs a dadaisták mind hülye pacifisták hol van már 1916 hehe ki velük a popzenészeket megnyírni a hadseregbe velük majd játszanak indulókat a mi zenekarunkban tudom a gitár nem hallatszik a harsonáktól nem baj majd átképezzük őket úgyis csak egy kettő egy használható fel közülük ezek viszont olcsón egyik páncélvonatunk lokomotívján vagy a hadtápnál is találhatunk nekik helyet ott szépen elringatják magukat a mozgókonyhán de hol vannak az alkalmazott grafikusok és az iparművészek legújabb rakétainkért akarom megdicsérni őket igen ez bravúros formatervezés volt és kezével a levegőbe rajzolta a rakéta alakját ám sokan másra gondoltak még kuncogást is lehetett hallani tudom kritikaink számonkérlek rajtunk művészetünk építő jellegét ez a vesszőparipájuk nem ismerik a háromszoros ostromgyűrű esztétikáját fegyvereink formáit vagy a bunkerépítést ám hiába minden ágálás a modern idő nekünk dolgozik a fegyverek egyre népszerűbbek a fejlődés egyre több embernek teszi lehetővé hogy fegyverrel díszítse otthona falait lassan minden lakásba jut egy kettő egy tör vagy pisztoly néhány országban pedig általános a fegyverviselési engedély nem törődünk az idealista tüntetőkkel és nyakába tesszük a kötelet annak aki még egyszer virágot dugdos múzeumunk ágyúinak csövébe fejezte be nyilatkozatát uraim várom kérdéseiket mondta és elővett egy világtáblát gondosan leterítette a földre felállt és a kérdésekre várva sétálni kezdett fel-alá a térképen döbönt csend volt egy ideig várt várta a kérdéseket de hiába hiába kiáltotta nem kell ez a duma senkinek és dühösen letépte kitüntetésait a zöld filccel virágokat kezdett rajzolni oda ahol az előbb a tankok jöttek a filmvászonra egy színpadi ember felcsavarta a vásznat és kivitte még fű sem maradt mondta a fiú a virágok ki sem nyíltak igen nem tudta kiszínezni őket eldobálta a tollakat

gie tempóban a reflektor az énekest is célba vette rossz vicc rossz vicc tiltakozott futás közben majd leugrott a színpadról igyekezett a közönség közé vegyülni el akart bújni közöttük egy pasi idegesen ellökte mire a fiú a mellette ülő nő lábához bújt a pasi dühödt pillantásai az ellenfény miatt nem jutottak el a fiúhoz a nő lassú köröző mozdulatokkal simogatta a hozzátapadó fiú nyakát a reflektort kezelő zenész csak nehezen akadt nyomukra mert a félelem és az azonosság érzése a padok alá kergette őket még mondjátok hogy nincs a nézőkben emberség mondta a műsor után a fiú piszkos hippy üvöltötte a pasi ne piszkítsd össze a ruhámat miért ugrott fel a fiú nem látod hogy a patyolatban vagy itt ma mindenkit tisztára mosnak benne van a jegy árában még nadrágodat is ha szükség lenne rá a fényágyú tüzelése abbamaradt az ötmásodpercnyi szünetet az első sorban ülő megtisztult művészek tapsa szakította meg tépte fel az ünneplés feneketlen zsákján a lyukat ömlött zubogott a taps színtelen lisztje a lelki mosópor a zenészek is tapsoltak a mikrofonok ezerszeresen verték vissza vágták mindegyikőnk nyaka közé ezt az önmagáért való tapsot nem szólt ez senkinek olyan volt mint amikor egy gyűlésen a közönség és az elnökség egymást tapsolta megkönnyebbülten a legutolsó beszéd után ki kezdte kik kezdték kiabálta a színpadra visszakeveredett fiú

pánsípon játszik egy kis pásztor
léghajó felette repül
meleg van halovány köd lebeg
kismadár álomba merül folytatva dalát az előbb még rémült
színpadi emberek egy lepedővel borított ágyat hoztak be az ágyra ugrott felkapta a lepedőt és az eget verő röhögés hullámaiban kétségbeesve kiáltozta megadom magam hagyjátok abba nem látjátok rudamra tűzöm fehér zászlómat béke béke meghirdetem a szerelmet miért röhögtök ki különösen a külvárosi kis csajok nevettek az ágy láttán oh mit nevettek inkább gyertek fel ide látom fegyveretek kész én is csőre vagyok töltve kire löjek és a ti fegyveretek kire mered mondjátok melletek szuronya kire mered szúr szúr szemet szúrja a gitáros itt hátralépett jelezve hogy szólóját befejezi

karomra szállt egy apró ember
kérdelte mit keresek itt
nem tudtam megmondani neki
gondoltam pedig valamit leült egy székre és tépelődni kezdett
mit kellett volna mondanom talán egy kedves szót vagy igazolványomat is megmutathattam volna
csak rajzoló vagyok álmodok
és leírom mire gondolok
csak rajzoló vagyok álmodok
leírom mire gondolok énekelte mentegetőzve de ekkor a fény-
szórót újra bekapcsolták ezer watt tépte föl önkéntelenül lezáródó szem-
héjait az izzó aranytű agyát kezdte szúrni a zene is elhallgatott a csend
sírjába feküdtek a hangok vagy börtönébe nem is tudom sír vagy börtön
egyre megy na mi lesz unta meg valaki a várakozást a fiú nem bírta to-
vább a ki nem mondott kérdések gyáva vádjait
nem nem nem neeeeeeeem
nem én vagyok

nem én vagyok

nem én vagyok

én én én én vagyok énekelte kiabálta felháborodottan büszkén mint egy hős vagy alkotóművész mondta álszerűen halkán rebegette dadogta szemlesütve nyögte ijedten összekuporodva reszketve alázatosan esdekelve mindenki kegyeibe ajánlva magát magyarázva ártatlanságát végül megtörve mindenbe belenyugodva kinyitotta szemét merőn belebámult az ezer wattba jupiter szemébe rossz vicc lenne fejezte be a számot

antofagasta blues jelentette be és felvette gitárját a tapsorkánban csak egyetlen húr volt hangszerén a legmagasabb húr maradt meg egyedül megteremttem a kapcsolatot közölte reménykedő arccal és bedugta zsinórját a hápogóba wah-wah pedál made in usa mondta és rákezdte volna de észrevette a széthúzott függönyön ottfelejtett térképet antofagasta blues konferálta be zavarában mégegyszer számát nem találta a városkát atlaszán a vörös s-betű a szünet s-betűje takarta el egy húron pendülünk nevetett szégyenlősen azt nem lehetett tudni hogy a gitárra vagy a városkára gondol belevágott a számba de látszott nem tud úrrá lenni hangszerén illetve ezt játszotta el és tényleg a magas húr hangjai önálló életre keltek a hápogó sírásá alakította egyszerű kis melódiáját a torzító segítségével még lökhajtásos repülőgépeket is megidézett majd gyereksírásba torkollott a dal akárcsak jimmi hendrix „géppuská”-jában a blues hatvannégy perióduson át tartott a basszus vezette a dallamot a dob temetést idéző mogorva puffogása csak fokozta a nyomasztó hangulatot majd utolsó ágyúlövésnéként a nagydob zárta le vágta ketté a gyermeksírást a gitár egyetlen húrja is elpattant a fiú rémülten hajtotta fejét gitárja mellére néma kiáltotta néma suttozta majd szép óvatosan visszatette tokjába bezárta kis koporsójába melyet vagy húsz virág matricája díszített egy káprázatos lepkével levette kezét a lepkéről és meghajolt örült taps vastaps elég elég köszönjük

elég a vasból

édesapám sír

elég a hasból

igen édesapám sír

elég a sírásból

édesapám sírja könnyeit

ki sír

édesapám sírja oly nagy

édesapám sírja hol vagy kérdezte és lejött a színpadról leült a negyedik sorban letett a földre egy virágot és magába roskadva várt nem értitek mi ez nem értitek ugye miért ülök itt édesapám is itt halt meg valahol köztetek nem is tudtatok róla mint ahogy antofagasta is ismeretlen előtetek nem árulom el nem utolsó dal a címe most következő számunknak mondta szomorúan miután visszatért a színpadra

elszállt egy hajó a szélben.

házunktól nem messze megállt

kiszólt egy hang hogy én menjek

indulnak nem várnak tovább

mondd meg ki vagyok

mondd meg mi vagyok én énekelte tombolva vajon melyik szerepét nem játszotta még el kérdeztem magamtól bár ez talán nem is szerep volt követelte a választ üvöltve fetrengett a mikrofonzsinór kígyójával küszködve a függöny lezuhanó szárnyai eltakarták haláltusáját csak egyre gyengülő kiáltása hallatszott még percekig

mondd meg ki vagyok

mondd meg mi vagyok én

MozgóVilág|78' április

22

22

ALFÖLDY JENŐ 1939-ben született Budapesten. 1958 és 1969 között fényképész szakmunkás, közben az ELTE esti tagozatán bölcsészdiplomát szerzett. 1969 óta az *Élet és Irodalom* munkatársa. Irodalomtörténeti jellegű munkája: portrékönyv Kálnoky Lászlóról.

BÁN ANDRÁS 1951-ben született Budapesten. Művészettörténész. Az *Élet és Irodalom*, a *Látóhatár* képzőművészeti, a *Művészet*, a *Corvina Kiadó* külső munkatársa, az egri Galéria Negyven művészeti tanácsadója.

BRATKA LÁSZLÓ 1949-ben született Budapesten. Ipari technikumban érettségizett; jelenleg a postánál dolgozik. 1974-ben a *Ne mondj le semmiről* című antológiában szerepelt. Alkalmasszerűen azelőtt és azóta is megjelennek versei. Oroszból fordít.

DÉVÉNYI RÓBERT 1931-ben született Budapesten. Középiskola után vasestergályosként dolgozott, majd elvégezte a Zene-művészeti Főiskola operarendező szakát. A Veszprémi Petőfi Színház mutatta be *Vidékiek*, a Pécsi Nemzeti Színház pedig *Páros repülés* című színművét. Közel tíz esztendeig vezette a pesterzsébeti Csili Soós Imre Színházát. Jelenleg a Népművelési Propaganda Iroda lektorátusát vezeti.

DVORSZKY HEDVIG 1942-ben született Balatonföldváron. Az ELTE művészettörténet-történelem szakán végzett. Az Iparművészeti Főiskolán tanított. Főleg a kortárs művészettel foglalkozó publikációkat jelentetett meg.

FERENC GYÓZÓ 1954-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán idén végez magyar-angol szakon. Az *Európa*, valamint a *Móra Ferenc Könyvkiadónak* fordít verseket. A *Mozgó Világban* és az *Élet és Irodalomban* jelentek meg versei.

HAJDU RÁFIS Kiskunhalason született 1944-ben. Iskoláit Csepelen végezte. Egyetemi tanulmányait 1969-ben fejezte be az ELTE magyar-könyvtár szakán. 1976-ig tanársegédként, majd adjunktusként huszadik századi magyar irodalmat tanított, indulása óta rovatvezetője az új *Kritikának*. 1976 nyara óta a *Népszabadság* kulturális rovatának munkatársa. 1969 óta publikál a *Népszabadságban*, *Kritikában*, *Kortársban*, *Irodalomtörténetben*, *Társadalmi Szemlében*, gyűjteményes kötetekben. 1973-ban jelent meg Sarkadi Imre című kismonográfiája.

HARIS LÁSZLÓ 1943-ban Budapesten született. 1968-ban gépészmérnöki diplomát szerzett a budapesti Műszaki Egyetemen. Jelenleg félállásban gépészmérnök, mint fotós szabadúszó. A *Nagyító* és a *Művészet* című lapok külső munkatársa. 1969 óta szep-

repi fényképeivel képzőművészeti kiállításokon.

HEGYI GYULA 1951-ben született Békéscsabán. A BME Építőmérnöki Karán végzett 1975-ben. Első verseit az *Új Írás* mutatta be 1975-ben, azóta publikált az *Élet és Irodalomban*, a *Napjainkban*, a *Jelenkorban*, az *Alföldben*, a *Mozgó Világban*, napi- és hetilapokban is. Jelenleg a Magyar Hírlap belső munkatársa.

KAPITÁNY ÁGNES munkatársa volt 1978/2. számunknak, ott mutatuk be.

KAPITÁNY GÁBOR munkatársa volt 1978/2. számunknak, ott mutatuk be.

KIS PINTÉR IMRE 1941-ben született Budapesten. 1965-ben végzett a budapesti bölcsészkaron. 1966 óta közlő rendszeresen a kortárs magyar irodalommal foglalkozó íráspkat. 1971-1974-ig irodalmi aspirantúrát végzett. 1974-től az Irodalomtudományi Intézet munkatársa.

KORNIS MIHÁLY 1949-ben született Budapesten. 1973-ban színházrendezői diplomát szerzett, főiskolás korában több darabot rendezett a kaposvári színházban – azóta nem foglalkozik színházzal. Első írása a *Kortársban* jelent meg 1976-ban, majd az *Élet és Irodalomban* publikált.

KOVÁTS ALBERT 1936-ban született Budapesten. Autodidakta. Könyvgrafikával és művészetelemzéssel is foglalkozik. Többször volt önálló kiállítása. Számos könyv illusztrációit, borítólapját készítette. Könyve 1972-ben jelent meg: *A rajzról*. Szabadúszó.

KÖNCZÖL CSABA 1947-ben született Enyingen. Iskoláit Székesfehérváron, Budapesten és Moszkvában végezte. Rendszeresen 1970 óta publikál. Első írásait a régi *Kritika* és a *Jelenkor* közölte. 1970-1974 között lektor, tolmács, muzeológus, könyvtáros. Azóta fordításából él. Tanulmányai, kritikái 1974 óta számos magyar folyóiratban jelentek meg. Főleg művészetelméleti kérdésekkel, valamint magyar és szovjet írókkal, költőkkel foglalkozik. Több művészetelméleti és filozófiai kötet összeállítója és fordítója.

KÓRÓSSI P. JÓZSEF 1953-ban született Nagyváradon; azóta ott is él. Verseit közölte a *Korunk*, *Utunk*, *Igaz szó*, az *Ífjúmunkás* és a nagyváradi *Fáklya*. Első kötete a *Kriterion* kiadónál megjelenésre vár.

KULCSÁR SZABÓ ERNŐ 1951-ben született. A debreceni KLTE-en kapott bölcsészdiplomát. Az Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának munkatársa. Számos

kritikája jelent meg az *Alföldben*, a *Tiszatúdon*, a *Valóságban*, a *Kortársban* és a *Mozgó Világban*.

OSZTOJKÁN BÉLA 1948-ban született Csengeren. Első publikációja az *Új Írásban* jelent meg 1977-ben, azóta az *Új Forrás*, *Napjaink*, *Új Tükör*, *Magyar Ifjúság*, *Ifjúsági Magazin*, valamint megyei és üzemi lapok közölték írásait.

SZAKOLCZAY LAJOS 1941-ben született Nagykanizsán. A Kőolajbányászati és Mélyfűzőipari Technikumban végzett. A hatvanas évek végén vizsgát tett a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem Esztétika Tagozatán. Könyvtárosként, műszaki tervezőként, nevelőtanárként dolgozott. A kortárs magyar irodalommal, főképp a szomszéd népekével foglalkozik. Tanulmánykötete (*Dunának Oltnak*) előkészületben.

SZEMADÁM GYÖRGY munkatársa volt 1978/1. számunknak, ott mutatuk be.

SZILÁGYI ÁKOS 1950-ben született Budapesten. 1974-ben szerzett diplomát az ELTE magyar-orosz szakán. Azóta is itt, előbb a magyar, utóbb az esztétika tanszéken dolgozik. 1976-ban adták ki első verseskötetét, *Az iskolamester zavarban van* címmel.

SZOKOLAY ZOLTÁN 1956-ban született Hódmezővásárhelyen. A középiskolát Egerben végezte. Jelenleg az ELTE harmadéves magyar-orosz szakos hallgatója. Verseivel a *Napjainkban* mutatkozott be először 1973-ban. Azóta az *Élet és Irodalom*, a *Kortárs*, a *Forrás* és a *Mozgó Világ* közölte verseit. Szerepelt a *Tengerlátó* című antológiában.

TARJÁN TAMÁS 1949-ben született Budapesten. A Piarista Gimnáziumba járt, majd magyar-néprajz szakos diplomát szerzett. Jelenleg tanársegéd az ELTE XX. századi magyar tanszékén. Kritikákat, tanulmányokat publikál rendszeresen.

VARGA VERA 1949-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett diplomát. Dolgozott a Pest megyei Hírlapnál, az *Élet és Irodalom* szerkesztőségében, az ELTE Esztétika tanszékén. Filmesztétikai tanulmányai jelentek meg a *Világosságban*, a *Valóságban*, a *Filmkultúrában*. Novelláit a *Mozgó Világ* és a *Kortárs* közölte. Jelenleg a Filmgyárban dramaturgi munkát végez.

VARJAS ENDRE 1946-ban született Bukarestben. Vasútgépészeti technikumban, majd az ELTE magyar-filozófia szakán végzett. Volt esztergályos, kiállításrendező, újságíró munkatárs. Első publikációja 1963-ban jelent meg az *Élet és Irodalomban*.

ZELEI MIKLÓS munkatársa volt 1978/2. számunknak, kiséletrajzát ott közöltük.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

- 3 NAGY LÁSZLÓ (Hans-Dieter Kluge felvételei)
- 7 Kritikusok felelnek Válaszol: Alföldy Jenő, Hajdu Ráfi, Kis Pintér Imre, Kulcsár Szabó Ernő, Márkus Béla, Szokolczay Lajos, Szilágyi Ákos, Tarján Tamás *körkérdés*
- 21 Könczöl Csaba Válaszok (helyett?) *tanulmány*
- 28 Haris László – Szemadám György *Képregény*
- 32 Kornis Mihály Egy kis kannibál *novella*
- 41 Körössi P. József Egyedül; Magyarázat; Én Gregory Corso; Berzsenyi levele Kazinczyhoz Kufsteinba – 1976-ban; *versek*
- 42 Kováts Albert Nyílt tér
- 44 Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor Rendetlen értékek – értéktelen rendek, avagy: út-elágazásnál, táblák nélkül *tanulmány II. rész*
- 50 Varga Vera Hogyan legyünk boldogok? *szociográfia*
- 65 Varjas Endre Genezis *novella*
- 68 Ferenc Győző *Versek*
- 70 Képek a Stúdió várpalotai anyagából: Mészáros Géza: Munkás; König Róbert: Külszíni fejtés; Szabó M. László: Elemvariációs lehetőségek; Gilányi Armand: Alumíniumkohász; Szokos Iván: Kemencénél; Babos László: Bányagép; Sáfár Pál Gábor: Alumíniumolvasztó; Somogyi Győző: Várpalota ostroma; Borzavári-Bánhelyi-Palotás: Várpalotai játszókert terve – Pogány Gábor bevezetőjével
- 72 Osztójkán Béla Egy takarítólányhoz szerelemmel; Mint a pelikánok *versek*
- 73 Hegyi Gyula Kettős vers

- 74 Dvorszky Hedvig A mérnöki munkához hasonlítanám... *beszélgetés Kéri Ádámmal*
- 84 Dévényi Róbert Amatőr színjátszók a munkásszállásokon *tanulmány*
- 96 Bratka László Amikor a város-gép alatt nyaggatóztam...; Fókusz; Árkádia *versek*
- 97 Szokolay Zoltán Énekek összekapaszkodása *vers*
- 98 Bán András Műtermek Európában – Ana Lupaş, Mircea Spataru *riport*
- 104 Zelei Miklós Csokonai *vers*
- 105 Wehner Tibor dupla v. semmi *novella*
- 108 Fiatal kubai költők *versei*: Raúl Rivero; Francisco Garzón Céspedes; Roberto Diaz Muñoz; Yolanda Ulloa; Rafael Hernández; Eduardo Lopez Morales (*Csuday Csaba fordításai*)
- 111 Csomor Lajos Személyiségformáló népművészet *hozzászólás*

Mozgó Világ 1978/3 június

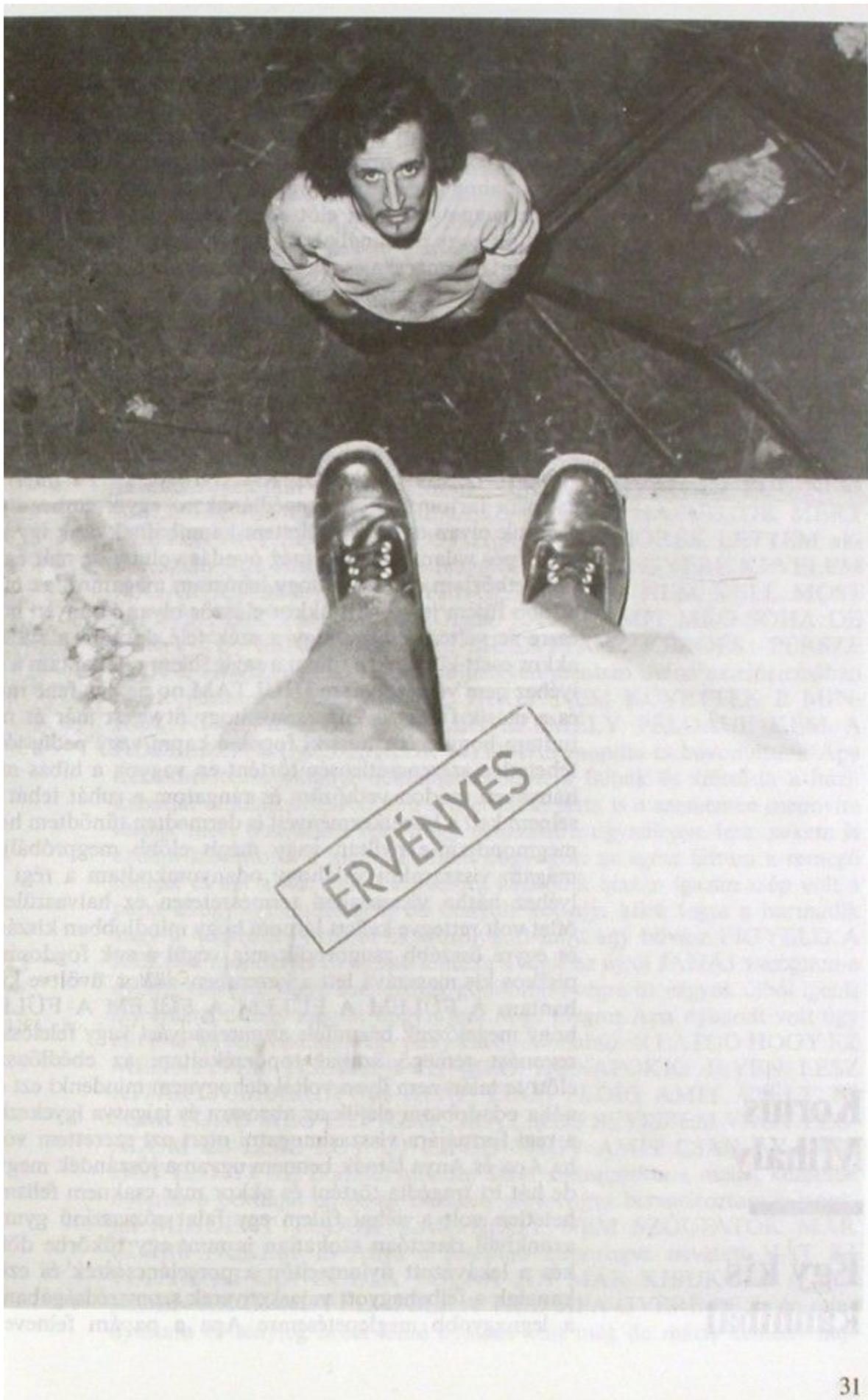
NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Levélcím: 1502 Bp., Pf. 205. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Indexszám: 26604. 78.5884.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

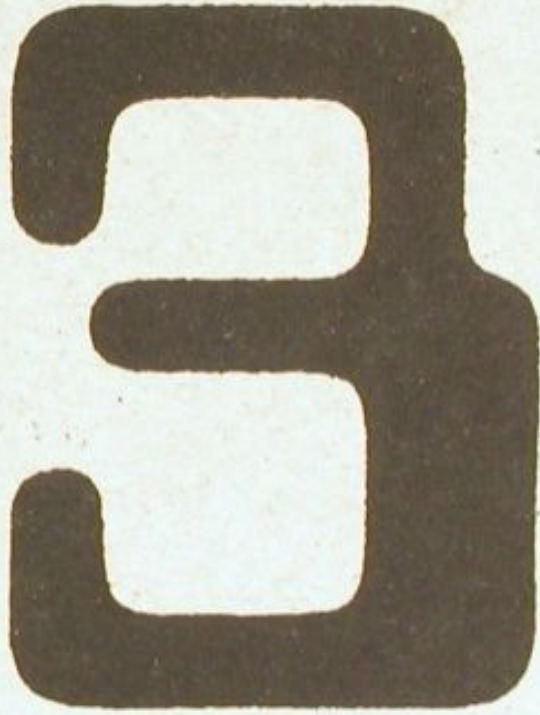

ÉRVENYES

Mozgónvilág | '78. június

Munkatársaink:

BABICS LÁSZLÓ 1944-ben született. Magyar-történelem-szociológia szakon végzett az ELTE-n. Jelenleg szociológusként dolgozik a Csepeli Vas- és Fémműnél. Írásait a *Valóság*, a *Kortárs* és a *Kritika* közölte.

BÉKÉS PÁL 1956-ban született Budapesten. A Radnóti Miklós Gimnáziumban érettségizett, majd egy évig a Rádiónál dolgozott kérdőízbiztosként. Az *Új Tükör*-ben és az egyetem lapjában, a *Jelenlét*-ben, illetve a rádióban publikálta novelláit. Jelenleg az ELTE magyar-angol-összehasonlító irodalomtörténet szakos hallgatója.

CSÁNYI ERZSÉBET 1956-ban született Adán. Az újvidéki Magyar Tanszék harmadéves hallgatója. Ot éve közlő verseket, tanulmányokat.

DARÁNYI MARIANNA Pécsen született 1944-ben. Ugyanitt végzett a Tanárképző Főiskola magyar-orosz szakán. Tíz éve népművelő, ötödik éve szakmunkásképző intézetben kulturális nevelőtanár, augusztustól az *Újságsági Magazin* munkatársa. Első elbeszélése a *Jelenkor*-ban jelent meg 1973-ban. Azóta a *Kortárs*, a *Valóság*, az *Élet és Irodalom*, a *Forrás*, az *Új Tükör* közölte novelláit, riportjait, valamint két pécsi és egy Magvető-antológia. 1977-ben Mórincz Zsigmond-ösztöndíjas.

FÜLÖP GÁBOR 1950-ben született Újvidéken, itt végezte iskoláit is. 1973-ban diplomázott az ELTE magyar szakán. Eddig három önálló verseskötetet adott ki (*A négydimenziós ablak* 1970 Forum Újvidék, *Az erdő én vagyok* 1973 uo., *Delija sa plavim srima - A kék/féltű dala* 1976 Strazilovo Novi Sad). 1970-ben Böndör Pállal, Kiss Jovánk (Veszteg) Ferencsel és Tolnai Ottóval közös kötete jelent meg az *Új Symposion* kiadásában 1969 címmel. Verseit a szerbhorváton kívül szlovák és román fordításban is közzé tették. Más műfajokat (kritika, próza, esszé, műfordítás) is művel. Jelenleg dramaturg az újvidéki rádiónál.

HEGYI LORÁND 1954-ben született Budapesten. 1977-ben végzett az ELTE művészettörténet-esztétika szakán. Jelenleg az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának ösztöndíjasa. A huszadik századi művészettel foglalkozik.

KÖRMENDI LAJOS 1946-ban született Karcagon. Szolnokon újságíró. Jelenleg az ELTE magyar-népművelés szakos hallgatója.

1971-ben jelent meg először írása a *Napjaink*-ban. Az utóbbi két-három évben közölte írásait a *Forrás*, *Élet és Irodalom*, *Játszókonyha* és a *Mozgó Világ*.

LÓSKA LAJOS munkatársa volt 1978/2. számunknak, ott mutattuk be.

MARX LÁSZLÓ 1954-ben született Budapesten. A budapesti Fazekas Mihály Gimnáziumban érettségizett 1972-ben. Jelenleg az ELTE Bölcsészettudományi Karának negyedéves magyar-angol szakos hallgatója.

MÁNYOKI ENDRE 1954-ben született Budapesten. A középiskolát a Vörösmarty Mihály Gimnáziumban végezte. Jelenleg az ELTE Bölcsészettudományi Karának végzős, magyar-orosz szakos hallgatója. A *Magyar Hírlap*-ban és a *Mozgó Világ*-ban publikált könyvkritikákat.

OSZTOJKÁN BÉLA munkatársa volt 1978/3. számunknak, ott mutattuk be.

PETŐ SÁNDOR 1948-ban született Pécsen. Jelenleg az Állami Bábszínházban dolgozik. Első versei az *Új Írás*-ban jelentek meg. Év végén jelenik meg *Szélkakas* című gyermekverseskötete.

SZAJBÉLY MIHÁLY 1952-ben született Budapesten. 1963 óta Szegeden él. Jelenleg a JATE I. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének tudományos ösztöndíjas gyakornoka; fő kutatási területe a felvilágosodás és a reformkor irodalma. Első nagyobb dolgozatát 1975-ben publikálta a „*Ragyognak tettel...*” című Vörösmarty-tanulmánykötetben; azóta megjelentek írásai az *Irodalomtörténeti Közleményekben* és a *Mozgó Világ*-ban is.

SZENTMÁRTONI SEBŐK JÁNOS 1951-ben született Kunszentmártonban. A közgazdasági egyetemet 1975-ben végezte el. Azóta újságíróként dolgozik. Jelenleg az *Újságsági Magazin* munkatársa. Írásai, riportjai napilapokban, hetilapokban jelentek meg.

SZILÁGYI ÁKOS munkatársa volt 1978/2. számunknak, ott mutattuk be.

SZIRÁNYI ISTVÁN 1951-ben született Kaposváron. A kirakatrendező iskola elvégzése után a pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett diplomát, 1976-ban. Több csoportos és egyéni kiállításon vett részt (Pécs, Budapest, Hatvan, Lund) képekkel, fotókkal és szövegekkel.

SZIVERI JÁNOS 1954-ben született Muzslán. Középiskoláit Mosztárban és Zrenjaninban, a valamikori Nagybecskerekben végezte. Az egyetemen magyar irodalmat tanult. Verset, kritikát, esszét ír. Verseskötete *Szabad gyakorlatok* címen ebben az évben jelent meg.

SZOMBATHY BÁLINT 1950-ben született Pácseren. Írásaival a hatvanas évek végén jelentkezett a jugoszláviai magyar sajtóban. Költészettel és képzőművészeti kritikával foglalkozik, az irodalom és a vizuális művészet kapcsolatát tanulmányozza. Az újvidéki Forum Könyvkiadó 1976-ban jelentette meg *Szerelmesek és más idegenek* című verseskötetét. Konkrét vizuális költeményei bekerültek több nemzetközi antológiába. Több kísérleti kiadvány szerzője.

SZÓNYI GYÖRGY ENDRE 1952-ben született Szegeden, jelenleg irodalmat tanít a JATE Angol Tanszékén. Műfordításai, művelődéstörténeti tanulmányai, kritikái jelentek meg szegedi, budapesti és debreceni egyetemi kiadványokban, az *Új Symposion*-ban, az *ITK*-ban, a *Világosság*-ban, a *Valóság*-ban, a *Helikon*-ban. Tanulmánykötete a *Gyorsuló Idő* sorozatban az idén jelenik meg. A *Mozgó Világ* 1977/2. számában novellája olvasható.

SZÜGYI ZOLTÁN Bácskában született 1953-ban, Adán. Az egészségügyi szakközépiskola elvégzése után jelenleg az újvidéki Bölcsészettudományi Kar harmadéves távhallgatója, magyar szakon. A *Magyar Szó* újságírójaként dolgozik egy vidéki (Zente) szerkesztőségben. 1971 óta publikál rendszeresen. Verseskönyve *Hangosan és csendesen* címmel jelent meg 1977 tavaszán.

TEMESI FERENC munkatársa volt 1978/1. számunknak, ott mutattuk be.

TÓGAY 1955-ben született Budapesten török szülőktől. Állampolgársága török-hontalan. Hat évig élt Lipcsében. 1969 óta Pesten tanul. Jelenleg az ELTE Bölcsészettudományi Karának német-angol szakos negyedéves hallgatója. Ez ideig még nem publikált.

VASS ÉVA 1956-ban született Topolyán. Az újvidéki Bölcsészettudományi Kar harmadéves magyar szakos hallgatója. Versei a vajdasági és más jugoszláv napilapokban, folyóiratokban, valamint a *Versék éve* 75 és 76 című antológiában jelentek meg. Az *Új Symposion* szerkesztőségének tagja.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

- 3 Írók felelnek Válaszol: Balázs József, Czákó Gábor, Csaplár Vilmos, Esterházy Péter, Kurucz Gyula, Nádas Péter, Ördög Szilveszter, Tárnok Zoltán, Temesi Ferenc *körkérdés*
- 16 Osztóján Béla Átyin Jóskának nincs, aki megfizessen *regényrészlet*
- 23 Lóska Lajos Valóságközelben *beszélgetés* Somogyi Győzővel
- 33 Szentmártoni Sebők János Szombat este, vasárnap reggel *szociográfia*
- 38 Szilágyi Ákos Se se; Teremtmények; Hiába; Talán; Meghalunk ...; Azt hiszed *versek*
- 40 Szőnyi György Endre Új Symposion *tanulmány*
- 42 Összeállítás a legújabb vajdasági lírából: *Szíveri János*: Új ismeretlenek; Az első részlet az utolsó részletből; *Danyi Magdolna*: hazafelé; *Csányi Erzsébet*: Égről és földről; *Fülöp Gábor*: Pont; költő; pop-art; *Szombathy Bálint*: Másmilyen élet; *Vass Éva*: Nyárkisülések; *Szügyi Zoltán*: Különös séta; Ha egyszer fehér hajó röppen
- 46 Szajbély Mihály Gondolatok a legújabb jugoszláviai magyar líráról *tanulmány*
- 50 Szirányi István Fotókísérlet
- 53 Mészáros Tamás Mindennapi halálaink *tanulmány*
- 61 Pető Sándor arcok *vers*
- 62 Darányi Marianna A padon *novella*
- 68 Čan Togay Salieri szobája; 197+ febr. 14.; (...unschliessbare fenster führen uns zum tor...) *versek*
- 72 Mányoki Endre Marosi Gyula *pályakép*

- 80 Marx László Igen. Valami. Valahol. avagy a széthullás anatómiája
kritika
- 82 Temesi Ferenc-
Panner László Parthogenezia, jövel! *képregény*
- 86 Berkovits György A közérthetőség ideológiája *tanulmány*
- 98 Babics László Megjegyzések az irodalomról és a kritikáról *tanul-
mány*
- 102 Hegyi Loránd Záborszky Gábor *pályakép*
- 109 Kerekes Györgyné Hozzászólás Földvári Tamás és Zsille Zoltán „Hát
maguk nem tudták ezt?...” című írásához
- 113 Körmendí Lajos Az a nagy-nagy verés *novella*
- 116 Hell István Sovány, egyszerű ének; Hajnali ének *versek*
- 117 Békés Pál Mi újság? *útirajz*

Mozgó Világ 1978/4 augusztus

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Levélcím: 1502 Bp., Pf. 205. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjesztí a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/4 évre 24,- Ft, 1 évre 48,- Ft. Indexszám: 26604. 78.6112.66-20 Alföldi Nyomda, Debrecen

A következő oldalakon egy kísérletem néhány eredményét mutatom be. A közvetlenül az expozíció előtt kimondott szavak (szenvedély, vágy, repülés) egy irányba mutató, hasonló érzés-tónusú fogalmak. Időnként megrendítik a modellt, máskor nem váltanak ki az arcról leolvasható reakciókat.

Az „analitikus fotó-vizsgálatot” magammal kezdtem. Az egyre több arc folyamatos tanulmányozásakor (a fotózás és a képek nézése közben) tapasztalatokat gyűjtök, melyeknek bélyegét talán majd arcomon viselem a három záró képkockán.

Szirányi István

Mozgóvilág | '78. augusztus

Munkatársaink:

BAKSÁN MÁRIA 1944-ben született Nyírparasznyán. Megyei gyermek- és ifjúságvédő intézetben dolgozik Szolnokon. Eddig verseket publikált a *Jáskaságban* és az *Élet és Irodalomban*. Novellája először jelenik meg.

BALOGH ATTILA 1956-ban született Szikszón. Versei az *Új Írásban*, a *Napjainkban* és a *Mozgó Világban*, valamint miskolci lapokban jelentek meg.

BERETVÁS ANDRÁS 1943-ban született Budapesten. Képzőművészeti kiállításokon 1973 óta szerepel rendszeresen. Egyéni kiállítása volt a Fiala Művészek Klubjában. Alkotói tevékenysége mellett vizuális neveléssel is foglalkozik.

Dr. BODOR JÁNOS 1940-ben született Budapesten. A Kertészeti Egyetem nappali szakán végzett. A Növényvédelmi Kutató Intézet tudományos munkatársaként közel 80 tanulmány és 15 szakkönyv társszerzője. 1973-tól a *Kertészet és Szőlészet* című hetilap újságíró munkatársa.

BÓKKON GÁBOR 1954-ben született Budapesten. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola ötödik évfolyamán érettségizett, majd a konzervatóriumban végezte tanulmányait. 1974-1977-ig a 25. Színház zenei munkatársa. A *Magyar Ifjúság*, az *Élet és Irodalom*, a Rádió mutatta be verseit. Egyéb publikációi: *Népszabadság*, *Népszavazás*, *Magyar Nemzet*, *Új Tükör*. Alkalmi irodalmi és zenei munkákból él.

BORSODY LÁSZLÓ, Ostffyasszonyfán született 1944-ben. Zongora tanszakon végzett, majd a Zeneművészeti Főiskolán befejezte zeneszerzés-tanulmányait. A Fiala Művészek Klubjában tartott szerzői estét, valamint az Új Zenei Stúdió rendezésében. Első nyomtatott műve 8 könnyű gitárdarab *Szindarabok* címmel. A Rádióban először *3 rondó zongorára* című darabját mutatták be. A Zeneakadémián rendszeresen szerepel a Fiala Zeneszerzők csoportjának tagjaként.

CSAJKA GÁBOR munkatársa volt VII. számunknak, ott mutattuk be.

CSALOG JUDIT 1940-ben született Szekszárdon. 1965-ben szerzett bölcsészdiplomát Budapesten, ugyanakkor jelent meg első novellája. Sok helyen élt, tanult vagy tanított, legutóbb a szentlőrinci kísérleti iskolában. Írásai zömmel pedagógiai-publisztikai jellegűek. Könyvét 1969-ben a Tankönyvkiadó adta ki. Egyéb publikációi: *Élet és Irodalom*, *Társadalmi Szemle*, *Valóság*, *Mozgó Világ*, *Kultúra és Közösség*, *Napjaink*. Jelenleg könyvtáros.

CSAPÓ GYULA 1955-ben született Pápán. Győrött, később Budapesten zeneszerzést tanul, a Zeneakadémia végzős növendéke. Darabjai főként a Főiskola zeneszerző körének koncertjein hangzottak el. Szerzői estje volt a Fiala Művészek Klubjában és a zeneszerzőkör fesztiválján is.

DUKÁY BARNABÁS 1950-ben született Szönyben. Győrött zenegimnáziumot és szakközépiskolát, Budapesten zeneművészeti főiskolát végzett. Szólódarabokat, kamarazenét, zenekari és kórusműveket ír. 1975-ben Budapesten volt első koncertje. Mint zeneszerző és játékos több előadáson vesz részt. Munkahelye a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola.

GÉRGELY ANDRÁS 1946-ban született Sopronban. Szegeden tanult, majd az ELTE sortírási-filozófia szakán szerzett diplomát 1969-ben, az Eötvös Kollégium tagja-

ként. Történész, az ELTE Újkori Magyar (Történeti Tanszékének adjunktusa. Önállóan megjelent műve: *Széchényi eszmerendőszerének kialakulása* (1972), *Klegyezés után* (1978). Szász Zoltánnal közösen).

HEGYI LORÁND 1954-ben született Budapesten. 1977-ben végzett az ELTE művészettörténet-esztétika szakán. Jelenleg az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának ösztöndíjasa. A huszadik századi művészettel foglalkozik.

HELÉNYI TIBOR 1946-ban született Budapesten. Az Iparművészeti Főiskolát 1971-ben végezte. Plakáttervezéssel és grafikával foglalkozik.

HELLE MÁRIA a Mozgó Világ munkatársa. Érettségi után kéziszedő lett, közben elvégezte az ELTE magyar-népművelés szakát. Ösztöndíjasként Lipcsében a Grafikai Főiskolán tipográfát tanult. Ez év tavaszán részt vett egy kollektív kiállításon tipográfáival. A Szép Könyv versenyen 1976-78-ban díjat nyert. A Mozgó Világ belső tipográfáját tervezte.

HUSZÁR LAJOS 1948-ban született Szegeden. 1973-ban szerezte meg diplomáját a Zeneakadémián, ahol Szervánszky Endre tanítványa volt. 1975-ben egy felvételt töltött Romániában, a Santa Cecilia Akadémián Goffredo Petrassi mesterkurzusán vett részt. A Zeneműkiadónál a közeljövőben jelennek meg *Öt zongoradarab* és *Musica concertante* című művei. A szegedi Zeneművészeti Szakközépiskola tanára.

EL KAZOVSKIJ 1948-ban született Lengyelországban. 1964 óta Budapesten él. Művészeti tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte. 1976 óta a Képzőművészeti Alap és a Fiala Művészek Stúdiójának tagja. 1970-ben állított ki először. Festményei mellett rajzai, sokszorosított grafikai és tűzománc-, valamint plasztikai anyaga is rendszeresen szerepel kiállításokon, megjelent lapokban, folyóiratokban. Több egyéni kiállítása volt.

KISS IRÉN 1947-ben született. Az ELTE magyar-olasz szakán végzett. Verseivel először a *Ne mondj le semmiről!* című antológiában szerepelt. További megjelenések: *Élet és Irodalom*, *Világosság*, *Mozgó Világ*. Különböző heti- és napilapok. A Magyar Rádió munkatársa, mai olasz költőket fordít. Első verseskötete 1977-ben jelent meg (*Szélcsend*), első regénye 1978-ban (*Allókép*).

KOVÁCS ANDRÁS 1951-ben született Budapesten. 1977-ben a Szegedi Tanárképző Főiskolán magyar-ének szakon diplomázott. 1978 szeptemberétől a Színművészeti Főiskola színházrendező szakának hallgatója.

KÓSA GÁBOR 1950-ben született Budapesten. Tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán fejezte be. Tanult zeneszerzés, ütőhangszeres és karmesterképző szakokon. Az Országos Filharmónia ütő- és zongoraművész szolista. Több kamara- és szólóműve elhangzott elsősorban az Új Zenei Stúdió és a Fiala Zeneszerzők Csoportja műsoraiban. Az *Őrök-játék* és *Z.* című ütőhangszerekre írt darabjait a Zeneműkiadó adta ki.

fe LUGOSSY LÁSZLÓ 1947-ben született Kecskeméten. Képzőművészettel, irodalommal, vizuális színházi kísérletekkel és filmmel is foglalkozik. 1968 óta a Szentendrei Szabadtéri Kiállítások egyik szervezője, a Vajda Lajos Stúdió alapító tagja. A Vajda Stúdió kísérleti színházának eseményszervezője. Versei most jelennek meg először.

MÁRTHA ISTVÁN 1952-ben született Budapesten. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakának hallgatója. Négy évig volt a 25. Színház zenei munkatársa, a főiskola zeneszerzőkörének és a Fiala Művészek Klubja zenei szekciójának vezetője. Szcenikus zenei kísérletei mellett színházi kísérőzenét, filmzenét ír. Televízióban, rádióban szerepelt, lemeze jelent meg. Berlinben, Varsóban, Jugoszláviában és Kubában lépett fel.

MÓZSI FERENC 1947-ben született Debrecenben. Az ELTE magyar-könyvtár szakán végzett. Első publikációja 1968-ban az *Alföldben*, első novelláskötete *Vakító nap-sütésben* címmel jelent meg.

NÁDASI TIBOR 1956-ban született Budapesten. A gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karának negyedéves hallgatója. Versei eddig az egyetlen lapjában jelentek meg, a *Mozgó Világban* először publikál.

NOTH ZSUZSANNA 1950-ben született Budapesten. Közgazdasági technikumot végzett. A Mechanikai Mérőműszerek Gyárában műszaki ügyintéző. 1973-ban kezdett írással foglalkozni. Ez a szociográfia – amelyért a *Mozgó Világ* szociográfiai pályázatán dicséretet kapott – első publikációja.

STALTER GYÖRGY Budapesten született 1956-ban. Esztergomban érettségizett. Dolgozott bedolgozóként, figuránsként, körházban. 1976-tól fényképezéssel tanul. Négy évvel ezelőtt jelent meg fotója először országos kiállításon. A VIT-pályázaton harmadik díjat nyert. Fotói az *Ifjúsági Magazinban* jelentek meg.

SZKÁROSI ENDRE munkatársa volt 1978/2. számunknak, ott mutattuk be.

TAR SÁNDOR 1941-ben született Hajdúszámszonban. Debrecenben a Gépipari Technikumban érettségizett. Az *Alföld* közölte először verseit 1970-ben. Ezt követően nem írt 1975-ig. Ekkor a *Mozgó Világban* meghirdetett szociográfiai pályázaton első díjat nyert, azóta prózáit is ír. Az *Élet és Irodalom* közölte két elbeszélést. Üzemtechnikusként dolgozik.

VAJDA JÁNOS Miskolcon született 1949-ben. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán Petrovics Emil volt a tanára. A Magyar Rádió Énekkarában kórepitőr. Első zenei publikációja, a *Teszt* bemutatása után Szirmai Albert-díjat, a *Fekete Glória* című, Nagy László költeményére írt kórusművéről nyújtó díjat kapott. A *Barabás* című operáért a salzburgi téveopera-fesztiválon elnyerte a nemzetközi zsűri különdíját.

VIDRA SZABÓ FERENC 1948-ban született Jászberényben. 21 éves kora óta él a fővárosban. Jelenleg nevelőtanár egy szakmunkástanuló kollégiumban, és a Gyógy-pedagógiai Főiskola levelező tagozatára jár. Első írásai a *Napjainkban* és a *Valóságban* jelentek meg, majd a Móra Kiadónál meseregénye *Mit az erdőben* címmel. A *Forrás* és az *Élet és Irodalom* közölte szociográfiait, illetve riportját.

ef ZÁMBÓ ISTVÁN 1950-ben született Sallótarjánban. 1968 óta foglalkozik Képzőművészettel, irodalommal és zenével. A szentendrei Szabadtéri Kiállítás és a Vajda Lajos Stúdió alapító tagja. Ennek Vizuális Színházában az Intuitív és Asszociatív Élőzenei Kísérletek egyik szervezője és létrehozója. Tagja a Fiala Képzőművészek Stúdiójának és a Művészeti Alapnak. Először jelennek meg versei.

- 3 Zeneszerzők felelnek
Válaszol: Borsody László, Csapó Gyula, Dukay Barnabás, Huszár Lajos, Kósa Gábor, Mártha István, Selmeczi György, Székely Iván, Szunyogh Balázs és Vajda János
- 15 Kovács András
Fiatal radikálisok *beszélgetés* az Új Zenei Stúdió tagjaival
- 15-24
Fotódokumentumok az „Új magyar zene 1976-77” eseményeiről
- 25 Bókkon Gábor
Az elektronikus zenéről *interjú* Pongrácz Zoltánnal
- 33 ef Zámbó István
A költő és a költészet; Széljegyzet a végtelen szélére; Más irányba tartó fény; Kétsoros vers... *versek*
- 33 fe Lugossy László
Altatópuszi; Szákszárnyú-Hópehely; Habostorta *versek*
- 34 El Kazovszkij
Dzsán-panoptikum magyarázó szöveggel és képekkel
- 42 Hegyi Loránd
El Kazovszkij művészetéről *képzőművészeti tárcsa*
- 44 Kiss Irén
Fejlődésregény; Csak mentem az országúton; Körszemle; Egy köztéri szobor alatt; Üzlet; Zsebtolvaj; Egy anarchista álma; Túlélők; Feltámadás; Lidérc *versek*
- 46 Baksán Mária
Ejnye kérem, mondta a Csillagvizsgáló *novella*
- 52 Nádasi Tibor
Iskola; Szövölány *versek*
- 53 Tar Sándor
6714-es személy *szociográfia*
- 59 Balogh Attila
Numero XXXV *vers*
- 60 Helényi Tibor
Képregény
- 64 Vidra Szabó Ferenc
Harmonikusan, mindenoldalúan *novella*
- 68 Csajka Gábor Cyprian
Jelentés Ady Endrének; A fekete Irénától kérem; Csendélet késsel és toronnyal; Szárnyvigasztaló - nyugodt vagyok már *versek*, három *képvers* az Akhilleusz sorozatból

71	Noth Zsuzsanna	9 vödör + kanna és 4 lavór <i>szociográfia</i>
77	Szkárosi Endre	Az Ősz, a Tél és a Nyár utcát lebontották... <i>tárca</i>
78	Stalter György	Fotók
84	Csalog Judit	Csak a tiszta igazat <i>elbeszélés</i>
94	Dr. Bodor János	Nyílt tér
105	Beretvás András	Egy amatőr képzőművészklub tapasztalatai <i>tudósítás</i>
108	Mócsi Ferenc	Fiatal írók – nemzetközi kapcsolatok <i>publi- cisztika</i>
110		Fiatal bolgár költők <i>versei</i> : Ivan Canev, Ka- lina Kovaceva, Rada Aleksandrova, Lacse- zar Elenkov
114	Gergely András	Évfordulók nyomában <i>beszélgetés</i> Litván György történésszel
118	Helle Mária	Sajtómontázs és jelvények az őszirózsás forra- dalom idejéből

Mozgó Világ 1978/5 október

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Levélcím: 1502 Bp., Pf. 205. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 24,- Ft, 1 évre 48,- Ft. Indexszám: 26604. 78.6112.66-20 Alföldi Nyomda, Debrecen

Az Ősz, a Tél és a Nyár utcát lebontották...

Egy fiú ül előttem. Stalter György. A hídnál találkoztunk, egyik lába gipszben, hóna alatt rajztáblatartó a képeivel. Most látom először. Mit tudhatok meg vajon róla, még inkább belőle?

Kérdezem, beszél magáról és a képeiről. 56-ban született, Esztergomban járt gimnáziumba, majd több helyen dolgozott. Betegszállítóként egyszer egy friss koraszülöttet vitt tenyéryei átmelegedett csomagban a proszektúrára. (Alany? Tárgy?) Furcsa, hogy ilyen fiatal léte nem éppen kezdő fotóamatőr. Több kiállításon eredményesen szerepelt (Életünk, Prem Fotó, Országos Ifjúsági Fotókiállítás, Országos Fotóművészeti Kiállítás, Székely Aladár meghívásos emlékpályázat, és most legutóbb a VIT-pályázat). Két önálló kiállítása volt, három nívódíjat nyert, a Fialatok Fotóművészeti Stúdiójának tagja. Nem a címek a fontosak ebben, hanem a munka és a figyelő akarat. Mint mondja, nem szereti, pontosabban a maga számára nem érzi követendőnek a riport- vagy a szociofotó útjait. Nézem a képeit, szépen komponált, tudatosan „technizált” felvételek az útburkolókról. Ma már nem szereti ezeket. Hatást, változást nem érhetek el, akkor meg minék. Magát figyeli, fotózza, magán keresztül keresi a világot, a világ képét.

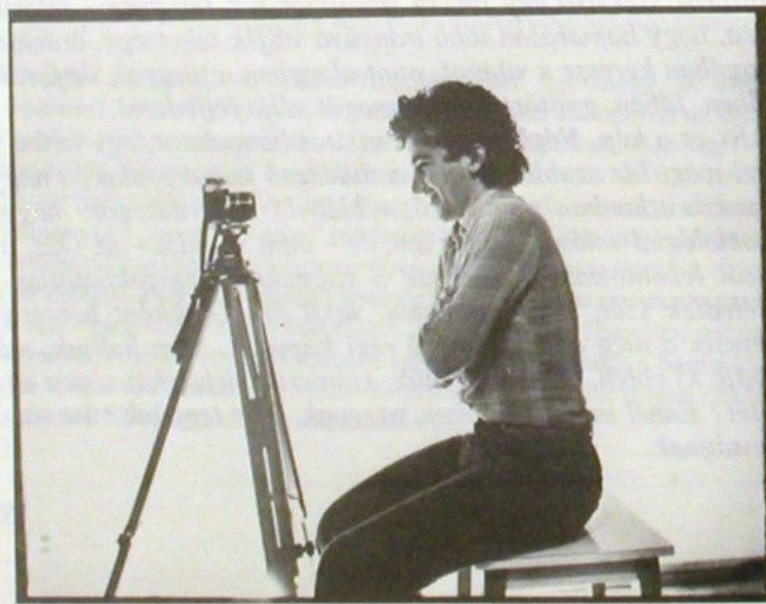
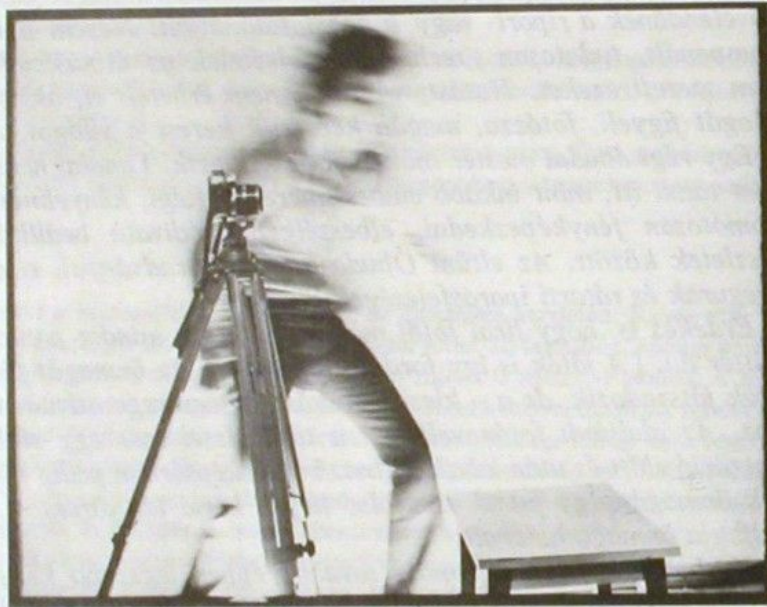
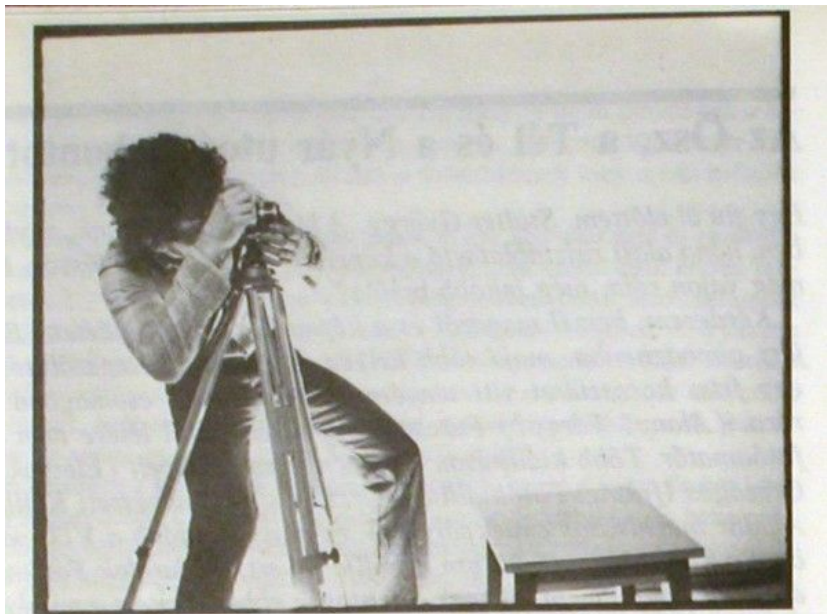
Egy régi óbudai mester műhelyében dolgozik. Tanulni nem annyira fotózást tanul itt, mint inkább emberismeretet. Régi, kényelmes világ jár ide, komótosan fényképezkedni, elbeszélgetni, ódivatú beállításokban, avitt díszletek között. Az eltűnt Óbuda kihalt maradványai, első világháborús öregurak és rátarti iparosfeleségek.

Érdekes is, hogy lírai fotói mögött csaknem mindig pontos szociológiai háttér áll. (A játék is így fordul komolyra.) Az önmagát fényképező még csak játszadozik, de a – kicsit ismerős – szemüvegmotívum már felhangot hoz. Az aluljárói fotónovellában a történnel már egy síkba helyezi, az operáció előtt és után készített beszámoló képsorban pedig tárgyként szemléli önmagát. Így jut el az utolsó kép – kissé tán direkt – tanulságához: felfogja önmaga határait.

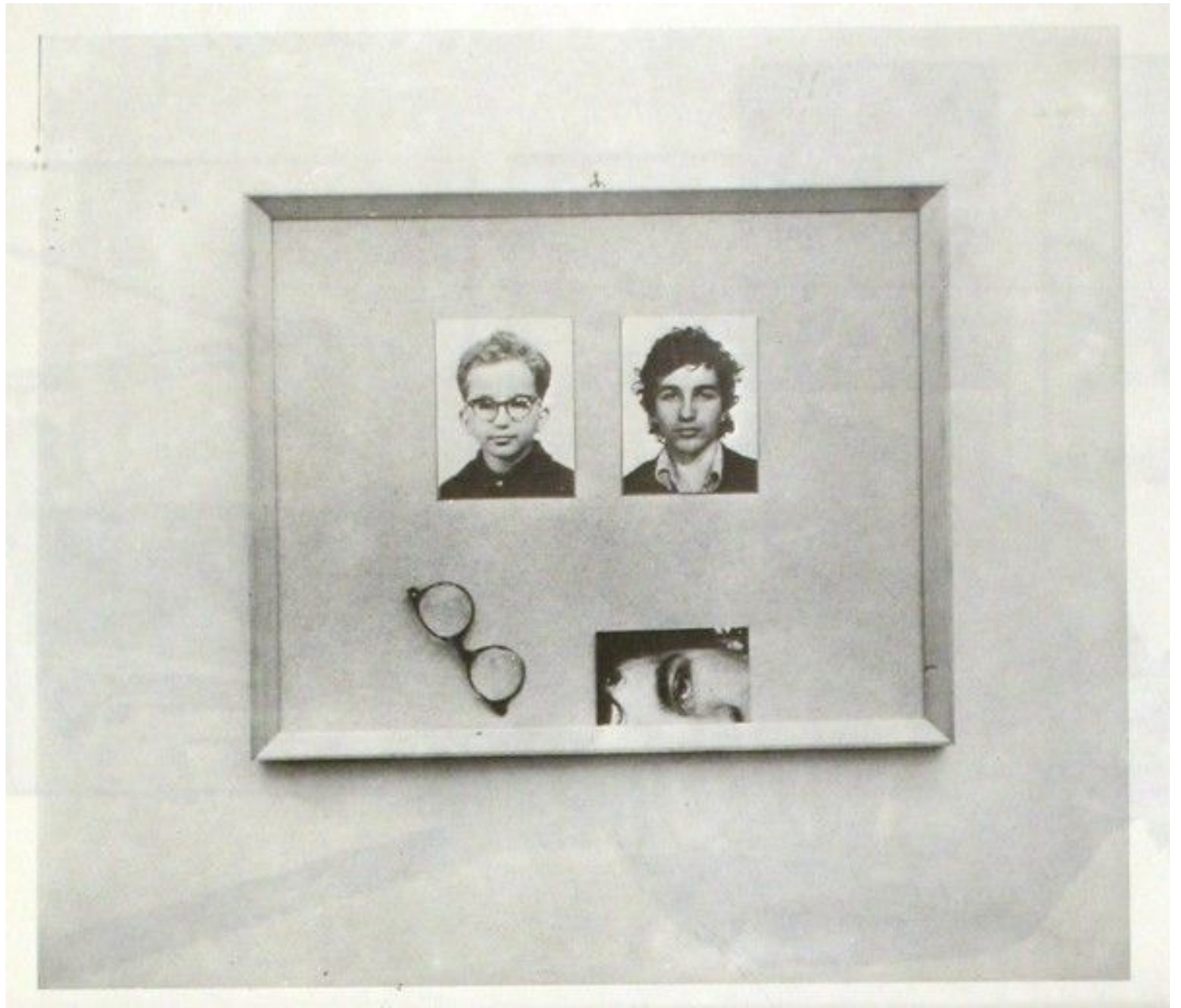
Várhatólag innen lép majd tovább: éppen legszebb képe, a harmadik helyen szereplő sajátos triptichon – ahol úgy figyeli magát, hogy közben a háttérbe szorulva egy furcsa valóságot hoz felszínre – látszik garanciának arra, hogy hamarosan több irányúvá váljék tehetsége, érdeklődése. Ne csak magában keresse a világot, mint alanyban a tárgyat, de fordítva is: minden köben, fában, gyötört arcban magát vélje felfedezni.

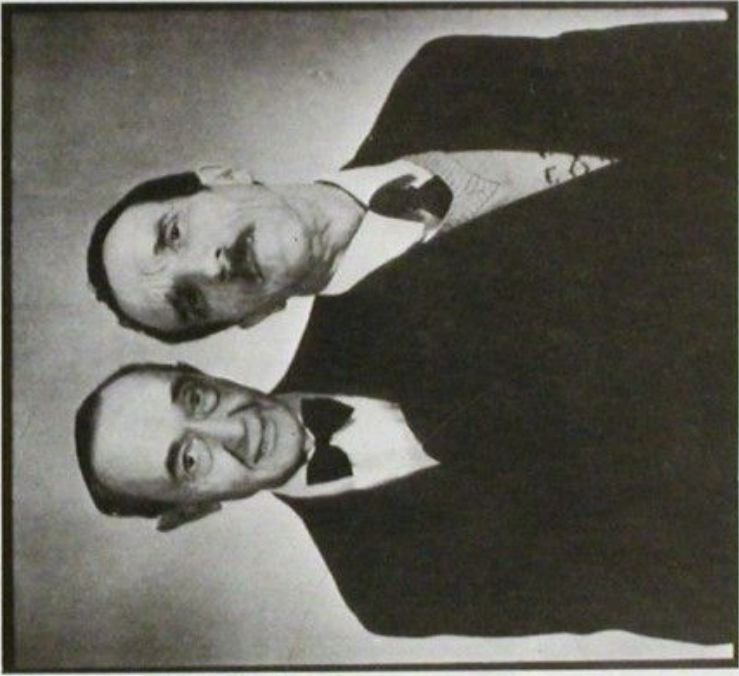
Itt ez a kép. Nézője csupán sajátos hangulatot, egy letűnt világ levegőjét érzi már. Ide szublimálódott a düledező kapuk, falak, a nagy múltú újpesti munkásotthonban gyülekező, tébláboló dalárdatagok nagyon is konkrét szociológiai valósága. Igen ám, de – mint mondja – az Ősz, a Tél és a Nyár utcát lebontották, a kóristák a számukra megszokhatatlan lakótelepeken széledtek szét, s otthontalanul, saját árnyékukként bolyongva olykor felkeresik a még álló, düledező régi kapukat. Nem halljuk, milyen dal kerekedik ki ebből, de mint sejtjük, szomorú. Sírjuk hát vissza az omlatag kerületet? Ennél már okosabbak vagyunk. Mit tegyünk? Itt van vége az ártatlanságnak.

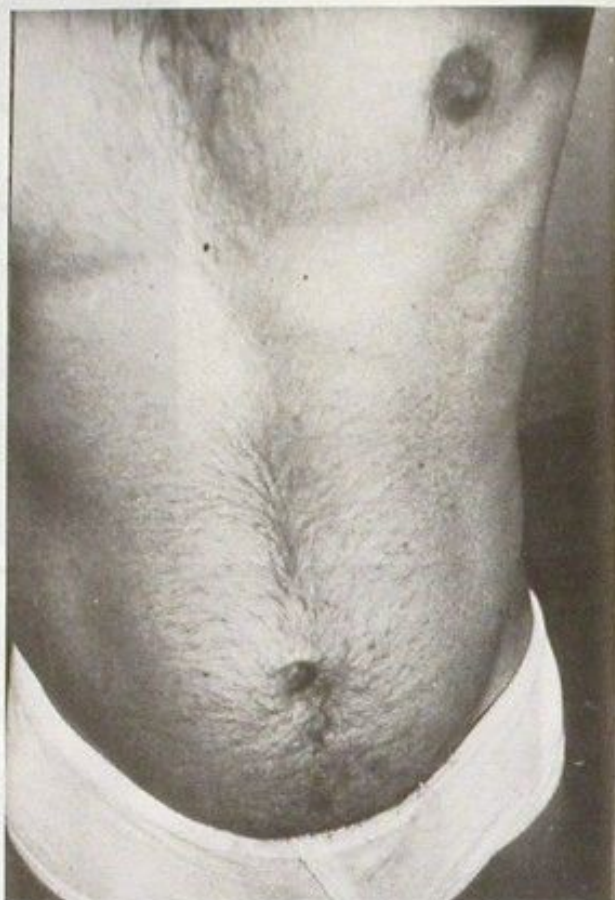
Szkárosi Endre

Mozgóvilág | 78. október

Jel és árnyék

– a változó és a változatlan szembesítése

Akció

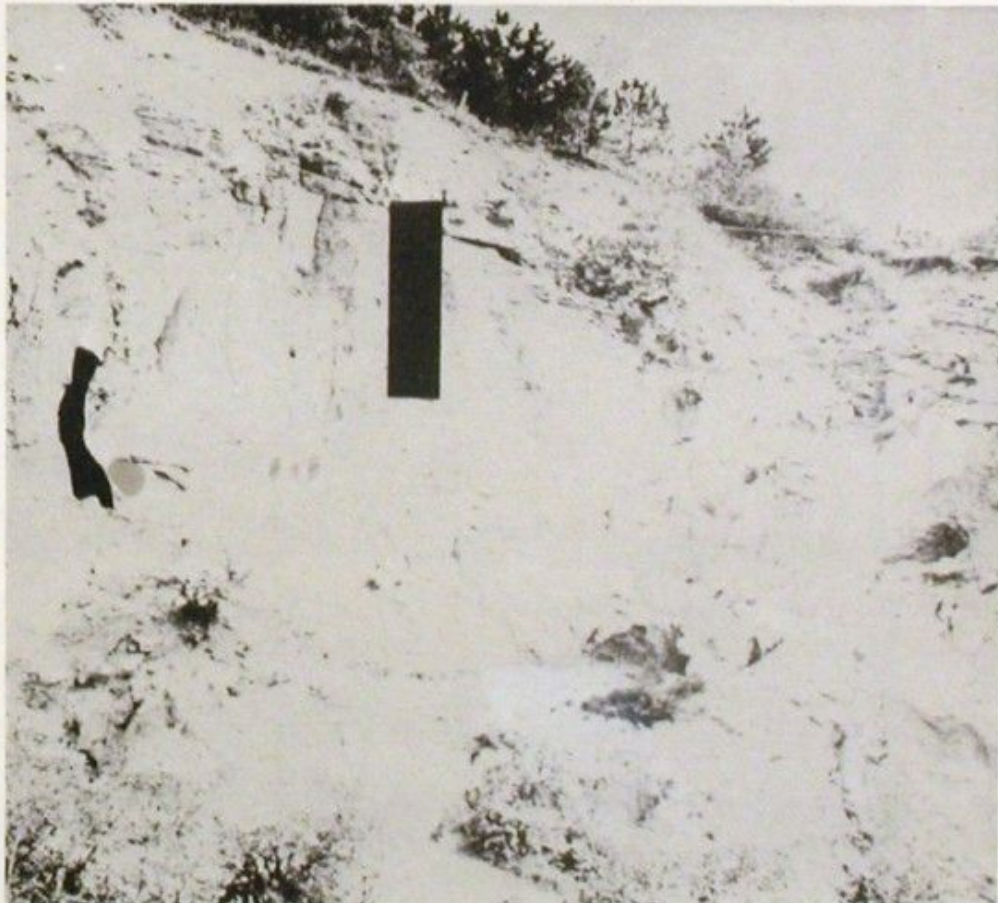
Helyszín: Budapest, Mátyás-hegy, nagy kőfejtő

Időpont: 1975. május 25-én 5.30–17 óráig

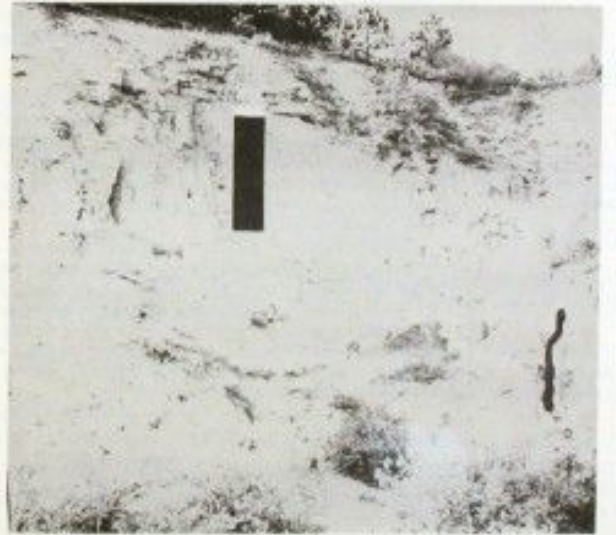
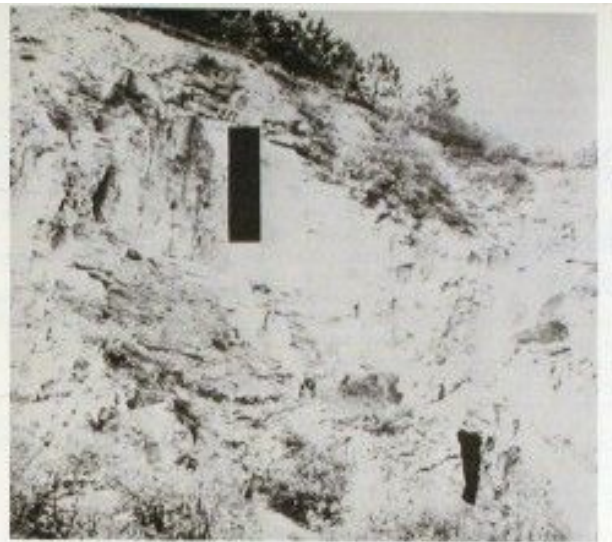
Leírás: A kőfejtő tengelye D–DK irányú. A nap napkeltétől a helyi napnyugtáig körbejárta a helyszínt, s közben a kőfal elé kifeszített szabályos téglalap alakú jel árnyékát a fal különböző helyeire vetítette. Az állandóan változó alakú árnyék – mely helyét is változtatta – folyamatosan szembesült a Jellel. Az árnyék különböző helyzetét állványra helyezett fényképezőgéppel dokumentálták.

A Nap egész nap fényesen sütött, de délben hirtelen zápor esett. Az ekkor készült képen nem látszik az árnyék.

A *Jel* Molnár V. József műve. Mérete: 1,2 m × 4,8 m Anyaga: vászon, alumínium cső. Az *Akció*t tervezte, szervezte és fényképezte: Haris László

Munkatársaink:

AMBRUS ÁGOSTON 1956-ban született Budapesten. Itt végezte el az általános iskolát és a gimnáziumot. Az ELTE Bölcsészkarán negyedéves magyar-német szakos hallgató. Folyóiratban először jelennek meg versei.

BÁN ANDRÁS 1978/3-as számunk munkatársa volt, kísérletrajza ott szerepel.

BEREMÉNYI BENŐ ANDRÁS 1947-ben Budapesten született, ugyanitt szerzett gépészmérnöki oklevelet. A Műszaki Könyvkiadónál felelős szerkesztő. Először az *Élet és Irodalom*ban jelent meg novellája. A *Tor* részlet készülő regényéből.

BERKES ERZSÉBET 1940-ben született Újpesten. Az ELTE Bölcsészkarán végzett magyar-történelem szakon. A Győri Kisfaludy Színház dramaturgia. Írásai az *Élet és Irodalom*ban, a *Kritikában* és napilapokban jelennek meg.

BERKOVITS GYÖRGY 1940-ben született. Szakmai végzettsége szerint: szociológus, újságíró, tanár. Szociográfus-író. 1976-ban jelent meg *Világjárás határában* című könyve. Újabb kötete kiadásra vár. Ir szociológiai tanulmányt, foglalkozik a szociográfia és a tényirodalom elméletével, valamint a dokumentumfilmmel. Életrajzkutatást vezet. Jelenleg SZOT irodalmi ösztöndíjat kap. A *Mozgó Világ* rovatvezetője. Ötödik éve szabadúszó.

CSALOG ZSOLT 1935-ben született Szekszárdon. Történelem, régészet és néprajz szakon szerzett diplomát Budapesten. Polgári foglalkozása a szociológia, emellett ír szépprozáit és szociográfiát. Könyvei: *Tavasza minden rendben lesz* (novellák, 1971), *Élenc cigány* (szociográfia, 1976), *Temető, ászék* (novellák, 1977), *Parasztregény* (szociográfikus regény, 1978). Budapesten él, tudományos munkatárs az ELTE Bölcsészkarán.

CSATÓ KÁROLY 1948-ban született Szőlőden. Később Pápan és Szekesfeherváron élt. Volt SZTK-üzemellenőr, utána újságíró, közben elvégezte a magyar-történelem szakot a szegedi főiskolán. Versei antológiákban, novellái, szociográfiái folyóiratokban jelentek meg, riportjai kulturális hetilapokban. Újabbban egy építőipari vállalatnál dolgozik.

DEÁK LÁSZLÓ 1946-ban született Budapesten. A Képzőművészeti Alap Kiadóváltatánál dolgozik mint kiállítási ügyintéző. Érettség után festészeti tanulmányokat folytatott szabadiskolákban. Festőként 1968 óta szerepel kiállításokon. Négy animációs film készítésében vett részt.

ESTERHÁZY PÉTER-t 1978/2-es számunkban mutattuk be.

FERENCZ GYÖZŐ munkatársa volt 1978/3-as számunknak, ott mutattuk be.

FÖLDEVÁRI TAMÁS munkatársa volt 1978/2-es számunknak, ott mutattuk be.

HALMOS FERENC 1948-ban Budapesten született. Az ELTE magyar-történelem szakán végzett. Első publikációját a *Tisztafű* közölte 1967-ben, a továbbiak az *Élet és Irodalom*ban, a *Mozgó Világ*ban, a *Nap-*

*Jalán*ban, a *Kortárs*ban, az *Alföld*ben és napilapokban jelentek meg. 1978 végén lát napvilágot *Illó alázattal* címen szociográfia-kötete a *Magyarország felfedezése* sorozatban. Jelenleg a Közlekedésgépészeti Szakfőiskolában tanár.

HATVANI DÁNIEL 1937-ben született Tiszadérszen. A karcagi gimnáziumban érettségizett 1955-ben, a szegedi jogi egyetem 1959-ben végezte el. 1957 óta publikál. Önálló verseskötetei: *Üvegcserepek* (1965), *Koronaokád* (1975). Több mint egy ötvizede ír szociográfiát, ezek a *Füst száll fölé* (1978) című kötetben jelentek meg. 1974 óta a kecskeméti Forrás főszerkesztője.

HARIS LÁSZLÓ 1978/3-as számunkban szerepelt, akkor közöltük kísérletrajzát.

KÁROLYI ZSIGMOND 1952-ben született. 1975-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, festő szakon. Budapesten él.

KOPPÁNY MÁRTON 1953-ban született Budapesten. A Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett diplomát. Közgazdász. Először, 1976-ban, az *Ifjúsági Magazin*ban, majd az *Élet és Irodalom* és a *Mozgó Világ* közölte verseit.

KOVÁCS JÁNOS 1943-ban született Monoron. Az általános iskolát Nyáregyházán végezte. 1957-ben iratkozott be a budapesti Széchenyi Közgazdasági Technikumba. 1961-ben a budapesti Református Teológiai Akadémia hallgatója lett. 1966-ban nyert lelkesítő képzést, és 1976-ig Kunszentmiklóson, 1976 nyaratól Tiszakécskén lelkesítő. Első szociográfiája 1974-ben jelent meg *Allami gondozottak* címmel. Azóta a *Forrás*ban publikál.

KOZÁK GYULA 1941-ben Szolnokon született. 1966-ban végzett a budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Szakán. Egy évig az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézetében dolgozott, 1968-tól pedig a Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpontban tudományos munkatárs. Publikált a *Valóság*ban, *Köznevelés*ben, *Felsőoktatási Szemle*ben, *Filmkultúr*ban. Több könyve jelent meg.

KÖBÁNYAI JÁNOS 1951-ben született. Az ELTE Jogi Karán szerzett diplomát 1975-ben. Ifjúságvédelmi előadóként, majd vállalati jogászként dolgozott, jelenleg szabadúszó. Írásai egy része az *Élet és Irodalom*ban, a *Kortárs*ban, a *Valóság*ban, legtöbbje pedig a *Mozgó Világ*ban jelent meg. A „Mozgó” egyik 1977-es Aszudíjasa.

KÖRMENDY ZSUZSANNA 1949-ben Budapesten született. 1973-ban fejezte be tanulmányait a bölcsészkaron angol-magyar szakon. 1975-ben újságírói szakvizsgát tett, üzemi újságíróként dolgozik. Első publikáció: *Ifjúsági Magazin* 1968. Néhány novellája jelent meg az *Új Forrás*ban, *Napjalán*ban. Három éve ír kritikát. (*Magyar Nemzet*, *Mozgó Világ*).

fe LUGOSSY LÁSZLÓ 1978/5-ös számunk munkatársa volt, ebben mutattuk be.

MEDVIGY GÁBOR 1957-ben született Budapesten. 1975-ben érettségizett, majd fényképész-szakmunkás képzést szerzett. 16 éves kora óta fényképez. A Magyar Filmlaboratóriumnál dolgozik.

MITTERMAYER VILMOS 1947-ben született. Budapesten él. A FÖMTERV-nél dolgozik. E számban megjelent írása első nyomtatásban kiadott munkája.

ÖRSZIGETHY ERZSÉBET 1946-ban született Csömörön. A Szombathelyi Felsőfokú Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakán végzett 1967-ben. Dömsödön, Pásztón és Újpesten dolgozott népművelőként. Hét éve újságíró. 1977 óta a *Népművelés* című folyóirat munkatársa. Első szociográfiája 1976 decemberében jelent meg a *Mozgó Világ*ban. Szociográfiái a *Forrás*, a *Valóság* és a *Jászkunság* közölte. Jelenleg a *Magyarország felfedezése* sorozat számára ír könyvet.

SERFŐZŐ SIMON 1942-ben született Zagyvarékason. Több verseskötetet publikált: *Hozzátok jöttem*, *Nincsen nyugalom*, *Ma és mindennap*. Az idei könyvhéten riportkötete jelent meg *Amíg élünk* címmel. Drámáját a Miskolci Neimzei Színház mutatta be 1977-ben.

SIKLÓS LÁSZLÓ 1934-ben született Kenderesen. Tizenöt évig dolgozott mint rakatáros, könyvelő, segédmunkás, képügynök, adminisztrátor, kultúrügyszakos, alkalmi munkás. Első riportja az *Élet és Irodalom*ban jelent meg 1968-ban. Publikál riportot, szociográfiát, hangjátékot, novellát, regényt. Hat kötete jelent meg, kettő van nyomdában. Szabadúszóként dolgozik.

TALLÁR FERENC 1950-ben született Budapesten. Az ELTE BTK magyar-orosz szakán végzett, azóta a kar Esztétika Tanszékén dolgozik. A *Valóság*ban és a *Kritiká*ban jelent meg néhány írása.

TAR SÁNDOR 1978/5-ös számunk munkatársa volt, ott mutattuk be.

TÁRNOK ZOLTÁN 1978/4-es számunkban mutatkozott be.

VÁGI GÁBOR Gyulán született 1947-ben. Iskoláit Budapesten végezte. 1971-ben szerzett diplomát a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem elméleti közgazdasági szakán. Első publikációját a *Kritika* közölte 1972-ben. Azóta kritikái, cikkei jelentek meg (*Világosság*, *Valóság*, *Acta Oeconomica*, *Közgazdasági Szemle*, *Rádió és Televízió Szemle*). 1977 januárja óta a Központi Szolgáltatásfejlesztési Kutatóintézetben dolgozik, szociológusként.

VÁRADY SZABOLCS Budapesten született 1943-ban. Az ELTE Bölcsészkarán szerzett tanári diplomát. Első verse a *Nők Lapjában* jelent meg 1961-ben. Versei az *Első ének* és a *Ne mondj le semmiről* című antológiákban jelentek meg. Az Európa Könyvkiadónál felelős szerkesztő.

WAHORN ANDRÁS munkatársa volt 1978/1-es számunknak, ott mutattuk be.

ZIRKULI PÉTER Szatmárnémetiben született 1948-ban. A bölcsészkar Kolozsvárott (1966-68) és Budapesten (1968-71) végzett. 1974-ig a bukaresti egyetem magyar tanszékén volt tanársegéd. Jelenleg az MTA kelet-európai irodalmak kutatócsoportjának munkatársa. Versei, műfordításai, kritikái 1968 óta jelennek meg.

ZSILLE ZOLTÁN munkatársa volt 1978/2-es számunknak, abban mutattuk be.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

-
- 3 Berkovits György A szociográfia magatartása *tanulmány*
- 12 Szociográfusok felelnek Válaszol: Csalog Zsolt, Csató Károly, Földvári Tamás, Halmos Ferenc, Hatvani Dániel, Kovács János, Kőbányai János, Őrszigethy Erzsébet, Serfőző Simon, Siklós László, Tar Sándor, Vági Gábor és Zsille Zoltán
- 31 Deák László Vasárnap délután, Piknik, Vagy már, Környezetismeret *versek*
- 33 Klimó Károly Zetor-gumi és búza *beszélgetés* Bukta Imrével
- 34 Hann Ferenc Bukta Imre plasztikáiról *képzőművészeti tárca*
- 36 Bukta Imre Plasztikák
- 40 Bereményi Benő András Tor *regényrészlet*
- 47 Tallár Ferenc Valóság vagy történelem? *tanulmány*
- 51-63 Medvigy Gábor Fotók
- 57 Körmendy Zsuzsanna Legendák és valóságismeret *tanulmány*
- 68 fe Lugossy László—
Wahorn András *Képregény*
- 72 Esterházy Péter Termelési regény *részlet*
- 81 Haris László Jel és árnyék *akció*
- 86 Mittermayer Vilmos Takarások, Koan, Végtelen halmaz *novellák*
- 89 Zirkuli Péter Sűrű, -tól -ig, A tükörkép, Egy toposz búcsúja, (levetik) *versek*
- 90 Ambrus Ágoston A parton, Estvéli ének, A hold, A szavakból, Használati utasítás *versek*
- 91 Koppány Márton Csak az, (A fény éjszakáján) *versek*
- 92 Károlyi Zsigmond *Nyílt tér*
- 94 Tárnok Zoltán A rágalmazás gyönyöre *vitacikk*, Mi a vitatható? *szerkesztőségi jegyzet*

6

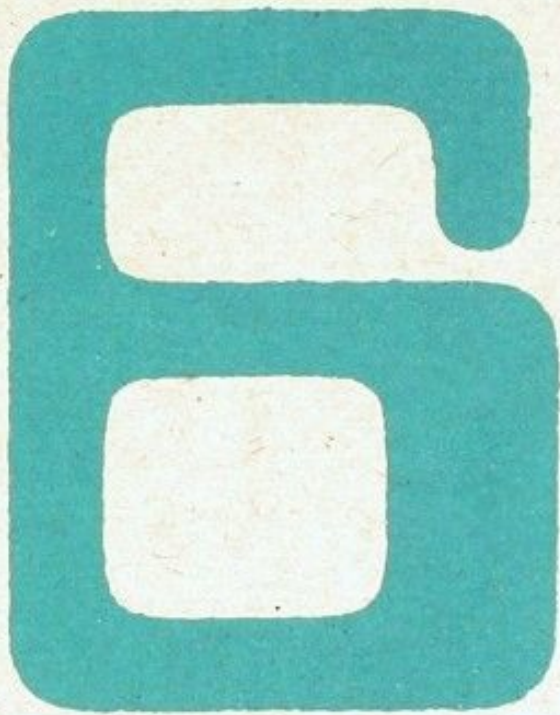
95	Kozák Gyula	Egy buszon utaztunk <i>hozzászólás</i>
99	Berkes Erzsébet	Széljegyzetek „A közérthetőség ideológiájához”
104	Ferencz Győző	(Szombat) de. 1/2 12 (Váci utca) <i>versek</i>
106	Várady Szabolcs	Esély, Rádiózás lecsószezonban <i>versek</i>
107	Bán András	Műtermek — Európában <i>tanulmány</i> Jozef Jankovičről
107—113	Jozef Jankovič	Tervgrafikák
114		Fiatal szovjet költők <i>versei</i> : Nyikolaj Dmitrijev, Olga Csugaj, Alekszandr Judahin, Vjacseszlav Kuprijanov
118		„Utunk nem volt rózsaszirmokkal kirakva...” <i>dokumentumok</i> a KIMSZ megalakulásáról

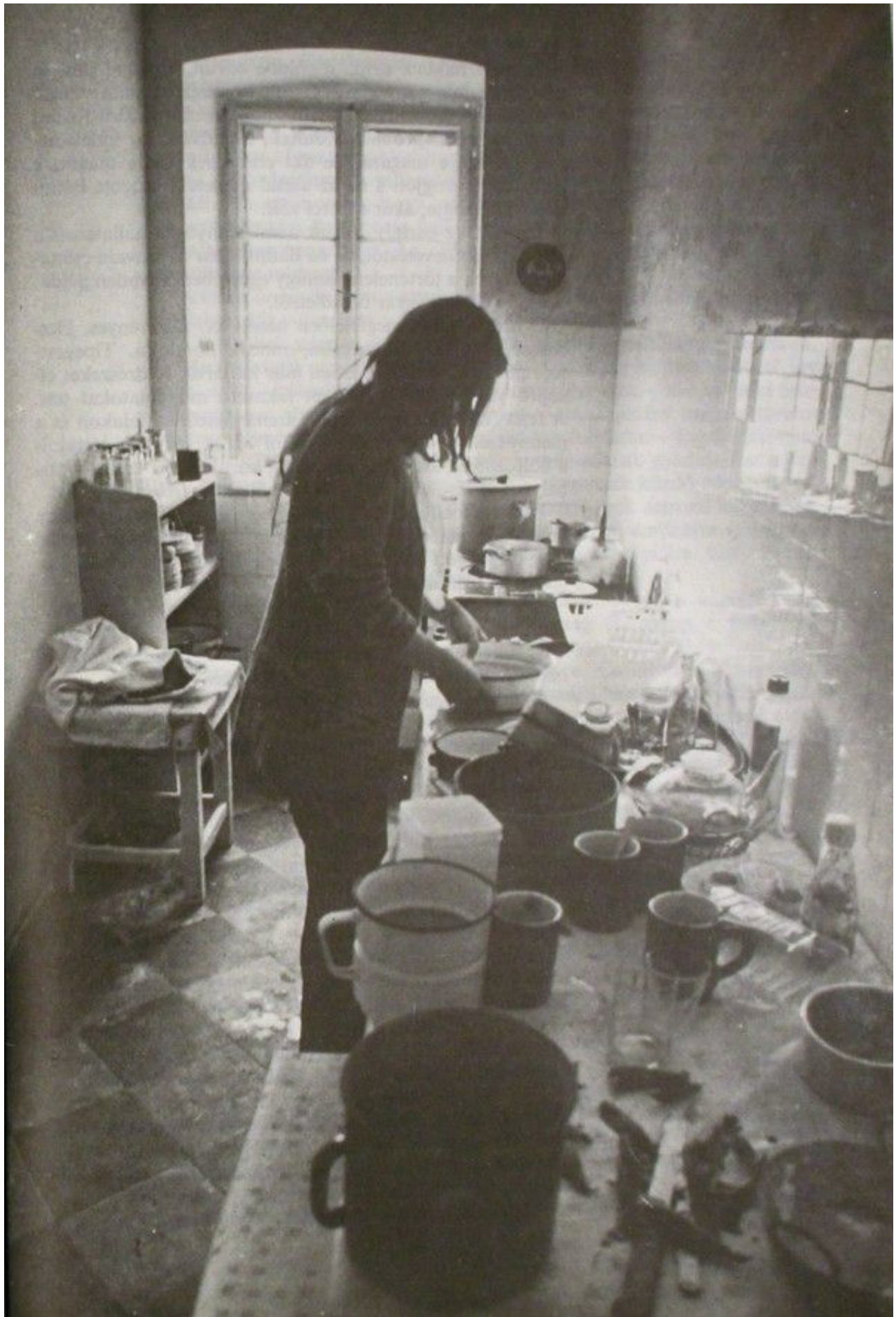
Mozgó Világ 1978/6 december

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

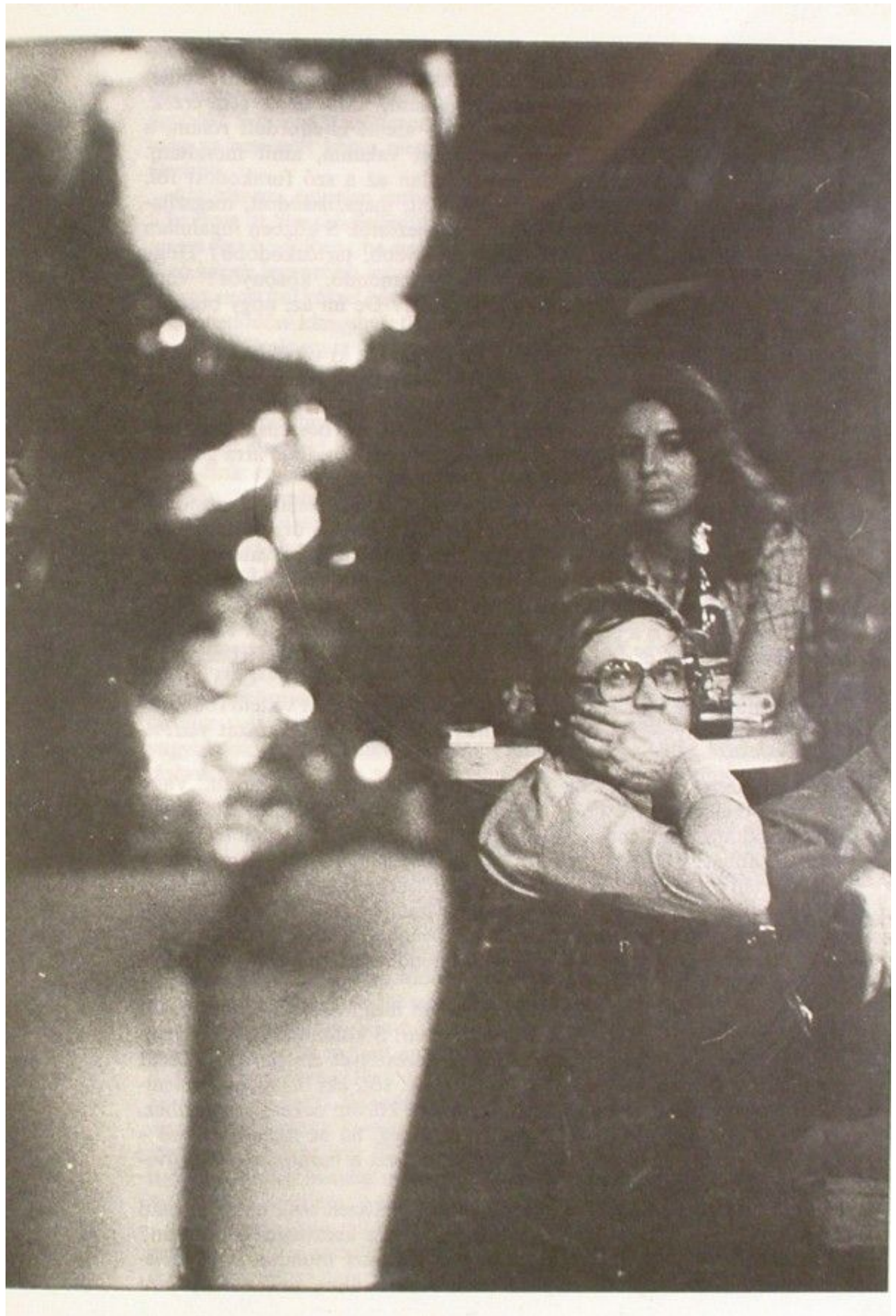
Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Levélcím: 1502 Bp., Pf. 205. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 24,- Ft, 1 évre 48,- Ft. Indexszám: 26604. 78.6112.66-20 Alföldi Nyomda, Debrecen

Mozgóvilág | 78. december

América nos 3 países a seguir: Brasil, México e Argentina. O Brasil é o maior produtor de carne bovina do mundo, com 12 milhões de cabeças de gado em 1990.

Em 1990, a produção de carne bovina no Brasil foi de 1,2 milhões de toneladas, com um crescimento de 10% em relação a 1989. O Brasil é o maior produtor de carne bovina do mundo, com 12 milhões de cabeças de gado em 1990. O Brasil é o maior produtor de carne bovina do mundo, com 12 milhões de cabeças de gado em 1990. O Brasil é o maior produtor de carne bovina do mundo, com 12 milhões de cabeças de gado em 1990.

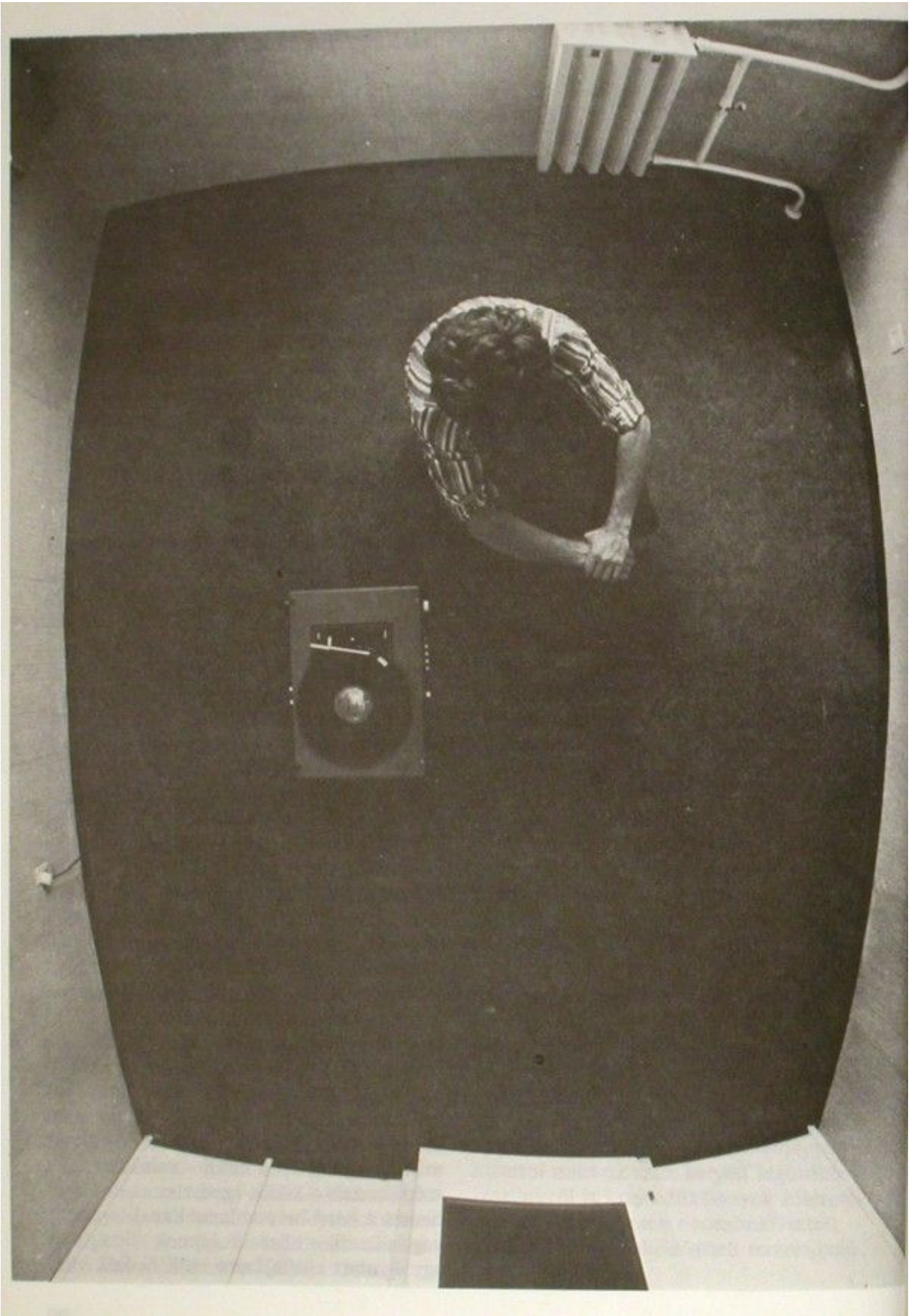
TERMELÉSI ADATOK 197 HÓ NAP						
KEMENCÉNKENTI TERMELÉS						
EM.	II. KEM.		III. KEM.		IV. KEM.	
	TERV	TÉNY	TERV	TÉNY	TERV	TÉNY
6626	6560	6868	1740	6076	6860	6707
HALMOZOTT TERMELÉS H. IX 8						
NAPI			HALMOZOTT			
V	TÉNY	± ELTÉRÉS	TERV	TÉNY		
5	2432	+272	25420	26274	+	
T/ KEM. NAP						
	II. KEM.	III. KEM.	IV. KEM.			
3	858,5	849,8	868			
<p>RELSO 9) 10,36%</p> <p>OSZT. SEN 1. 2. 3.</p>						

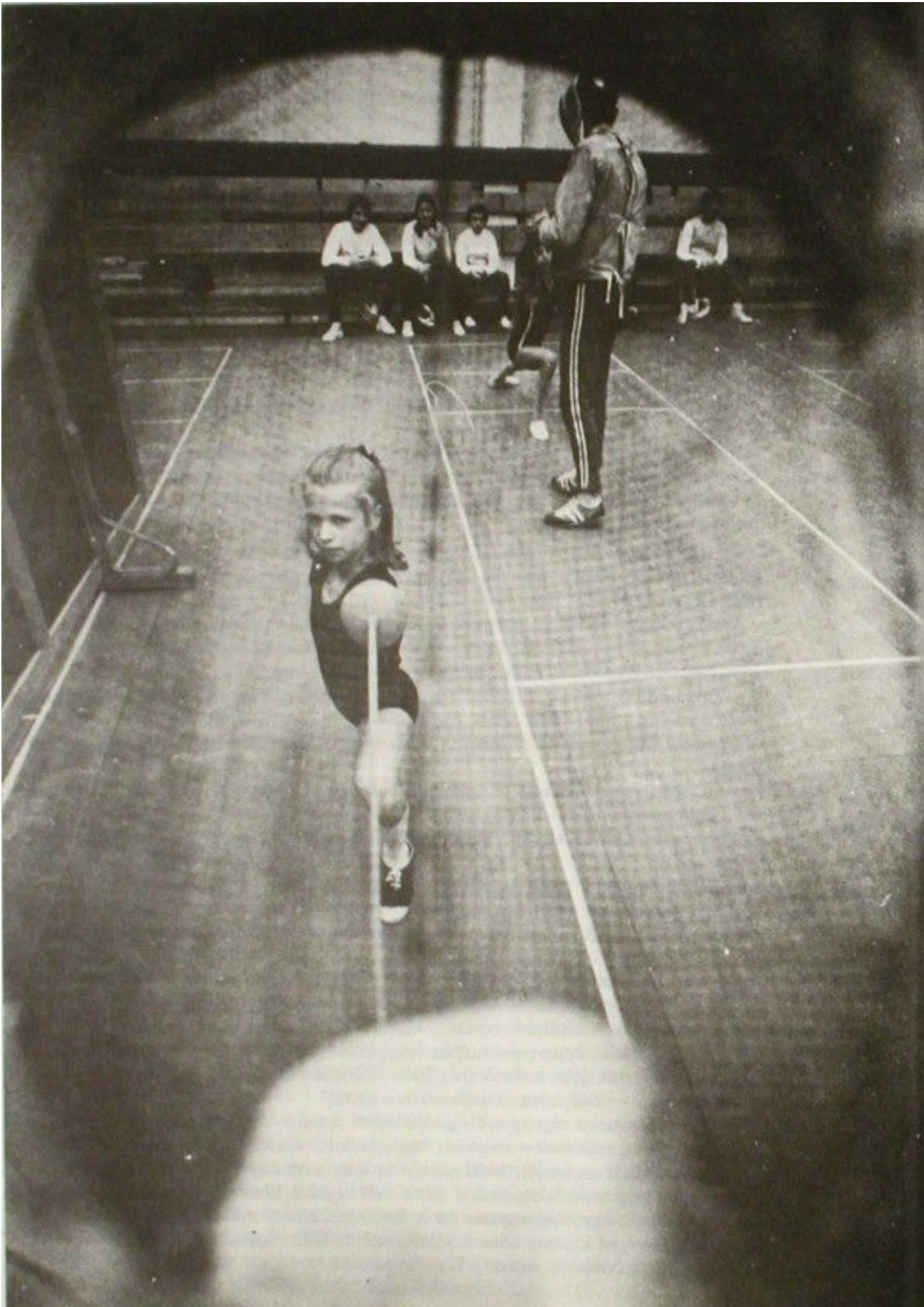
de mi lenne? ... A ...

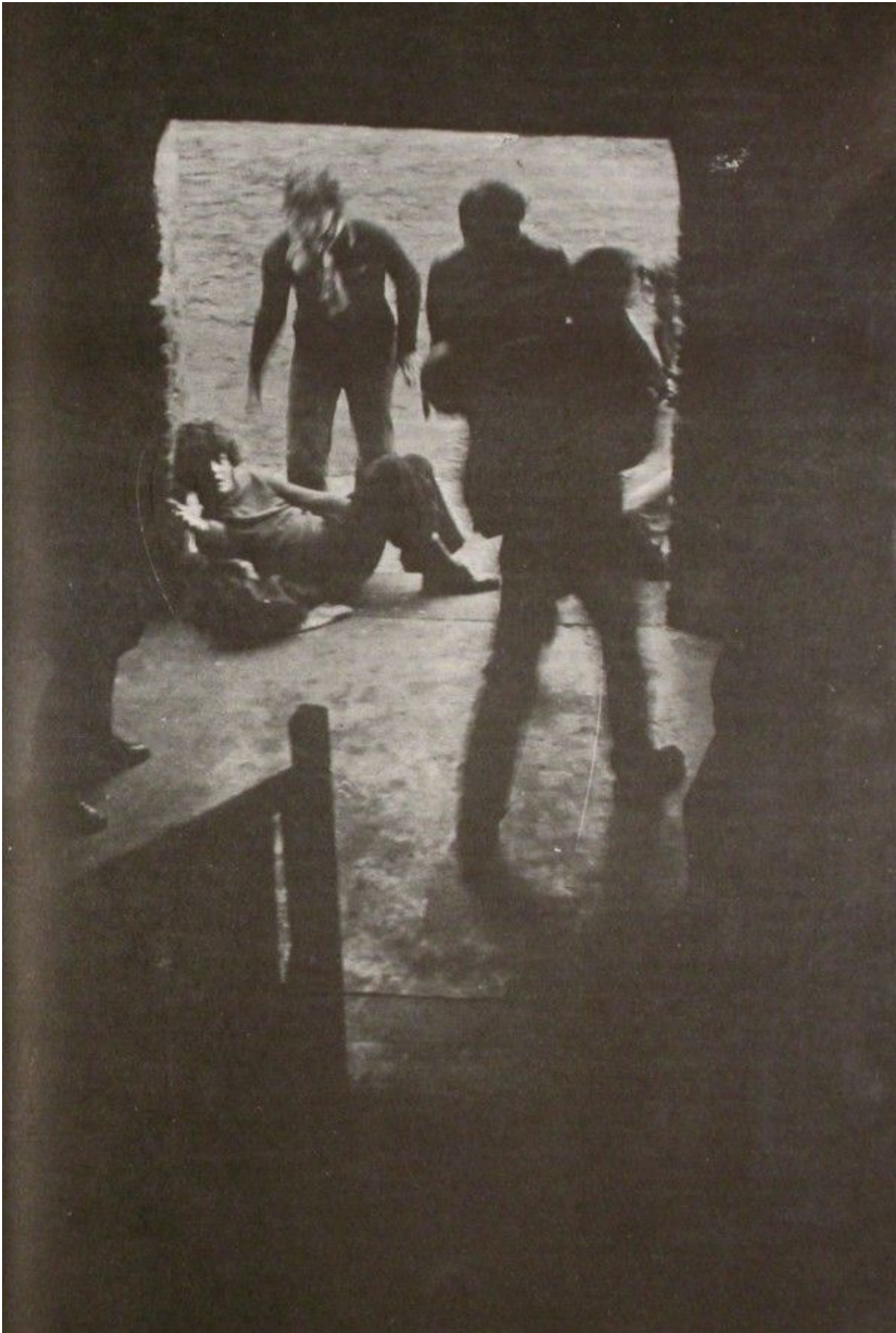

Munkatársaink:

BALLA ANDRÁS 1945-ben született Pókingban. Foglalkozására nézve kert- és tájépítész mérnök. Öt éve fényképez, egyéni kiállításait a Fiala Művészek Klubjában és a Ferencvárosi Pincetúrlaton rendezte.

BARTHA SZABÓ LAJOS a vasi Sorokpolányban született, harmincéves. Autodidaktaként képezte magát. 1974 óta újságíróként dolgozik Budapesten. A VII-pályázaton díjat nyert írása első szépprózai próbálkozása.

BENKŐ IMRE Kispesten született 1943-ban. Marxista-leninista egyetemet és újságíró-iskolát végzett. Első kiállítását 1974-ben rendezte. Több díjat nyert. Az MTI fotóriportere.

CSAJKA GÁBOR CYPRIAN Budapesten született 1954-ben. Négy éve tagja a Vajda Lajos Képzőművészeti Stúdióknak, rendszeresen részt vesz kiállításokon. Verse először az ÉS paródiapályázatán jelent meg. Az Országos Műszaki Könyvtárban dolgozik.

DALLOS LÁSZLÓ 1946-ban született Vasváron. Tanulmányait Szombathelyen fejezte be. Első egyéni kiállítása Mosonmagyaróváron volt. Több díjat nyert.

FEJÉR GÁBOR 1954-ben született Budapesten. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola fotó szakán végzett. Grafikusként, majd fotóriporterként dolgozott, jelenleg a *Határőr* munkatársa. Első kiállítását a Ferencvárosi Pincetúrlat rendezte.

FENYŐ JÁNOS 1954-ben született Budapesten. Először az *MTI*-nek, utóbb az *Új Tükör*-nél dolgozott, jelenleg az *Ország Világ* munkatársa. Számos hazai és nemzetközi díjat nyert.

GULAY ISTVÁN 1946-ban született Hódmezővásárhelyen. Felsőfokú mezőgazdasági technikumot végzett. Első novellái a *Népszavóban* és a *Tiszatúrnán* jelentek meg. 1974-ben jelent meg kiskunfélegyházi város-

szociográfiája (*Tanyát verni a világ közepén*), 1977-ben *Somdy álma* című ifjúsági regénye. Szerepelt a *Keleti Golf-dram* antológiában. 1976-ban Mórnicz Zsigmond-ösztöndíjas, ekkor írja *A ripők és Bajviadal* című regényeit. 1968 óta Budapesten él. Jelenleg az *Utazási Magazin* szerkesztője.

HEGOCZKI FERENC 1943-ban született Pesterzsébeten. Marxista-leninista egyetemet végzett, szakmája szerint újságíró és fotóriporter. Számos pályázaton (World Press, Interpress, Pravda stb.) nyert díjat, gyakran szerepel kiállításokon. 1969-től az *Ifjúsági Magazin* munkatársa.

HÓDI TÓTH JÓZSEF 1946-ban született Szegeden. Kecskeméten a főiskolán szőlőtermesztést, borászatot tanult, majd újságíró lett. 1971 óta a *Csongrád megyei Hírlap* munkatársa, első novellái is ott jelentek meg. Jelenleg a Politikai Főiskolán tanul.

HORVÁTH PÉTER fotós 1945-ben született Kiskunfélegyházán. Iskoláit Baján végezte, itt rendezte első kiállítását is. Több önálló kiállítása volt Kaposváron és Budapesten. 1972 óta az MTI fotóriportere.

HORVÁTH PÉTER író munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ 1940-ben született Kolozsváron, 1967 óta él Budapesten. A *Kortárs* közölte első írását 1972-ben. Azóta rendszeresen megjelenik ugyanott és más folyóiratokban. „*Monológok a határon*” címmel az idén a Magvető Könyvkiadónál jelenik meg novelláskötete. Műfordításból él. Az Európa Könyvkiadónak eddig elsősorban román nyelvből fordított prózát.

KOVÁCS LAJOS Piliscsabán született 1949-ben. 1956 óta Dorogon él. Esztergomban érettségizett, majd tanítói oklevelet szerzett. Versei jelentek meg a *Jelenkorban*, *Új Forrásban*, *Életünkben*, *Ifjúsági Magazinban*, valamint a Komárom megyei fiatal alkotók és a Győr-Sopron megyei *Érlelő* antológiákban. Prózai írásait a *Palócföld*, az *Életünk* és a *Napjaink* közölte, rendszeren publikál a *Kincskeresőben*. Tát-kertvárosban tanít.

MÓZES LAJOS 1946-ban született Kabán (Hajdú-Bihar megye). Tanulmányait (ipari tanulóként kezdte, majd a Dolgozók Önálló Gimnáziumában érettségizett. Írásai 1974 óta jelennek meg.

PAPP MÁRIÓ 1948-ban született Budapesten. Jelenleg az *Ifjúsági Magazin* Szerkesztője. 1976-ban jelent meg *Arckép háttérben Ifjúsággal* című verseskötete. 1976/7. számunkban közöltük egy interjúját.

PATKA LÁSZLÓ 1948-ban született Győrben. Itt érettségizett 1966-ban. Szombathelyen népművelő-könyvtáros szakot végzett. Kétéves katonáskodás után az ELTE kiegészítő szakának befejeztével 1975-ben népművelés szakos előadó lett. Első publikációi az *Életünkben*, országos és megyei lapokban, antológiákban jelentek meg. A Veszprém megyei Tanács művelődésügyi osztályán dolgozik 1973 óta.

RUZSONYI GÁBOR 1952-ben született Zircen. Tanulmányait Budapesten fejezte be. 1969 óta az MTI-ben dolgozik, jelenleg az archív rovat munkatársa. Idén volt önálló kiállítása a *Csill*-ben. Több díjat nyert nemzetközi pályázatokon (World Press, Interpress, ENSZ).

SZILÁGYI ÁKOS munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

STALTER GYÖRGY 1956-ban született Budapesten. Itt és Esztergomban tanult. Első publikációja 1976-ban a *Fotóművészetben* jelent meg.

SZIKSZAI KÁROLY munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

SZKÁROSI ENDRE 1978/2. számunkban – másokkal együtt – részletesen bemutatkozott.

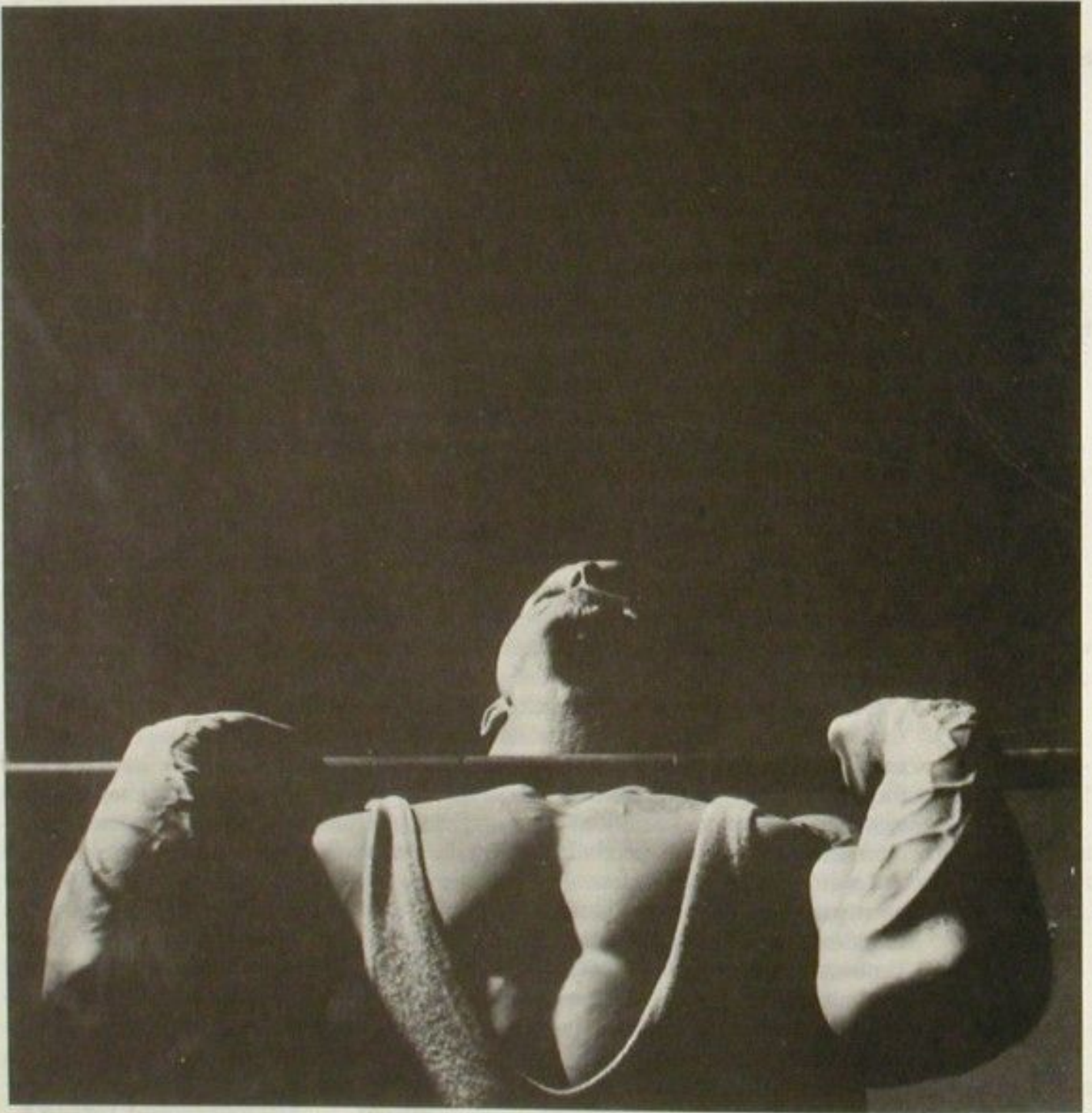
VARGA VERA munkatársa volt 1978/3. számunknak, ott mutattuk be.

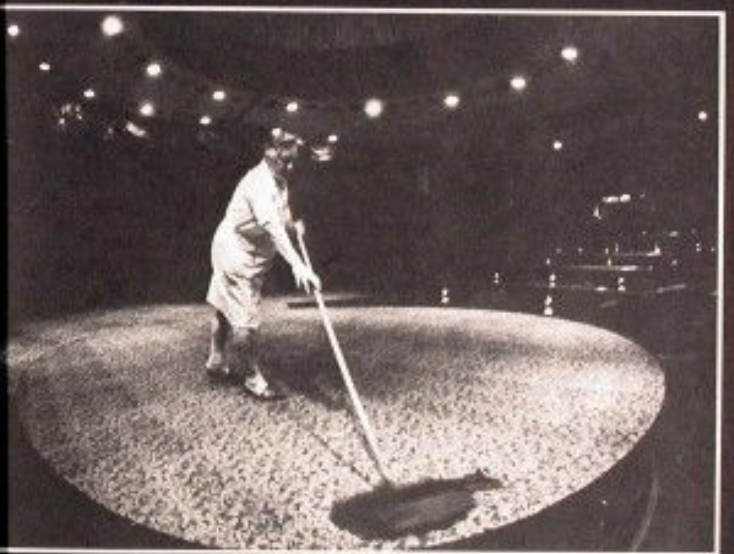
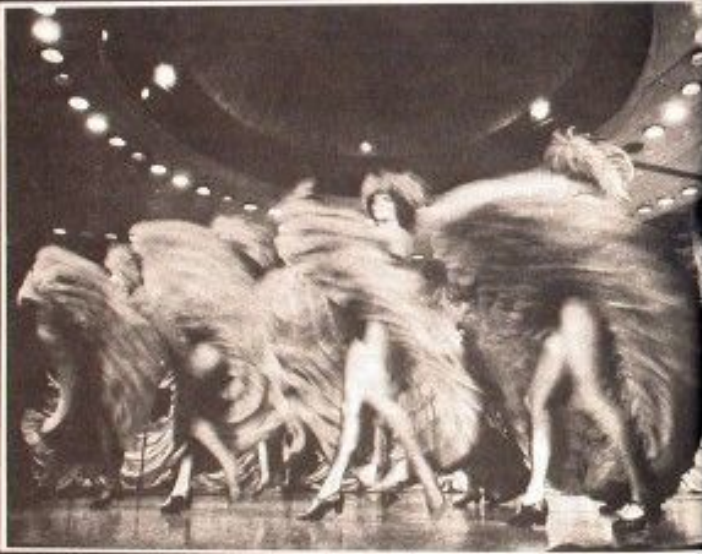
MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

- 3 Új seregszemlék *publicisztika*
- 5 Szilágyi Ákos A Föld transzban *vers*
- 7 Hódi Tóth József Sarkaiból a világot *regényrészlet*
- 24 Patka László Baader-Meinhof – esti krimi helyett; Sárkányaink bekötőpapírból; Kossuth atomjai *versek*
- 27 Kolozsvári Papp László Behavazott tetők *regényrészlet*
- 45 Papp Máriaó Felvétele ügyében; Ideje; Transzadria (expressz) *versek*
- 46 Kovács Lajos Magunknak ajánlom *regényrészlet*
- 55 Varga Vera Fényképek Eszterről *regényrészlet*
- 64 Mózes Lajos A telep, egytől nyolcig *elbeszélés, részlet*
- 70 Horváth Péter Szomorú kikötő *elbeszélés, részlet*
- 81 Szikszai Károly Simogatások; Advent *versek*
- 84 Gulay István Bajviadal *regényrészlet*
- 102 Csajka Gábor Cyprian Kirajzolódás *vers*
- 104 Szkárosi Endre Kutyaszorító *elbeszélés, részlet*
- 115 Bartha Szabó Lajos Szól a gong és elindulok... *elbeszélés, részlet*
- A Fialal Fotóművészek Stúdiójának VIT-díjas fotói-
ból
- Hegóczki Ferenc: Úttörővezető (10); Építők az
M 3-on (19); Fenyő János: Szolidaritási hangverseny
(14); Martinászok egy napja (92, 93, 96,97); Horváth
Péter: Beat – egy korszak vége (26), Játékterem (74);
Fejér Gábor: Éjszaka (34–37), Szövönök (59, 61);
Stalter György: Kapu alatt (67); Balla András:
Szieszta (83); Dallos László: Súlyemelő (106);
Ruzsonyi Gábor: Gyakorlat az olajmezőn (111, 120)

vit

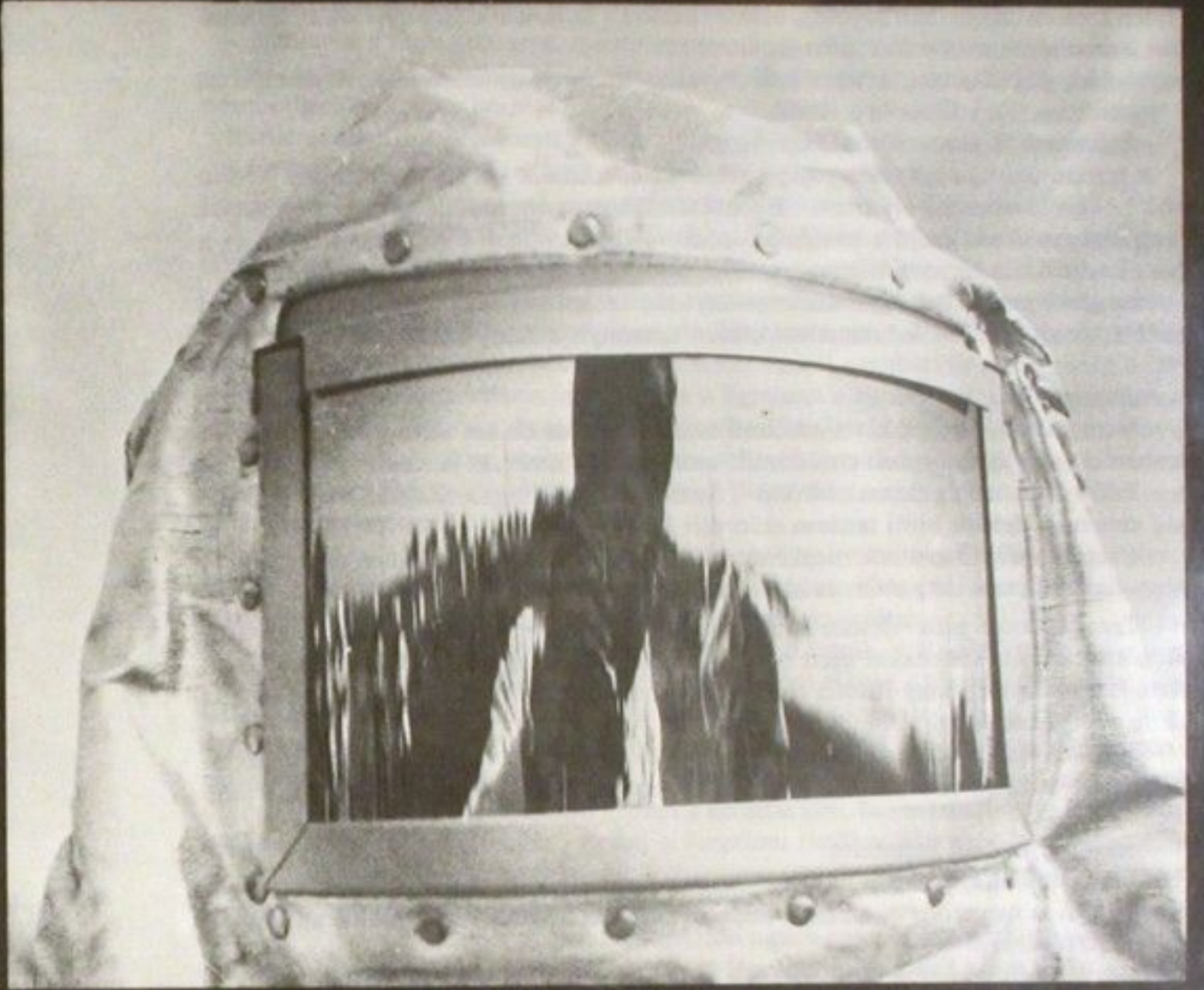

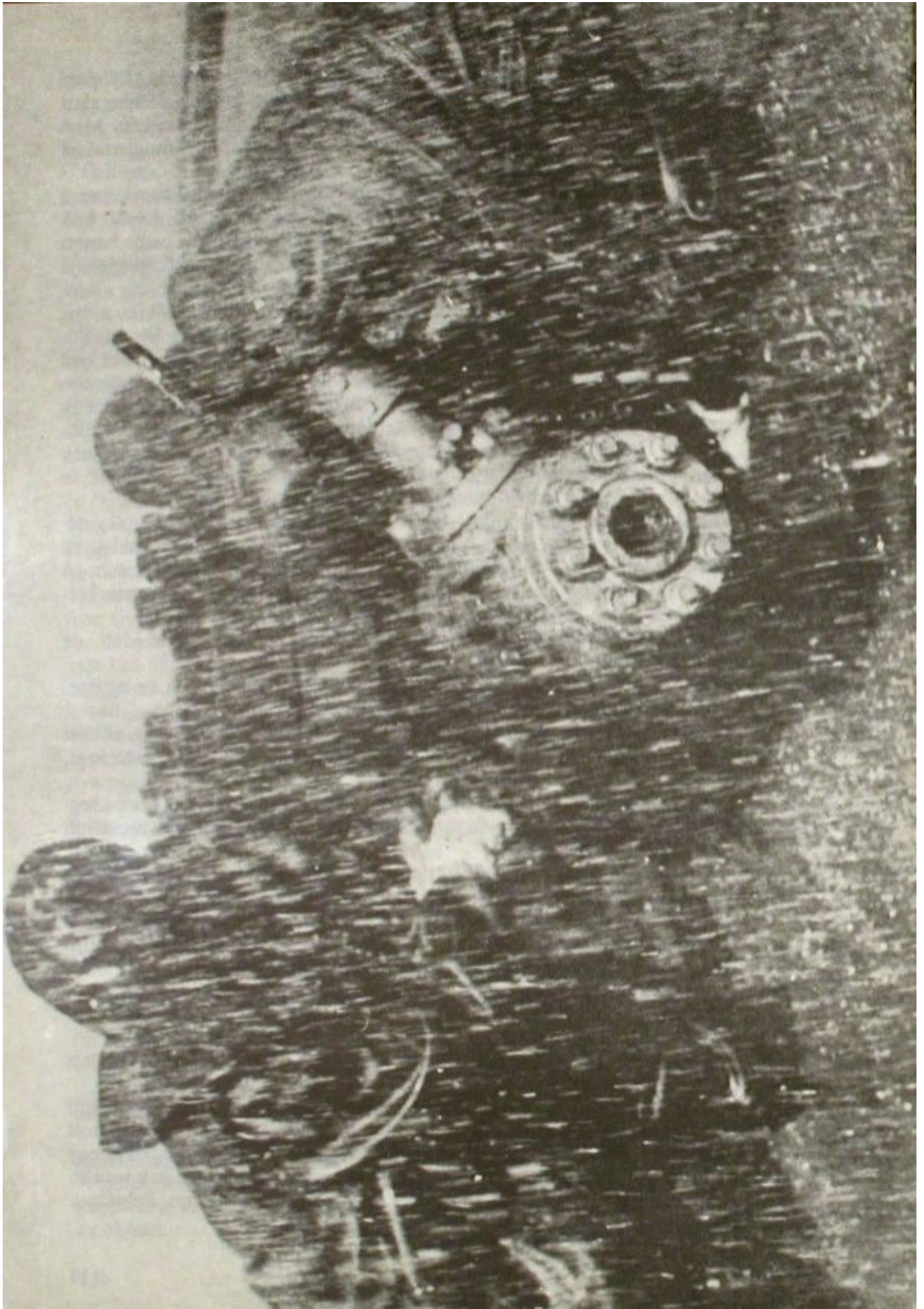

Faded, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faded, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Mozgó Világ VIT-különszám

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1111 Bp., Bertalan L. u. 26. Telefon: 664-373, 664-377. Levélcím: 1502 Bp., Pf. 205. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: $\frac{1}{2}$ évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Indexszám: 26604. 78.5905.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

HU ISSN 0324-4601

Külsejében is, tartalmában is az eddigiektől elütő folyóiratszámot vesz kezébe ezúttal olvasónk. Két és fél év után egy olyat, amelyben – ha a fotókat nem számítjuk – csak szépirodalom van, hiányzik tehát a megszokott szociográfia, művészet- és irodalomkritika. Ebben nem találunk képregényt, sem telefirkálni való rajzlapot – egy különkiadásra irodalmivá alakult vissza a *Mozgó Világ*, melyet most azzal bocsátunk útnak, hogy reméljük, nem lesz kevesebb iránta az érdeklődés. Hiszen egy olyan seregszemle alkalmából készült, melyre 1978 nyarán az egész világ figyel,

ÚJ SEREGSZEMLÉK

s ugyanakkor egy olyan hazai seregszemléről – a fiatal irodaloméről, képzőművészetéről – ad képet, amely nem lehet érdektelen a ma olvasójának.

A XI. Világifjúsági Találkozó alkalmából hirdette meg a KISZ Központi Bizottsága azt az irodalmi és képzőművészeti pályázatot, melynek anyagából folyóiratunk válogatást ad. Törekedtünk arra, hogy az irodalmi alkotások közül valamennyi díjazott megjelenjen, kivéve – természetesen – azt, amit közben más lapban publikáltak, vagy azokat, amelyeket a rádió használ majd föl műsorában hangjátékként vagy dokumentumjátékként. A regények és kisregény hosszúságú elbeszélések közléséhez nem egy, hanem három-négy *Mozgó Világ*-számra lett volna szükség, ezért azokból részletek jelennek meg most. Ugyanígy jártunk el a képzőművészeti pályázat esetében is, amikor szerencsésebbnek véltük, ha az olvasók által fekete-fehérben jobban élvezhető fotókat adjuk közre, mintha a színek hiányában kevésbé értékelhető festményekből is közölnénk.

A pályázat sikeréhez hozzájárult, hogy a meghirdető KISZ KB-nak nem állt szándékában tematikailag leszűkíteni az alkotások körét: nem az volt a cél, hogy ünneppel köszöntsük az ünnepet, hanem az, hogy a világ fiatalságának találkozója alkalmából önmagunkat mutassuk meg a világnak, úgy, ahogy fiatal íróink, költőink, művészeink látják. Fekete-fehéren. Hiszen az irodalom, a művészet akkor éri el célját, ha maga is a munkálkodás eszközeit választja; dolgozni pedig ki is tudna, vagy ki nem restellne ünneplőben. Olyan verseket és elbeszéléseket közlünk tehát, amelyek mai és igazi magunkat mutatják, harcainkkal, gondjainkkal, gyáulásainkkal és hősiességünkkel egyetemben. Embermagunkat.

A pályázat zsürije – melynek Gáll István Kossuth-díjas író volt az elnöke – hosszú heteken át válogatta a beérkezett, igen nagyszámú pályamunkából az elismerésre méltóakat. Érdeemes most még egyszer fölidézni a neveket. A költők közül Patka László és Szilágyi Ákos kapott első, Csajka Gábor Cyprián második, Papp Márió és Szikszai Károly pedig harmadik díjat. *Szól a gong és elindulok...* című novellájára első díjat nyert Bartha Szabó Lajos. Ebben a kategóriában a zsüri négy jutalmat adott ki: Szkárosi Endrének, Horváth Péternek, Dózsa Ildikónak és Mózes Lajosnak. Két kisregény kapott első díjat: Kolozsvári Papp László *Behavazott tetők* és Hódi Tóth József *Sarkaiból a világot* című munkája, második

díjas lett Gulay István *Bajviadala* – Varga Vera *Fényképek Eszterről* és Kovács Lajos *Magunknak ajánlom* című kisregénye egyaránt harmadik díjat érdemelt ki. VIT-különszámunkban ezekből a művekből közlünk összeállítást.

Olvasóink e névsorból is láthatják, hogy a Mozgó Világ hároméves munkája nem volt hiábavaló, hiszen a díjazottak többsége azokból kerül ki, akik folyóiratunk szerzőjeként is bizonyították már tehetségüket, s reméljük, ezzel az újabb sikerükkel elérik, hogy a könyvkiadók is fölfigyelnek rájuk. Különszámunknak egyik, nem titkolt célja ez. Hiszen egyre több elismerés jelzi, hogy a fiatal magyar irodalom és művészet egyre jobban megkapja méltó rangját társadalmi hatásának megfelelően.

Ezen a tavaszon ugyanis az ország nagy seregszemléjén igen sok fiatal író és művész léphetett elő a sorból, hogy átvegye a társadalom elismerését jelző díjakat. Kocsis Zoltán és Ránki Dezső magas kitüntetése, Kossuth-díja nemcsak a tehetségnek szól, hanem annak az új zeneművészetnek is, melynek ők a legjobb fiatal képviselői; Utassy József, Apáti Miklós költők, Császár István író és Kenyeres Zoltán kritikus József Attila-díja is azt a nemzedéket fémjelzi, amelyhez tartoznak, s nem lehet másként vélekedni Csavlek András festőművész és Janzer Frigyes szobrászművész Munkácsy Mihály-díjáról sem. S csak igazságtalanul emelhetnék ki egyiket nevet azok közül a fiatal színészek és rendezők közül, akik művészeti díjat kaptak.

Sokaságukban ott vannak most először azok is, akik KISZ-díjasok lettek az idén, mert közművelődési, irodalmi és művészeti munkásságuk mellett arra is futotta erejükből, hogy a társadalomnak másként is hasznára legyenek. Az egyéni díjazottak: Arató János pedagógus, Horgos Klára népművelő, Horvát János tévériporter, Ördögh Szilveszter író, Vidovszky László zeneszerző és Wichmann Tamás élsportoló; KISZ-díjat kapott még a Dombostanyai Ifjúsági Klub, a Fiatal Képzőművészek Stúdiója, a Fonográf együttes és a Tatabányai Bányász Színház.

A XI. Világifjúsági Találkozón minden bizonnyal ott lesznek, akik a magyar fiatalok seregében ezt a tehetséges és egyre érettebb alkotásokat produkáló nemzedéket képviselik. De a legfontosabb az, hogy a VIT alkalmából mai társadalmunkról szóló, színvonalas műveik jussanak el az olvasóhoz.

A Szerkesztőség

Mozgónvilág | különkiadás

WIT

Q

U

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI-MŰVÉSZETI-
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

3	Veress Miklós	Kalendáriumi följegyzések <i>publicisztika</i>
5	Bokros Katalin	Hazától hazáig <i>interjú</i>
15	Szikszai Károly	Pohárból; Egy szoba emlékkönyvébe; Tavalyi arcunk <i>versek</i>
16	Villányi László	Montázs <i>versciklus</i>
17	Szikora János	A Harmadik Színház, Bergamo, 1977 <i>dokumentumok</i>
33	Gyetvai Ágnes	Megtisztított tér <i>beszélgetés Piróth Gyulával</i>
36	Dévényi István	Beszélgetés Wahorn Andrással
36-39	Wahorn András	Grafikák
40	Nádas Péter	Egy megyei hírlapíró hátrahagyott jegyzetei <i>elbeszélés</i>
52	Jose Louis Possada	Grafikák 97., 103., 105., 106. és 109. oldal
53	Szörényi László	Nádas Péter <i>pályakép</i>
59	Ács Andor	A realizmus erőterében <i>portrévázlat Vathy Zsuzsáról</i>
61	Andrási Gábor	„... és mindent szabad. Tehát: föl-építeni, szavatolni.” <i>kritika Esterházy Péter könyvéről</i>
62	Kodolányi Gyula	Noah Webster búcsúja <i>vers</i>
65	Beke László	Jovánovics György mint Liza Wiath-ruck mint képlehallgató a műteremben mint nagy camera obscurában mint lesőfülkében <i>interjú Jovánovics Györggyel</i>
64-71	Jovánovics György	Fotók a szoborról
75	Gerencsér Ferenc	Fotók Jovánovics György szobráról
76	Marton László	miles davis...; Napok.; Részlet...; Utolsó <i>versek</i>
77	Borbély János	Készülődés karácsonyra <i>vers</i>
78	Bánszky Pál	Alkotóműhelyek Tokajban I. <i>jegyzet</i>

1

Jovánovics György mint Liza Wiathruck mint képlehallgató a műteremben mint nagy camera obscurában mint lesőfülkében

Jovánovics György (1939) szobrászata a 60-as évek második felében vált jellegzetessé, egy speciális gipszöntési technika kidolgozása révén. „Ikarusz bekopog”, „Részlet a nagy Gilles-ből” és „Ember” voltak a sor elején (1968), majd hasonlóan különös című (pl. „Vagy-vagy/Eksztatikus cégér”) és témájú szobrok következtek: egy terem alaprajzát követő, talán még a leginkább leterített asztalra emlékeztető tárgy, vagy egy gerendavázis német ház homlokzatának rekonstrukciója. 1972–75 között családalapítási gondok, permanens műteremhiány miatt szobrok alig születtek, legfeljebb írásos – de annál figyelemre méltóbb – munkák, elsősorban a sakkjátékkal kapcsolatban. A visszavonulás időszakának 1976-ban két nagyszabású mű vetett véget: a székesfehérvári „Sorozatművek”-en kiállított gipszkompozíció (teljes címén „Interiorizált korlát, mint háttér a »Nagy camera obscurához«”) és egy fotósorozat, teljes címén „Liza Wiathruck: Holo Graphos” (bemutatva a Fiala Művészek Klubjában, 1977 áprilisában).

Az alábbi, 1977. augusztus 19-én hangszalagra vett beszélgetés e két munkáról készült. Utólagos megszerkesztése és írásbeli kiegészítése már csak azért is szükségesnek bizonyult, mert Liza Wiathruck enigmatikus történetének rendkívül bonyolult szerkezete megakadályozta a logikus gondolatmenet végigvitelét. A sorozat 60 fényképből, képaláírásokból és egy 8 oldalas bevezetőből vagy kommentárból áll. Noha a felvételek első látásra rendkívül hasonlóak – mindenütt ugyanazt az ablakot látjuk –, Jovánovics a rajtuk felfedezhető és többnyire tudatosan előidézett nüansznyi különbségek alapján, a szövegek segítségével létrehozhatta Liza Wiathruck titokzatos történetét: a nőt, aki észreveszi, hogy megfigyelik, a megbizonyosodás pillanatában vizionálni kezd arról, hogy teherbe esett, majd felismerve, hogy víziója valóságos látványelemekből állt, megpróbálja a „képlehallgatókat” azzal „félrevézetni”, hogy a víziót számukra rekonstruálja. A képlehallgatók szerepköre tehát egybeesik a történetet regisztráló Jovánovicséval, a sorozat ezek szerint nem más, mint a sorozat keletkezésének története. Beszélgetésünket ezért utólag a történet fonalához igazítottuk. (A kurzivált, arab számmal ellátott címek a képaláírások, a római számozásuk a sorozat fejezet-címei, míg a csupa nagybetűvel szedett bevezető szöveg egyes részeit jelölik.)

A másik mű, az „Interiorizált korlát” kevésbé bonyolult felépítésű, mint a Liza-sorozat, de intellektuális aurája – mely ugyanebbe a gondolatkörbe kapcsolja – talán még rafináltabb. Végső soron mindkét munkára áll, hogy készítőjük eleve számolt a nézők kérdéseivel – a rejtélyes művek teljes jelentésstruktúrája csak a járulékos szóbeli magyarázatok segítségével tárul fel. Beszélgetésünk tehát megfigyélési kulcsokat keres.

B. L.: A legtöbb képen egy lehunytt szemű, kifinomult arcot látok. Szükségem van bizonyos időre, hogy határozottan eldönthessem: egy nőről van szó. Arcmása a fotón annyira életszerű, hogy sok nézőben nem is tudatosul: a modellt mindvégig gipszmaszk helyettesíti. Mi volt a szándékom a kérdés nyitva hagyásával? Egy szobor sorsát akartam elmondani, vagy egy élő személyt? Esetleg egy kitalált történet szereplőjét személyesítettem meg a maszkkal? Egyáltalán, honnan ered az a különös név, hogy Liza Wiathruck?

J. Gy.: Egy nő használja a saját maszkját önmaga helyett – később látni fogod, hogy miért. A név? Fogalmam sincs róla, hogyan találtam rá. A képregényt megelőzően készítettem két fotót – álholográfiát – egy nálam levő maszkról, és valahogyan ezt írtam alá: „Liza Wiathruck portréja I-II.” Annyira élnek érzem ezt az arcot, hogy muszáj volt nevet adni neki. Egy torzónak a legtöbbször nincs neve, a maszk azonban túl valóságos.

B. L.: A maszk mindig rendkívül életszerű – rögzíti a pillanatot. E tulajdonsága azonban ambivalens, mert a megörökített pillanat a halált hordozza. Halotti maszk. Visszatérve a névhez: a hangulata félig orosz, félig német. Mintha egy világháborús kémtörténetet idézne.

J. Gy.: Erre eddig nem gondoltam. De most, hogy mondom, különös, hogy a képregényem hangulata tényleg emlékeztet Robbe-Grillet filmjének, *A halhatatlannak* Isztambul utcáin játszódó rejtélyes történetére. A detektívtörténet mint általános emberi séma. Dosztojevszkij is ebbe a sémába helyezi Raszkolnyikovot, a Karamazovokat.

1. A kert és ellentükrök. 1–6. kép

1. A tárgysugár keresése
2. A referenciasugár keresése
3. A referenciasugár terelése
4. Az ellentükrök eltevése
5. Az egyenes szakasz...
6. ... így is eltörik.

B. L.: Ha Liza kinéz az ablakon, a kertet látja. Megfigyelői nyilván a kert felől nézik – a kertet és a nőt csak akkor láthatják, ha ez tükröt vesz elő. Már az első képeknél arra törekszel, hogy „mindent” egybemontirozz? (vö. NAGYOBB RENDSZEREK, AMELYEK OPTIKAI ASPEKTUSAI L. W. KÉPI VILÁGÁT ÉS KÉPI KÉPZELETVILÁGÁT PILLANATNYILAG FOGLALKOZTATJÁK, LÁTOMÁS-SORÁNAK NAGY RÉSZÉBEN JÓL FELISMERHETŐK: 7. A MONTÁZS.) A „referenciasugár” és a „targysugár” használata egyenesen azt sugallja, hogy az „együttlátás” sajátos modelljét, a holográfiát akarod alkalmazni, amelyhez szintén tükrök szükségesek.

J. Gy.: Kezdjük a legelején. A kert számomra a realitást jelenti, amely szemben áll az ideállal. A kopott ablakkeret eltörik – a tükröződés által – amikor a nő, szintén nem az ideális világ része, megjelenik. Víziója ekkor még stílusában közel áll a természet reális látványához (NAGYOBB RENDSZEREK... 1. TERMÉSZETELVŰSÉG, REALIZMUS), a kert,

a natúra képeit még bárki ilyennek láthatná. A „tárgysugár”, a „referenciasugár”, a „terelhetőség” bevezetésével a tükröződés tételeződik: a néző és a nézett helyzete eldönthetetlené válik. Csakhogy a tükör nálam sohasem igazi tükör, hanem átlátszó üveglap. Liza Wiathruck elteszi az ellentükröket, ettől kezdve csak az áteresztő üveglap tükröz – így jön létre a fénymontázs, minden ragasztás vagy fotótrükk nélkül. Manipulálható, irányítható, egyszerre láttat valamit és a mögötte levőt – azt láttatom vele, amit akarok. Liza ugyan elteszi az igazi tükröket, de „Az egyenes szakasz így is eltörik.”

II. Az onümantia. 7–18. kép

7. *Magia specularia*

8. „L. W.”

9. „L. W.”

10. „L. W.”

11. „L. W.”

12. „L. W.”

13. „L. W.”

„L. W.”

14. „L. W.”

„L. W.”

15. „L. W.”, „L. W.”

16. *Tiszta belső látás*

17. *Tiszta belső látás. (Az élén álló négyzet)*

18. *Világos tintafolt*

B. L.: Az onümantia a kristálynézés, vagy a tükrömágia (magia specularis) egyik válfaja, melynél a felidézett kép az ujjkormón vagy a tenyéren jelenik meg. Miért van erre a nőnek szüksége? (vö. NAGYOBB RENDSZEREK... 2. OKKULTIZMUS, MÁGIA, PARAPSZICHOLOGIA)

J. Gy.: Az onümantia kulcsfontosságú a képregényben. Indokolja Liza magatartását: mivel ő ismeri az onümantia, tudja, hogy bárhol, bármikor láthatják. Fél a mágikus eszköztől, ugyanakkor rájön arra, hogy ő is felhasználhatja. Először bátortalanul (önmagát csak fényképként meri felidézni), majd egyre felszabadultabban. Az onümantia ad magyarázatot a tükröképek használatára is, hiszen a felidézett kép szintén fordított állású.

Különben az onümantia a montázshoz is hasonlítható. Nem kell feltétlenül szenzoros depriváció (a külső ingerektől megfosztott személy felfokozott hallucinációi), elmebetegség vagy kábítószer – a modern pszichológia kimutatta, hogy ilyen ún. „összeállított kép” létrehozására a normális látás is képes. (Lásd PONTOSÁG INDOK.) Maga a látás, noha csak a felületet tudja megragadni, a felület pedig megakadályoz, hogy a mögötte levőt, a lényegest lássam, mégis bonyolult struktúrát hoz létre, mely analógiás módon szolgálja a mélyebb rétegek megismerését. A látvány elemei a szemben egyfajta „molluskumba”, „vonagló koordinátarendszerbe” rendeződnek, mely egyre tökéletesebben közelít a mélyebb struktúrához, végül létrehozza ennek analógiáját, visszfényét. Éppen úgy, mint Platon ideái, vagy a leibnizi monaszok.

B. L.: Érdekes, hogy ez a két példa is tükör-hasonlat. A tükör éppen arra való, hogy – bizonyos szögben

tartva – mögé láthass valaminek, megláss valamit, ami egyébként nem látható. A holográfia, a „teljes látás”, ami szintén tükör-elvű, megengedi, hogy mögé nézz.

J. Gy.: És a szobornak is hologramszerűnek kellene lennie, hogy amikor akarom, mögé lássak.

B. L.: Persze, ez nem teljesen azonos a transzparenciával. A tükör tulajdonképpen akadályozza látásunkat: „tükör által homályosan”, mondja Szent Pál nyomán Bergman, és Carroll is „a tükrön keresztül” akar hatolni. Te pedig egyenesen fényáteresztő tükröket használ.

J. Gy.: Még valamit hangsúlyozni szeretnék. A tükörnek nem csak ezt a „behatoló” funkcióját ismerjük. Még fontosabb az önmagunk megismerésében betöltött szerepe. Liza egyedül benne láthatja meg a saját arcát – erre sem az onümantia, sem az álom nem alkalmas. Az arc azonban aszimmetrikus, míg a tükrökép fordított. Az oldalhelyes képet a *maszk* nyújtja. És Liza, aki bátran vállalja a teljes feltárulkozást, önmagát a birtokában levő maszk segítségével is megmutatja.

III. L. W. nézi L. W.-t. Tartalmas kataplexia, kataplexzia. 19–45. kép

19. *Drummond-fény*

20. *Nem a gyermekek játéka...*

21. L. W.

22. L. W.

23. L. W.

24. L. W.

25. *Nem öregszik. „Placebo (tetszeni fogok). Beadom nekik.” L. W.*

26. *Öregszik.*

J. Gy.: A leírások szerint két ápolónő, aki Charcot íróasztalában fényképek után kutatott, egy hirtelen gongütés okozta ijedelmében megmerevedett: kataplexia állapotába került. (vö. A KUTATÓK IJEDTSÉGE, A KIKUTATOTT IJEDTSÉGE) A Drummond-fény a gongszó vizuális megfelelője. A „képlehallgatók” Liza szobájába bevilágító reflektora Drummond-fényként éri a nőt: beáll a hipnotikus kataplexia, és az ijedség pillanatában különös képek egész sora perreg le előtte, akárcsak a haldoklóknak az egész élete – egy másodperc tört része alatt.

B. L.: Furcsa megfelelés: a *képek* után *kutató*, rajtakapott ápolónők és a képi úton *kikutatott*, s a kutatókat rajtakapó, *képeket* látó Liza Wiathruck között.

J. Gy.: Liza megbizonyosodik afelől, hogy nem gyerekek incselkednek vele, hanem veszélyben forog, leselkednek utána. Elhatározza, hogy „megtéveszti” a képlehallgatókat, és jeleneteket állít be fényképezőgépük számára – pontosan azokat, amelyeket kataplexikus állapotában látott. (vö. PONTATLANSÁG INDOK)

B. L.: És nem lett volna hatékonyabb a védekezés, ha Liza egyszerűen visszatükrözi a bevetülő fény sugarat, hogy vele üldözőit elvakítsa, s így elvágja a képi információ szerzésének minden lehetőségét?

J. Gy.: Így kiégett volna a film a fényképezőgépben, tehát tönkretettem volna a saját képregényemet.

B. L.: Vagyis Liza tükröt tesz a maga helyébe, de ezzel nem oltja ki a képlehallgatók képeit, hanem új képeket kreál számukra. Az egész képregényben ezeket látjuk, mint a korábbi, és a kataplexiában átélt események rekonstrukcióját a képlehallgatók által regisztrálva. Megjegyzéssel viszont elárultad, hogy bizonyos mértékben a képlehallgató te vagy, ezek szerint a Lizáról készített képsor is a képlehallgató felvétele!

27. *Üzen a képlehallgató! („Ismerkedni akar?”)*
A motivált tárgy hullám

28. *„A titkok titka más, mint lehetetlenség mínusz titok.”* Likai Skalic Pál

29. *Zársebesség = fénysebesség (Bergson?)*

30. *Ez most az erőszak vakvágányára futott (természeti katasztrófa)*

31. *Bizonyos helyeslés*

J. Gy.: Valóban, az egész képregényen végigvonulnak a tükör segítségével létrehozott, vagy tükrözés-elvű szerepcserék. Már az első képek láttán is elbizonytalanodhatunk – a nőre van vetítve a kert, vagy a kertre van vetítve a nő? Bent van-e egyáltalán Liza a házban? Nem csak kívülről van bevetítve? Másrészt, a 27. képen tényleg megjelenik egy vetített dia is a falon (a képlehallgató üzenete?) – a „kép a képben” szituáció tovább bonyolítja a tükrözéses szerepcseréket.

B. L.: Ami a többszörös tükrözés konkrét vizuális felhasználását illeti, eszembe jut Hajas Tibor dia-akciója: tükörbe vetített egy olyan diát, mely tükörbe vetített diát ábrázolt, miközben a leképezett tükrökben mindig megjelent az éppen aktuális néző képe is. Vagy – a te kémtörténeted hangulatához közelebb álló példát idézve a háromszoros tükrözésre – egy fotó, amit Moholy-Nagy László reprodukált *Vision in Motion* c. könyvében: a biztonsági szolgálat emberei figyelik Mussolini fiát a newarki repülőtéren. „A csaknem röntgensugár pontosságával rögzített hasonló hatásokat – a külső és a belső egyszerre – tudatosan fogják keresni a jövő fényképészei” – jegyzi meg Moholy-Nagy az 1939-es fotóról. Ha pedig a tükrözéssel járó áttételesebb szerepváltásokat nézzük, azt hiszem, nem véletlen, hogy Christian Metz a film és a pszichoanalízis kapcsolatát elemezve ír a következő „tükrőhelyzetről”: a néző, amikor a vásznon megjelenő színészen önmagát szemléli, tulajdonképpen nem más, mint „a fényforrás, amennyiben megkettőzi a vetítőgépet, amely maga a kamerát kettőzi meg, és ő a fényérzékeny felület is, amennyiben megkettőzi a vetítővásznat, mely maga a filmszalagot kettőzi meg...”

J. Gy.: Nálam, illetve Liza Wiathrucknál a következő áttételekről van szó. Liza tükrözéssel bonyolított képeket konstruál a képlehallgatók számára – ezek egyes részleteikben, vagy teljes egészükben fordított állásúak. (Esetleg többszörösen fordított állásúak.) Másrészt tudjuk, hogy Lizáról egy szobrász barátja(!) fotókat – mégpedig hologramról készült fotók látszatát keltő fotókat – készített. (vö. NAGYOBB RENDSZEREK... 3. HOLOGRAM) Miért éppen hologram? Mert a szobrász ideálja a „teljes” kép, mert tudja, hogy a fénykép csak a fény erősségét hasznosítja,

míg a holográfia a fény fázisát is. (Persze, problémát okoz számára, hogy a hologram miként holografálható, különösen ha az egyes részleteiben átlátszó.) De hologramra van szüksége a képlehallgatónak is, és más szempontból, Lizának is. AMI A KÉPLEHALLGATÓNAK PARANCS, A HOLOGRÁFUSNAK PARANCS NÉLKÜLI KÉNYSZER, AZONOS: HOLOS GRAPHOS (MINDENT FELJEGYZENI!) – REPRODUKÁLÓ ELV, REPRODUKÁLÓ INDOK. A képlehallgatónak minél komplexebb információt kell szállítania megbízói számára, Liza viszont, amikor a képlehallgató félrevezetésére törekszik, eleve „összeállított képekkel” dolgozik, hiszen rájön arra, hogy a kataplexiás látomását csakis a valóságos látványelemekből rekonstruálhatja. Liza Wiathruck képalkotása tehát azonos a képlehallgatóéval, amely azonos a szobrászéval.

B. L.: Ezek szerint az sem dönthető el, hogy közülük ki a kép nézője – aki egyszersmind a „megbízó” (vagyis én: a néző) is kell hogy legyen. (MŰVÉSZET ELV)

J. Gy.: Igen, de van még egy eshetőség: egyszerűen csak sikerült megszerezni a képeket... Egy példa a néző és a nézett szétválaszthatatlanságára a 30. kép, a „természeti katasztrófa”. Az arcon átút a mögötte levő szűrős fenyőfa képe. Az egész sorozatban egyedül itt látszik Liza arca a „másik” oldaláról, amiről a maszk „eredetije” – erről a szobor/modell vonatkozásról még nem is beszéltünk! –, mint néző, azt mondta, hogy ez az előnytelen, kifejezést kölcsönző profilja.

32. *Orgazmus*

33. *Szuperorgazmus*

34. *Szívófeszültség*

35. *Az átlátszó tükrök eltűntek, a tükrökről vetülő sugarak térnek vissza.*

B. L.: Nem tartom lehetetlennek, hogy a hirtelen szembevilágító fény okozta ijedség váltotta ki az orgazmust, tehát ez a mozzanat egybeesik a kataplexiával. Legalábbis a képregény kronológiája nem mond ennek ellent, mert noha a Drummond-fény már a 19. képen megjelent, tudjuk, hogy ez a képregény bonyolult időstruktúrára épül: a folyamatos történetbe beépül (helyesebben vele azonos) egy rekonstrukciós képsor; az egész egyben a te alkotási folyamat története is, másrészt az egész történet a kataplexia pillanatának időben kiterített analízise is.

J. Gy.: Természetes, hogy a történetben számos szexuális vonatkozás található, ahogy általában a szoborkészítésben is. Erdély Miklós írt egy „pszichoanalízist” Liza Wiathruckról, amiben olyan mozzanatok szerepelnek, mint kétneműség, narcizmus, leskelődés, behatolás stb. Ebben az összefüggésben az orgazmus – mint a történet egészére kiterjeszhető pillanat – különös jelentőségű.

B. L.: Ezen a ponton már összeállíthatjuk azoknak a fogalmaknak a listáját, melyekről eddig beszéltünk, mint kitüntetett jelentőségű, olykor ellentétes pólusokat is magukba sűrítő, különösen komplex elemekről. Az *orgazmus* mellett ilyen volt az *onümantia*, a *kataplexia*, a *montázs*, a *tükör*, az *„összeállított kép”*

7.

8.

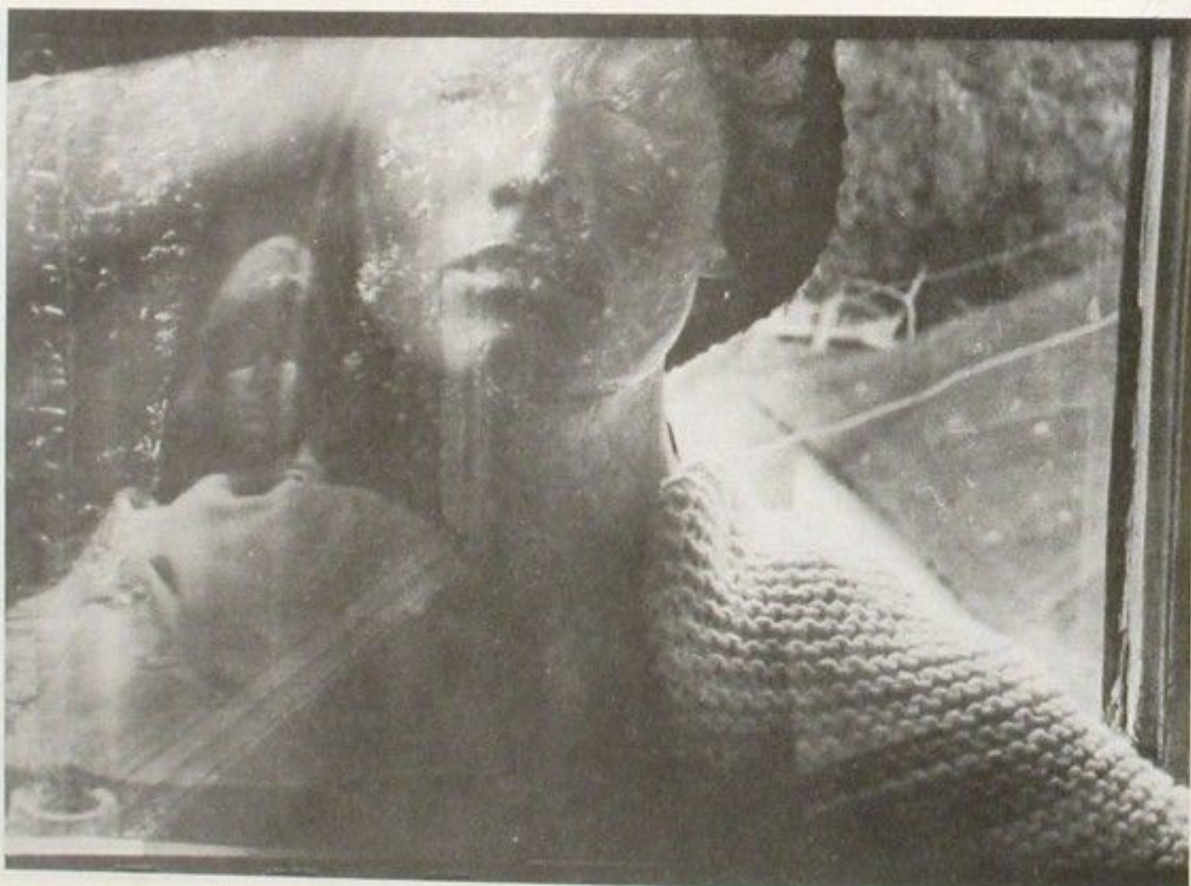
19.

22.

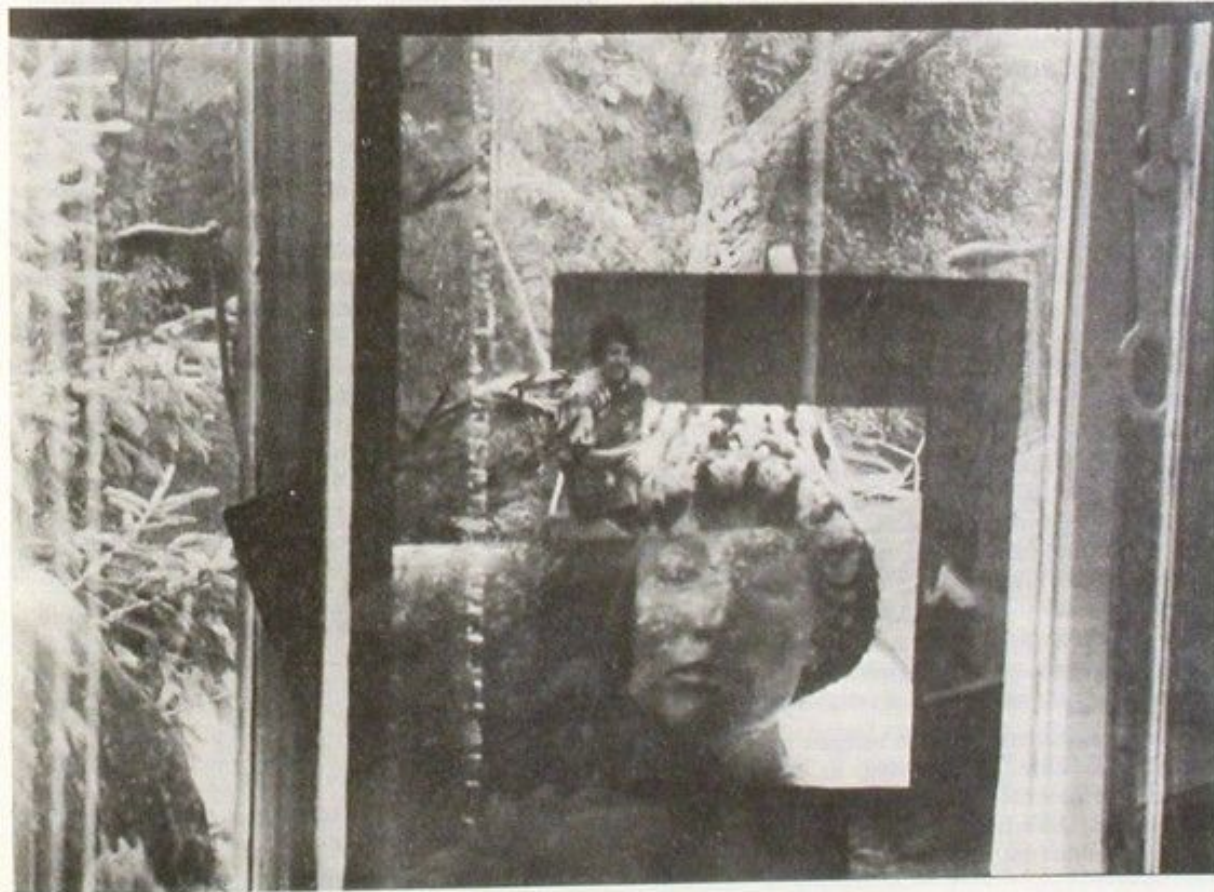
28.

37.

44.

45.

(egy pontból „mindent” látás vágya?), a *hologram*, a *maszk*. Mindezek egymással is rendszert alkotnak, s a rendszerbe még további elemek is beilleszkednek – például a *bábu*.

36. L. W. szereti a bunrakut.

37. L. W. a bunrakut jobban szereti, de az átváltozó bábuk stílusát könnyebben valósítja meg.

38. Figuratív fényírás

39. Az elégségesből elvett

40. „Amíg úgy látják, itt vagyok, eltüntettem a nyomokat.” L. W.

41. A moziban

42. A házivetítőben

43. Organikus képsejt. Konkrét elem

44. A képvákuum szívó hatása

45. Felszabadulás. „Terhes vagyok.”

J. Gy.: Amikor a fotósorozat egyik része már kész volt, az egyik este láttam AZ OSAKAI BUNRAKUZÁ MARIONETT-et, amiről Claudel ezt mondja: „Bizonytalan határvonalon úszkál a tény és az elbeszélés között.” Annyira fantasztikus volt, hogy azonnal felírtam magamnak: „L. W. szereti a bunrakut.”, noha még fogalmam sem volt arról, hogyan fogom felhasználni. Tudod, hogy az egész sorozat így készült – utólag kellett igazolni. Maguk a fényképek elkészültek kétszer-háromszor fél óra alatt – és hihetetlenül biztos voltam abban, hogy sorrendjük máris koherens történetet alkot, a gyorsan egymás után exponált felvételek fotótechnikai eltéréseinek is meglesz a maguk jelentése –, de mindezt igazolni kellett félévi fáradságos munkával. A bunraku után így akadtam rá, jóval később A XVII-XVIII. SZ.-I METAMORPHOSIS MARIONETT (ÁTVÁLTOZÓ BÁBUK) problémájára. A marionett *bábu*: halott, élettelen, de nem olyan merev, mint a szobor – mely különben szintén bábu –, engem pedig azzal nyűgözött le, hogy egy pillanat alatt át tud változni a nyílt színén. Megjegyzem, bábu jellegű a maszk is, a film is (amennyiben vetítetttsége által élettelen), sőt a hologram is (mely egyszerűen a „semmitől” jön létre).

B. L.: Számunkra itt különösen érdekesek lehetnek a bábu szexuális értelmezései, mint ahogy Fellini is egy automatával hozza kapcsolatba Casanovát. Továbbá nálad az átváltozó bábuk mellett szerepel Kempelen Farkas sakkautomatája is.

J. Gy.: Kempelen több szempontból is fontos. Először is, mert a sakkfigura szintén bábu. Másrészt Erdély – akinek az analízise egyben a sakk pszichoanalízise is – Kempelen automatájából vezette le, hogy Liza bábu, sakkfigura (királynő), sőt Gólem – mint az életre keltett prágai óriásfigura, mindig az ablaknál leskelődik. Csakhogy női Gólem. A nő a legerősebb. Mint a sakkban a királynő: a vezér. Sőt, még a film is ide csatlakozik, ugyanis a Gólem Erdélynek filmélménye volt. Liza pedig ott ül a vetítövásznon előtt.

B. L.: Mindenesetre a *sakk* is belépett így a központi kategóriáink közé. Megjegyzem, az Erdélyéhez sok tekintetben hasonló eredményekhez jut el a francia szemiotikus, Jean-Louis Schefer is, amikor *Scénographie d'un tableau* c. könyvében egy sakkjátszmát

ábrázoló manierista festményt elemez. A sakk és a művészet mélyebb közössége legalábbis Marcel Duchamp óta nyilvánvaló. További adalék a királynő-bábu-Gólemhez a Pygmalion-történet, vagy Oskar Kokoschka életnagyságú babája.

J. Gy.: És megint visszajutottunk a szoborhoz: a szobrász nárcizmusát megunva, teremt egy nőt magának. De ez Liza Wiathruck esetében nem is olyan egyszerű. Már a fotók készítése során tudtam, hogy a nő „teherbe fog esni”, de azt is éreztem, hogy a képek karaktere nem teszi lehetővé, hogy mindezt (mint Coppola *Magánbeszélgetése*) egy kívülálló voyeur szempontjából mondjam el. A nő látja így saját magát. Fel kellett adnom férfi-szerepemet, és azonosulnom kellett vele. (Érdekes, hogy éppen a sakkban van lehetőség arra, hogy a férfi a nő képében jelenjék meg, mert a királynő a vezér, ő győz, ő képviseli Portischt.) Olyan helyzetbe kerültem, amit a regényirodalom is jól ismer. Füst Milán gyöttrődött rengeteget azon, hogy honnan tudhatta olyan pontosan Tolsztoj, mit érez egy hercegnő a bálban, amikor egy pillanatra meglátja magát a tükörben. Vagy Flaubert és Bovaryné, Weöres és Psyché.

Liza Wiathruck szeretne teherbe esni. „A képvákuum szívóhatása”: kezd képpé válni, kezdi a keretbe berántani a lényeges dolgokat – önmagát, a fény sugarat (mint vetítősugarat, a moziban-létet), saját maga képét. És ebben a pillanatban, amikor a fény sugar az arcába világít, egyszerre rengeteg dolog történik. Megbizonyosodik afelől, hogy lehallgatják, félelmében kataplexiába zuhan, vizionálni kezd, megbizonyosodik arról, hogy teherbe esett (a kép sarkában megpillant egy asszonyt kisgyermekével), rettegni kezd, hogy a képlehallgatók is meglátják azt, amit ő lát (FÉLELEM INDOK). E pillanat képe pedig azonos az orgazmusával, és mint az – ez is rekonstrukció csupán.

B. L.: A *megbizonyosodás* tehát ugyanúgy központi kategória, mint volt az orgazmus. Ez az a mozzanat, ami rokon azzal, amit én jobb szó híján *megvilágosodásnak* vagy *revelációnak* nevezek, és keresem a művészetben vagy az életben, mint rendkívül komplex, egyszerre intellektuális és érzéki, de nem verbalizálható, teljes élményt. Számodra viszont, aki Liza Wiathruck történetében a saját műved történetét, és saját magad analízisét is nyújtod, a megbizonyosodás nem más, mint öngazolás, és egyben azonosulás a női szereppel. Itt lép be az elemzésünkbe az *androgínia* elve, Marcel Duchamp és Rose Sélavy azonossága, a férfi-nő kettősségből származó nemnélküliség. Liza Wiathruck kétnemű szexuális bábu és nem nélküli maszk egyszerre.

IV. Az ideális (ideális elemek). 46–50. kép

46. Organikus képsejt. Ideális elem

47. Az ideális harca a lehetséggel

48. Nonfiguratív fényírás

49. Kísérlet: összekötés metamorph. . .

50. Összeegyeztethetetlen összekötés

J. Gy.: Az ideálisról – szemben a reálissal – már beszéltünk. Ez az absztrakció. A konkrét elem volt maga a nő, az ideális elem a fehér gipsz, úgy is mint drapéria,

úgy is mint a gipszből készült egyenes szakasz. (A kopott ablakkeret képzeletbeli, ideális folytatása – mint ha márványból lenne, a klasszikus szobrászat anyagából.) Ideális elem mindaz, ami a terhecségre hat. Miután Liza megtudta, hogy gyereket vár, többé nem saját magát látja, hanem mintegy a világ elvont szemléletében oldódik fel.

V. Az építőanyag (Építkezés), 51-60. kép

51. *Tekintettel mindarra, ami van és tekintet nélkül mindarra, ami nincs, bármi könnyen kinevezhető. Az ideális elemek építőanyaga*

52. *Anyag a padlástérben felfedezett, a biztonsági szerek által a tetőablak köré régen épített bódé (lesőfülke) bővítéséhez*

53.a. Márvány

54.b. Gipsz

55.c. Hó, só

56.d. Kő

57.e. Sztírol

58.-59.-60.

J. Gy.: Az utolsó képek a helyszínre vonatkoznak. Liza látóterébe bevonulnak egy építkezés elemei – melyek különben az én elhúzódo műterem-építkezésemhez vannak felhalmozva. Liza életébe tehát így is bekapcsolódnak az én szobrászi tevékenységemnek feltételei. De nem csak így. A padlástérben épülő *műtermem* – szobraim és köztük Liza élettere – magába foglalja a *lesőfülkét*, a *lesőfülke* pedig – mivel nem tudható, hogy ki tartózkodik benne (esetleg éppen az önmagát szemlélő nő) – a még kisebb nagyságrendű *camera obscurával* van összefüggésben. Erről még lesz szó a fehérvári szobornál, most csak annyit, hogy a *camera obscura* is, a *lesőfülke* is egy lyukon át biztosítja a látványt a *fényképezőgép* számára, vagy a *szem* számára – mely utóbbi mindkét szerkezet modelljeként fogható fel. A „Képlehallgatás” nem más, mint „vak manifestum a látásról” (vak, hiszen a nő a képeken mindenütt lehuny szemmel látható), és minden egyes kép nem más, mint egy *camera obscura-beállítás*, továbbá terv a Vogue 1969/8. száma nyomán elkészítendő manöken-szobraimhoz (vö. NAGYOBB RENDSZEREK, AMELYEK OPTIKAI ASPEKTUSAI L. W. KÉPI KÉPZELETVILÁGÁT PILLANATNYILAG FOGLALKOZTATJÁK... 8. J. GY. SZOBRAI).

B. L.: Ahogy te most levezetted a különböző nagyságrendű „helyszínek” sorát – a műteremtől a szemig –, úgy én is összeállítottam egy sorozatot. Erdély Miklós analizésének abból a pontjából indultam ki, melyben azt állítja, hogy az „Utolsó álom értelmezi az összes előzőt”, azaz a képsorozat kulcsát az utójjára hozzátoldott Kempelen Farkas-hivatkozás adja meg: benne manifestálódik „elfojtott” sakk-szenvedélyed; a sakk-automatában tükrös szerkezettel elrejtett törpe megfelel Liza tükrös *lesőfülkéjének* stb. Mindebből számomra *helyettesítések* egész sora vagy láncolata következnek: megfigyeltem, hogy 1) maszkkal helyettesítéd a bábút, 2) bábuval helyettesítéd a szobrot, 3) szoborral helyettesítéd az élő nőt, vagyis 4) szobrászattal helyettesítéd az életre keltő mágiát. Másrészt viszont 1) szobrászat

helyett holografálni akarsz, de 2) a holográfia helyett filmről beszélsz, 3) a film helyett fotósorozatot készítettél, de 4) a fotóidat *camera obscura-beállításnak* tartod. 5) Üveggel pótolod a tükröt, 6) gipszsel a márványt.

J. Gy.: Pontosan ez az, amit „arte povera-elnék” nevezek. A művészetemben úgy kell ügyeskednem, mint Kempelennek az automatájával. Mivel nincsen pénzem filmkészítésre, be kell érnem a fotókkal helyesebben, nincsen szükségem drága színészekre, beérem a gipszmaszkkal is. Többek között ezt is jelenti Liza Wiathruck **FILMELLENESSÉGE**, ami a kiállításomon formailag is kifejezésre jutott: a fotók kettős sora a tablókön azt a hatást keltette, mint a perforáció az üres filmszalagon.

B. L.: Eszembe jut erről egy korábban elmondott élményed. Amikor Lakatos Menyhérttel azt a döbbenetes riportot készítették a háborús tömegsíról élve megmenekült cigányasszonyról, és otthon vetted észre, hogy a filmed teljesen üres maradt. Hajlamos vagyok arra, hogy ezt a kudarcot szimbolikusan értelmezem: a film képtelen elviselni a legmeggrázóbb tényeket – a valóság „beletükröz” a lencsébe, és eltünteti a képet. Emlékszel, mikor megkérdeztem, hogy Liza miért nem így védekezik a képlehallgatók ellen?

J. Gy.: Erre a kérdésre az előbb racionális magyarázatot adtam. De van egy „moralista” válasz is: Liza védekezése nem az elzárkózás, hanem a feltárglkozás, amivel „megváltani” reméli az ellenséges megfigyelőket. A képlehallgatók mindennapi életében akarják „rajtakapni”, az ő élete viszont művészetté desztillálódik. Bizik abban, hogy ezen a szinten minden megnyilvánulásából csak az ártatlanság sugározhat.

B. L.: Másik munkád, az „Interiorizált korlát” szerintem ugyancsak kapcsolatban van Liza Wiathruckkal. Ez is a *camera obscurához* készült, helyesebben annak egy bonyolult, életnagyságú változatához – ablakként. Része Liza életterének. Ezt írod róla: „Az interiorizált korlát, mint háttér a »nagy camera obscurához« tulajdonképpen egy kétfigurás Ames-szoba és egy anti-Ames-szoba háttérre egy camera obscurában (zárt fekete kamrából kivetülő, vagy zárt fekete kamrába bevetülő képként). A két egymás mellett elhelyezett szoba különbözik, a négy figurából három azonos, egy eltérő méretű, de mindkét szoba és két-két figura azonosnak tűnik. Ennek az együttesnek minden eleme külön is szemlélhető lesz.” Mint nálad oly gyakran előfordul – megfelelően az arte povera-elnék is –, ez a mű is „részlet” vagy „terv”, tehát különösen indokolt, hogyha a szervesen hozzátartozó gondolati háttérét is kifejtjed.

J. Gy.: Az Ames-szoba jól ismert a pszichológiában: egy derékszögűnek látszó (valójában ferde hátsó falú) tér, melyben meghökkentően eltérő nagyságúnak látjuk a tőlünk egyenlő távolságban állóknak feltételezett alakokat. Nem is annyira a távlattévesztés jelensége érdekes itt számomra, mint inkább a benne megjelenő kísérleti személyek komikus helyzete, az ő helyükre képzeltem el az én alakjaimat. Az Ames-szobát egy válaszfal különítené el az anti-Ames-szobától, mely

viszont valódi derékszögű tér lenne, csak éppen egy nagy és egy kis figurát helyeznék el benne. Az egész jelenetet mint egy camera obscura belsejében láthatnánk, megfelelően az „egynézetű szobor” ideálomnak, mely már évek óta foglalkoztat. Ne felejtjük el, hogy az Ames-szoba hatása is csak egyetlen pontból érvényesül! Ennek a térnek a lefüggönyözött ablakai lennének olyanok, mint az „Interiorizált korlát”. A Fehérváron kiállított szoborban természetesen nincs semmilyen perspektivikus torzítás, hacsak a három tagján végighúzódnó átlót – a „korlátot” – nem tekintem eleve rövidülést sugalló hatásnak. Terveztem egy filmet is, az Ames-térben *mozgó* alakokkal. Persze, a szobor a terveim ismerete nélkül, önmagában is szemlélhető.

B. L.: Kezdjük talán ott, hogy milyen technikával készültek ezek a keretbe zárt és üveg alá helyezett gipszdrapériák.

J. Gy.: Képzeld el egy függönyszerűen felfüggesztett műanyagfóliát. Ezt fröcskölöm be a híg gipsszel, mindaddig, míg meg nem keményedett, megfelelően vastag réteget kapok. A fólia alatt sima, fényes felület keletkezik. Mint dombormű, negatívnak és pozitívnak egyaránt tekinthető.

B. L.: Erről az eljárásról viszont Méhes László aktképei jutnak eszembe. Míg te fehér drapéria illúzióját hozod létre fólia segítségével, addig ő átlátszó fólia illúzióját kelti fehér drapéria segítségével.

J. Gy.: Csakhogy engem nem annyira az illúziókeltés érdekel itt, mint az Interiorizált korlát *sorsa*. A mű három darabból áll, ezek egymástól való távolságát meghatározza az első darab bal felső sarkából induló, és a harmadik darab jobb alsó sarka felé tartó közös átló helyzete. Az átló a közös korlát – interiorizált, azaz „belsővé tett” korlát, hiszen a ferde vonalat jelző fehér zsinór bemélyed a gipszfelületbe, és belül marad a kereten; két tárgy között csak képzetünk egészíti ki –, a közös korlát a három tárgy *közös sorsa*. Bergson írja a *Pszichológiai élet és megélt tartamban*: „Vegyük a belső állapotok légtartósabbikát, egy külső mozdulatlan tárgy látással való érzékelését. Hiába marad a tárgy ugyanaz és én hiába nézem ugyanarról az oldalról, ugyanazon szög alatt, ugyanabban a világitásban: benyomásom mégis különbözik az egy pillanat előttitől, ha nem egyébben, hát abban, hogy az a tárgy közben egy perccel megöregedett. Emlékezetem működik itt és abból a múltból valamit ebbe a jelenbe rak át.”

B. L.: Ez az idézet elsősorban Liza Wiathruckra illik: ő „lát bele” újabb és újabb „eseményeket” az eléje táruló mozdulatlan látványba! Következésképp Bergson adja meg a kulcsot a nézőnek is: hogyan kell feltárnunk a stabil, egymástól néha csak nüanszokban eltérő képbeállítások sorában a nő belső lelki történéseit!

J. Gy.: Pontosan ezért mondtam, hogy a Liza-történet „manifesztum a látásról”! Ha akarod, a fotósor té-

máját nevezhetjük a *látás sorsának*, míg a szoborét – amiről most beszélünk – a *tárgy sorsának*. E két vonatkozást egymásra utalhatjuk úgy is, hogy a *vizuális percepciót* tekintjük *minden tárgy közös sorsának*. Erről akartam az előbb beszélni.

B. L.: Ott tartottunk, hogy a „belsővé tett” átlós korlát a három gipsztárgy *közös sorsa*.

J. Gy.: Ugyanakkor a három tárgy együttesét úgy is felfoghatod, mint *egy tárgy sorsának* három mozzanatát. Mivel a három gipszdomborművet ugyanúgy beállított fólia (drapéria) segítségével készítettem, ha egymás után nézem őket, olyan, mintha egyazon tárgy előtt vonulna el felülről lefelé egy ferde vonal; mint egy ablak előtt ferdén zuhanó egyenes bot látványa egy filmszalag három kockáján. Ekkor természetesen megszűnik a három tárgy közti közök szigorú meghatározottsága (ezért nem demonstrálhattam az átlót egyetlen hosszú téglalapon), és a tárgyak számának meghatározottsága is, hiszen a korlát zuhanásának folyamatából elvileg akárhány fázist kimerevítethetünk – nemcsak hármat. A három mozgásfázis sztroboszkopikus hatást kelt. Wertheimer, az alaklélektan egyik képviselője, 1912-ben ezt a hatást vizsgálva, arra a megállapításra jutott, hogy az egymás után következő optikai ingerek által kiváltott agybeli folyamat ugyanolyan jellegű, mint a látható mozgás. Köhler ezt az összefüggést egy Goethe-idézzel fejezte ki: „Was innen ist, ist aussen” – ami belül van, az van kívül is. Ez az izomorfizmus elve – *alkati közösség* áll fenn a külső és a belső között. Bár a modern pszichológia megdöntötte az izomorfizmus elvét, ezt a kimondottan „művészi” szépségű tételt miért ne kamatoztathatnánk egy műalkotás jellemzőjeként? Az Interiorizált korlát három mozdulatlan elemében lappangó mozgáslehetőségek és az általa kiváltott rejtett pszichikai feszültség bennünk – ez nem izomorfia?

B. L.: Tehát így érted a közösséget egy tárgy sorsa és a látásunk sorsa között. Számomra az azonban továbbra is problematikus, hogy mennyire tudjuk a három egymás melletti mozdulatlan tárgyat valóban mozgásban látni. Erre talán akkor kerülne sor, ha a szemünk rezechártyáján „egymásra fényképeznénk” a három tárgy képét – amit akár a szemgolyónk megmagnomásával is el tudunk érni.

J. Gy.: Így mechanikusan hozod létre azt a hatást, amit a Bergson-idézet az emlékezés tevékenységéként ír le, vagyis két különböző *idejű* kép egyesítéséeként.

B. L.: Az op-artból jól ismert vibrálás is ilyen. Virtuális kép keletkezik a rezechártyán, vagy egy erős színfolt „emlékképe”, mely jelen van még, amikor a következő ingert kapjuk.

J. Gy.: Végső soron a művészet számára egyremegy, hogy a hasonló sztroboszkopikus hatásról beszélünk-e, vagy azokról a „szellemképekről”, melyek segítségével Liza Wiathruck látásának mechanizmusát próbáltam a fényképeken rekonstruálni, vagy a korábban említett „összeállított képekről”. Hiába „nincs igaza” az alaklélektanak, ha a művészet számára to-